

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΠΣΤ' - ΤΕΥΧΟΣ 5 - ΜΑΪΟΣ 2009
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίω. Γενναδίου 14 – 115 21 Ἀθήναι
Τηλ.: 210-72.72.253. Fax 210-72.72.251
http://www.ecclesia.gr
e-mail: periodika@ecclesia.gr

Ἐκδίδεται

Προνοία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. **ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ**

Ἰδιοκτησία τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς
Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐκδότης:
Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
Ἀρχιμ. **Κύριλλος Μισακούλης,**
Ίω. Γενναδίου 14
115 21 Ἀθήναι

Ἀρχισυνταξία καὶ ἐπιμέλεια ὕλης
Κωνσταντῖνος Χολέβας

Διόρθωσις δοκιμίων:
Κωνσταντῖνος Χολέβας
Εὐαγγελία Χατζηφότη
Βασίλειος Δ. Τζέρπος, Δρ. Θ.

Φωτογραφίες
Χρήστος Μπότης

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήναι
Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380
http://www.apostoliki-diakonia.gr

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου:
Νικόλαος Κάλτζιας
Πρωτομαγιάς 3, Κρουσινέρι Ἀττικῆς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ 323

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. *Γερωνίου,*

Ἐόρτιον Γράμμα πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖον
γὰ τὸ Ἅγιον Πάσχα 324

ΕΓΚΥΚΛΙΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

«Σύγχρησις Ἡμερίδος με θέμα: “Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἱερέως στὸν σύγχρονο κόσμον”» 325

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Χριστίνας Βάγια,

Οἰκογένεια καὶ Διαδίκτυο: Εὐκαιρίες καὶ Κίνδυνοι 326

Τριαντάφυλλου Μπλιτέτσου,

Σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα. Προβληματισμοὶ καὶ ἐφαρμογὲς στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο,
ὑπὸ τὸ πρῶσιμα συγκεκριμένων ἐμπειριῶν σὲ Ἱερεῖς Μητροπόλεις καὶ Ἐνορίες 330

Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,

Ἡ χρῆσις τῶν ἠλεκτρονικῶν μέσων στὴ συμβουλευτικὴ τῆς Ἐκκλησίας 334

Πρωτ. Ἀθανασίου Καλογήρου,

«Τὰ σύγχρονα ἠλεκτρονικὰ μέσα στὴν ὑπηρεσία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας:
Διαπιστώσεις καὶ Προοπτικὲς» 336

Πρωτ. Ἀναστασίου Μπαστοῦνη,

Συμβουλευτικὴ Ποιμαντικὴ μέσῳ Διαδικτύου..... 338

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Δημητρίου,

Τὸ ἠλεκτρονικὸ ἐνοριακὸ ἔντυπο 343

Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου,

Ἡ ἐπίδρασις τῆς πληροφορικῆς στὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας 346

Ἀντωνίου Κ. Παπαντωνίου,

Μουσουλμάνοι Μετανάστες στὴν Ἀθήνα 348

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 360

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ 365

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ 367

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ 376

ΚΑΘΩΣ διανύουμε την έορταστική περίοδο μετά την Άνάσταση τοῦ Κυρίου δημοσιεύουμε στο παρὸν τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ τὴν εὐχετήριο ἐπιστολὴ ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα, τὴν ὁποία ἀπέστειλε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος στὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο. Ἐπιστολὲς μὲ παρόμοιο περιεχόμενο ἀπεστάλησαν καὶ πρὸς ὅλους τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Στὴ στήλη ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ συνεχίζουμε, κατόπιν Συνοδικῆς Ἀποφάσεως, τὴ δημοσίευση τῶν εἰσηγήσεων, οἱ ὁποῖες παρουσιάσθηκαν στὴν Ἡμερίδα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου μὲ θέμα τὴ χρήση τῶν Νέων Τεχνολογιῶν στὸ Ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας (Πεντέλη, 12.6.2008). Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῶν δημοσιεύσεων ὅλες οἱ εἰσηγήσεις θὰ ἐκδοθοῦν σὲ Τόμο ἀπὸ τὸν Κλάδο Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.).

Στὴν ἴδια στήλη δημοσιεύουμε μία πρωτότυπη καὶ λίαν κατατοπιστικὴ ἔρευνα μὲ θέμα τοὺς Μουσουλμάνους ποὺ ζοῦν στὴν Ἑλλάδα. Τὴν ἔρευνα αὐτὴ διεξήγαγε ἡ Ἐπιτροπὴ Συμπαραστάσεως Παλινοστούτων καὶ Μεταναστῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ Διευθυντὴ τὸν Δρα Ἀντώνιο Παπαντωνίου, Θεολόγο-Κοινωνιολόγο.

Ἡ ὕλη τοῦ τεύχους συμπληρώνεται ὡς συνήθως ἀπὸ ὑπηρεσιακὰ ἔγγραφα, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ καὶ τὴ στήλη τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν εἰδήσεων γιὰ τὴν καλύτερη ἐνημέρωση τῶν ἀναγνωστῶν μας ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικαιρότητος.

Πρωτ. 1063
Άριθμ.
Διεκπ. 574

Άθήνησι 18η Άπριλίου 2009

**Έόρτιον Γράμμα
πρὸς
τὸν Οἰκουμενικὸν
Πατριάρχη
κ. Βαρθολομαῖον
γιὰ τὸ
‘Άγιον Πάσχα***

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Άρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Βαρθολομαῖε, τὴν ‘Υμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι καὶ διὰ τοῦ ἀναστασίμου παιᾶνος ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ίδου πεπλήρωται ἡ τοῦ Προφήτου ρῆσις, ὅστις φῶς ἰδὼν ἀνέσπερον, ἐκράυγασεν· ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γῆ ἀγαλλιάσονται. Τῷ ὄντι ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν κατήλθε μέχρις ‘Αδου ταμείων καὶ ‘Αδης τέτρωται δεξάμενος ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν τρωθέντα λόγῃ τὴν πλευρὰν καὶ στένει πυρὶ θείῳ δαπανώμενος καὶ ἐβόησεν· ὁ ποιμὴν ἐσταυρώθη καὶ τὸν ‘Αδὰμ ἀνέστησεν· ὅτι ἐκένωσε τοὺς τάφους ὁ σταυρωθεὶς καὶ οὐκ ἰσχύει θανάτου τὸ κράτος· ὅτι ὁ ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος συνανέστησεν τοὺς ἐν σκότει θανάτου καθημένους, καὶ ὁ φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον ἐπήγαγεν ζωὴν ἐξ οἰκείου φωτὸς πάσῃ τῇ κτίσει. Νῦν οὖν πάντα πεπλήρωται φωτὸς, ὁ οὐρανός, ἡ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια. Χριστὸς ἀνέστη καὶ ‘Αδης ἐσκυλεύθη. ‘Ελθὸν τὸ Φῶς, τὸ σκότος ἀπελήλαται. ‘Ανέστη Χριστὸς καὶ ὁ θάνατος νενέκρωται καὶ ἡ ζωὴ πολιτεύεται, ὅτι ἐν Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.

Προσκυνοῦμεν οὖν τὸν Πανοικτίρμονα Θεὸν τὸν ἀγαπήσαντα ἡμᾶς καὶ δόντα τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας· δοξολογοῦμεν τὸν Σωτῆρα Χριστὸν τὸν δόντα τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν· ὑμνοῦμεν τὸ Πνεῦμα τὸ ‘Άγιον, τὸν Παράκλητον, τὸν εἰς ἡμᾶς ζωὴν χορηγοῦντα καὶ λέγομεν· «Τριὰς ‘Αγία, δόξα σοι», ὅτι Αὕτη ἡμᾶς ἔσωσεν.

Κηρύσσοντες ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ τὴν σωτήριον ‘Ανάστασιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ προβάλλοντες τὴν Αὐτοῦ ἀγγελίαν, ὅτι μέχρι τερμάτων αἰῶνος μεθ’ ἡμῶν ἔσεται ὡς ἄγκυρα ἐλπίδος, ἀγαλλώμεθα. Ίδου Χριστὸς, τὸ Φῶς τοῦ κόσμου. Ίδου ἡ ἐλπίς ἡμῶν. Ίδου ἡ χαρὰ ἡ φυγαδεύουσα τὴν λύπην. Δεῦτε Αὐτὸν προσκυνήσωμεν καὶ τὴν ‘Αγίαν Αὐτοῦ ‘Ανάστασιν ὑμνήσωμεν καὶ δοξάσωμεν, ὅτι ἀνήγαγεν ἡμᾶς ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.

‘Οθεν, ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ τῆς Πασχαλίου χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, ἥτις πλημμυρεῖ τὰς καρδίας ἡμῶν, ἀδελφοποθήτως ἀσπαζόμεθα τὴν ‘Υμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, τὴν περὶ Αὐτὴν σεπτὴν χορείαν τῶν Σεβασμιωτάτων Άρχιερέων, τὸν Ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν Θεόλεκτον Λαὸν τῆς καθ’ Ὑμᾶς ‘Αγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐχόμενοι ὅπως τὸ ἐκ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐκπηγάσαν φῶς καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ εἰρήνη πληρώσῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν διακονίαν Ὑμῶν εἰς μαρτυρίαν καὶ ὁμολογίαν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις, ὅτι «οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς», ὅτι Οὗτος ἀνέστη τριήμερος.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὐθις κατασπαζόμενοι τὴν ‘Υμετέραν Σεπτὴν Κορυφὴν ἐν Χριστῷ ‘Αναστάντι διατελοῦμεν,

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

* Ἐπιστολὲς μὲ παρόμοιο περιεχόμενο ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου σὲ ὅλους τοὺς Ὁρθοδόξους Πατριάρχες καὶ Προκαθημένους Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ.1327
Αριθμ.
Διεκπ. 690

Ἀθήνησι 7ῃ Ἀπριλίου 2009

**«Σύγκλησις
Ἡμερίδος
μὲ θέμα:
“Ἡ ἀποστολὴ
τοῦ Ἱερέως
στὸ σύγχρονο
κόσμο”»**

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρὸς
τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ
τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐκ Συνοδικῆς Ἀποφάσεως, ληφθείσης ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 7ης μηνὸς Ἀπριλίου ἐ.ἔ., καὶ κατόπιν προτάσεως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ ῥηθείᾳ Συνεδρία Αὐτῆς, ἀπεφάσισεν τὴν διοργάνωσιν Ἡμερίδος ἐχούσης ὡς θέμα: *«Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἱερέως στὸν σύγχρονο κόσμο»*.

Ἡ εἰρημένη Ἡμερίς θὰ πραγματοποιηθῇ εἰς τὸ Διορθόδοξον Κέντρον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης, τὴν 11ην ἐπιόντος μηνὸς Ἰουνίου ἐ.ἔ., ἡμέραν Πέμπτην, διὰ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τοῦτο καλοῦνται ὅπως συμμετάσχωσιν εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἡμερίδα δύο ἐκπρόσωποι, «Ποιμαντικοὶ Συνεργάτες», ἐξ ἐκάστης Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὀρισθησόμενοι ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ἐκ τῶν ἐχόντων ἰδιαίτερον περὶ τὰ θέματα ταῦτα ἐνδιαφέρον ὑμετέρων στελεχῶν. Δύνανται προσέτι αἱ Ἱεραὶ Μητροπόλεις τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς, ἢ καὶ ἕτεραι, νὰ ἀποστείλωσι περισσότερους ἐκπροσώπους συνέδρους μέχρι καὶ τοῦ ἀριθμοῦ ὀκτώ (8), δι' ὃ καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως γνωρίσητε ἡμῖν ἐγκαίρως τὰ ὀνόματα τῶν ἐκπροσώπων τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, οἱ ὅποιοι πρόκειται νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν ὡς εἴρηται Ἡμερίδα.

Σημειωτέον, ὅτι ἐκάστη Ἱερὰ Μητρόπολις θέλει ἐπιβαρυνθῆ μετὰ τὰ ἔξοδα μετακινήσεως καὶ διαμονῆς τῶν ἐκπροσώπων αὐτῆς, ἢ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος θὰ καλύψῃ τὰ τῆς σιτίσεως αὐτῶν. Περισσότερας πληροφορίας δύνασθε νὰ λάβητε παρὰ τῆς Γραμματείας τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου.

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μισιακούλης

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ἡ Κοινωνία τῆς Πληροφορίας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσι

Ὁ ὅρος «Κοινωνία τῆς Πληροφορίας» χρησιμοποιεῖται ἐπίσημως γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐπιτροπὴ στὶς 8 Δεκεμβρίου 1999 σὲ εἰδικὴ ἔκδοσι μὲ τὸν τίτλο «*ἠλεκτρονικὴ*) Εὐρώπη: Μιὰ Κοινωνία τῆς Πληροφορίας γιὰ ὅλους» (COM (1999) 687 τελικό).

Ἡ Ἐπιτροπὴ διατυπώνει τρεῖς ἐπίδοξους ἀντικειμενικούς στόχους, προκειμένου νὰ φέρει τὰ ὀφέλη τῶν Νέων Τεχνολογιῶν (NT) σὲ ὅλους τοὺς εὐρωπαίους:

- Δικτύωση καὶ εἰσαγωγή στὴν ψηφιακὴ ἐποχὴ
  - κάθε πολίτη,
  - κάθε νοικοκυριοῦ,
  - κάθε σχολεῖου,
  - κάθε ἐπιχειρήσεως καὶ διοικητικῆς ἀρχῆς.
- Δημιουργία μιᾶς *ἠλεκτρονικὰ μορφωμένης Εὐρώπης*, μὲ τὴν στήριξη μιᾶς πρωτοποριακῆς κουλτούρας.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσι γιὰ τὴν Κοινωνία τῆς Πληροφορίας

- Προσοχὴ στὴν ἐξέλιξι τῶν διαδικασιῶν, Διαφύλαξι ἐμπιστοσύνης τῶν καταναλωτῶν, Ἐνίσχυσι κοινωνικῆς συνοχῆς Καταπολέμησι κοινωνικοῦ ἀποκλεισμοῦ.
- Ἡ ΕΕ χρηματοδοτεῖ τὴν ἀνάπτυξι τῆς Ψηφιακῆς Τεχνολογίας στὰ κράτη μέλη.

Ἡ διαμορφούμενη Κοινωνία τῆς Πληροφορίας

- Οἱ ραγδαῖες ἐξελίξεις στὴν τεχνολογία καὶ ἡ παρουσία της σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς λειτουργίας ἑνὸς κράτους ἐπηρεάζουν:
  - Τοὺς κοινωνικούς θεσμούς τῶν χωρῶν μελῶν
  - Τὶς ἀνθρώπινες σχέσεις
  - Τὸν κοινωνικὸ ἰστό.

Ζοῦμε μιὰ νέα κοινωνικὴ πραγματικότητα ποὺ διαμορφώνει νέες συνήθειες, συμπεριφορὲς καὶ κουλτούρα, νέες προτιμήσεις καὶ εὐκαιρίες, ἀλλὰ καὶ νεόφερτους κινδύνους γιὰ τοὺς πολίτες καὶ γιὰ τοὺς θεσμούς.

- Ἀδύνατη ἢ πρόβλεψη τῆς τελικῆς ταυτότητας καὶ μορφολογίας τῆς Κοινωνίας τῆς Πληροφορίας,
- Σχεδὸν ἀδύνατον νὰ προβλέψουμε τὶς μελλοντικὲς χρήσεις τῶν Νέων Τεχνολογιῶν.

Τὸ βέβαιον εἶναι πὺς:

- Ἡ ἐξέλιξι τῆς τεχνολογίας θὰ ἐπηρεάσει βαθιὰ τὴν προσωπικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων

**Οἰκογένεια
καὶ Διαδίκτυο:
Εὐκαιρίες
καὶ Κίνδυνοι**

(12.6.08,
Διορθόδοξο Κέντρο
τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος,
Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης)

Τῆς
κ. Χριστίνας Βάγια,
Καθηγήτριας
Κοινωνικῆς Ἑργασίας

- Αυτές οι τεχνολογίες αναμένεται να διαμορφώσουν ένα νέο πολιτισμό με επίκεντρο την: Πληροφοριακή αγορά
Τάση για παγκόσμια παρουσία (παγκοσμιοποίηση)
Έλεύθερη διακίνηση ιδεών χωρίς φραγμούς
Τὸν Κυβερνοχώρο: δηλαδή ένα Ήλεκτρονικό Σύμπαν, παράλληλο με τὸ φυσικό!

Ἡ αἰσιόδοξη εἰκόνα ἀπὸ τὴ χρήση τῶν νέων τεχνολογιῶν

- Χιλιάδες προϊόντα με εύκολη και γρήγορη απόκτηση, που διευκολύνουν την καθημερινή μας ζωή.
- Εύκολη, γρήγορη, γεωγραφικά ανεξάρτητη πρόσβαση στις Ὑπηρεσίες.
- Ἐλεύθερη διακίνηση ιδεῶν και γνώσεων.
- Ἀπεριόριστες εὐκαιρίες μόρφωσης, ἐκπαίδευσης και ἐνημέρωσης.

“Ὅλες οἱ γνώσεις γιὰ ὅλους, ὄλο τὸ χρόνο, χωρίς τοπικούς φραγμούς. Εἰκονικὰ Πανεπιστήμια και Σχολικὲς τάξεις.

- Ἐξ ἀποστάσεως ἐκπαίδευση.
- Τηλεργασία. Ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸ ὥραριο ἐργασίας.
- Νέα ἐπαγγέλματα.
- Ξεπέραςμα φυσικῶν και ἐπικοινωνιακῶν φραγμῶν γιὰ ἄτομα με ἀναπηρίες (Τεχνολογία τῆς Ἀποκατάστασης).

Ὀπτικὴ ἐπαφὴ και συναλλαγὴ με συνεργάτες και φίλους σ’ ὄλο τὸν κόσμο.

- Νέοι τρόποι ψυχαγωγίας.
  - Ἐκσυγχρονισμὸς τῆς Δημόσιας Διοίκησης, μείωση τῆς γραφειοκρατίας, καλύτερη ἐξυπηρέτηση.
  - Περισσότεροι ἐνημερωμένοι καταναλωτὲς και πληροφορημένοι πολίτες.
    - Οἱ γονεῖς συχνὰ ἀνακαλύπτουν ὅτι τὰ παιδιά τους γνωρίζουν πολὺ περισσότερα γι’ αὐτὲς τὲς χρήσεις ἀπὸ τοὺς ἴδιους.
    - Ἄλλοτε πάλι, οἱ ἴδιοι οἱ γονεῖς παρακινοῦν τὰ παιδιά τους νὰ ἐξοικειωθοῦν με τοὺς Η/Υ και νὰ ἀξιοποιήσουν τὲς χρήσεις τοῦ Διαδικτύου.
- Ἀνάμεσα λοιπὸν στοὺς γονεῖς και τὰ παιδιά τους*

βρίσκεται ἡ ψηφιακὴ Τεχνολογία, με τὲς θετικὲς ἀλλὰ και τὲς ἀρνητικὲς τῆς ἐπιδράσεις.

Ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι νὰ ἀντιμετωπιστεῖ αὐτὴ ἡ νέα –ὑπὸ διαμόρφωση– οἰκογενειακὴ πραγματικότητα. Ὅμως ἡ ἄγνοια ἢ ἡ σκόπιμη παραγνώριση τῆς σημασίας τῆς δὲν μπορεῖ νὰ συμπεριληφθεῖ σ’ αὐτούς.

Ἀπὸ τὴ σύνοψη τῆς ὠφέλιμης προσφορᾶς τῶν Νέων Τεχνολογιῶν (NT) εἶναι εὐκόλο νὰ διακρίνει κανεὶς ἐκείνες τὲς χρήσεις, πὺ ἐπιδρῶν με θετικὰ ἀποτελέσματα στὰ μέλη μιᾶς οἰκογένειας ἀτομικὰ, ἀλλὰ και σὲ ὄλη τὴν οἰκογενειακὴ κοινότητα.

Μὲ περισσότερο ἢ λιγότερο ὁρατὸ τρόπο οἱ NT ἔχουν γίνεῖ ἀναπόσπαστο μέρος τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς και τὴν ἐπηρεάζουν.

Τριβὲς και προβληματισμοὶ στὴν Κοινωνία τῆς Πληροφορίας

- Ἀπὸ τὴν τεχνητὴ νοημοσύνη στὴν ἐποχὴ τῆς “τεχνητῆς συνείδησης” - αἰσθήματα και συνειδητὴ σκέψη στὰ ρομπότ. Μιὰ νέα ἀπειλή;
- Ποιὸς ἐλέγχει τοὺς προγραμματιστὲς τοῦ λογισμικοῦ ἢ τῶν ἠλεκτρονικῶν παιχνιδιῶν;
- Ποιὸς προστατεύει τὸν μέσο πολίτη ἀπὸ αὐτὰ πὺ γνωρίζουν οἱ μηχανὲς ἀναζήτησης;
Οἱ πληροφορίες πὺ ἔχουν συλλέξει ξεπερνοῦν τὰ ὄνειρα ὅποιασδήποτε μυστικῆς ἀστυνομίας στὴν ἱστορία (Andrew Brown 2006).
- Ποιὲς πληροφορίες εἶναι ἀξιόπιστες ἢ καταστροφικὲς;
- Ποιὸς τὲς ἐλέγχει;
- Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἐμποδίσει τὴ μετάδοσή τους;
- Περισσότερη πληροφόρηση δὲν ἐξασφαλίζει καλύτερη γνώση.
- Ἡ αὐξημένη χρήση τῶν τηλε-συστημάτων στὴ ζωὴ μας ὀδηγεῖ σὲ *προσωπικὴ και κοινωνικὴ ἀπομόνωση τοῦ χρήστη. Δημιουργεῖται σιγά-σιγά ἕνας παγκόσμιος πολίτης ἠλεκτρονικὰ συνδεδεμένος και κοινωνικὰ ἀποξενωμένος!*
- Μποροῦμε εὐκόλο νὰ διακρίνουμε τὴν ἀπειλή γιὰ κεκτημένες ἐλευθερίες, ὅπως τῆς σκέψης, τῆς συνείδησης, τῆς ιδιωτικῆς και οἰκογενειακῆς ζωῆς.
- Ἐπισημαίνεται ἡ παρουσία νέων κοινωνικῶν κινδύνων και τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ἐγκλήματος.

- Ειδικότερα, οί κίνδυνοι που έλλοχεύουν για την οικογένεια είναι συγκεκριμένοι και σοβαροί, σε σημείο που ν' αναρωτιέται κανείς, αν αυτή βρίσκεται στο στόχαστρο.

Κίνδυνοι για τὸ παιδί - Ἠθικά διλήμματα

Μήπως ἤλθε ἡ ἐποχή που ἡ ἐλεύθερη συζήτηση (θεμέλιο τοῦ ἐλεύθερου λόγου) εἶναι καταδικασμένη σὲ θάνατο ἀπὸ τοὺς «μοναχικούς μηχανισμούς ἀναψυχῆς» (κινητὸ τηλέφωνο, ipod, ἠλεκτρονικὰ παιχνίδια, SMS), ὅπως εἶχε προβλέψει ὁ Τζώρτζ Όργουελ;

Οἱ χρήστες παραμένουν ἀόρατοι ἢ μεταμφιεσμένοι μεταξύ τους καὶ ἡ φαντασία ἀντικαθιστᾷ τὴν πραγματικότητα στὶς σχέσεις καὶ στὰ προσωπικὰ βιώματα. Αὐτὴ ἡ σύγχυση ρόλων μπορεῖ νὰ ἀφήσει ἀνεπηρέαστους τοὺς συναισθηματικούς δεσμούς τῶν μελῶν μιᾶς οἰκογένειας;

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ καὶ παιδαγωγικὴ λειτουργία τῆς οἰκογένειας εἶναι εὐθέως ἀνάλογη τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς.

Μὲ τὴν ὑπέρμετρη ἐνασχόληση κάποιου μέλους τῆς –παιδιοῦ ἢ γονέα– μὲ τὰ ἠλεκτρονικὰ μέσα ἐπικοινωνίας, ἡ οἰκογένεια μειώνει τὸν χρόνο καὶ τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν καλλιέργεια δεσμῶν καὶ τὴν ἀνάπτυξη προσωπικοῦ ἤθους καὶ ἀγωγῆς.

Μὲ τὰ τεχνολογικὰ μέσα, ἡ πληροφορία εἶναι προσίτη σὲ ὅλα τὰ μέλη μιᾶς οἰκογένειας, ἀνεξαρτήτως ἡλικίας, φύλου, ρόλου, σχέσης καὶ συγγένειας.

Δύσκολο νὰ προσδιορίσει κανεὶς τὶς συνέπειες αὐτοῦ τοῦ γεγονότος στὴν ἐσωτερικὴ ὀργάνωση καὶ ἰσορροπία τῆς οἰκογενειακῆς κοινότητας.

Προκλητικὲς καὶ ἐπικίνδυνες ἱστοσελίδες μὲ εἰκόνα - ἤχο - κείμενο - βίντεο.

- Αἰρέσεις καὶ καταστροφικὲς λατρεῖες.
- Παρακίνηση στὴν οὐσιοεξάρτηση.
- Ρατσισμός - καθοδηγητισμός.
- Πορνογραφία / παιδεραστία.
- Ἐκπαίδευση στὴ βία καὶ σὲ τρόπους τρομοκρατίας.
- Μαθήματα αὐτοχειριασμοῦ.
- Διακίνηση ἐπικίνδυνων ἰδεολογιῶν.
- Ἐπιβλαβεῖς γνωριμίες - ὑπουλες φιλίες.

- Κυβερνο-ρομαντισμός (σὲξ στὶς εἰκονικὲς ἀνοιχτὲς αἴθουσες ἐπικοινωνίας).

Ὁ ἐθισμός στὸ Διαδίκτυο δημιουργεῖ καινούργια ὁμάδα ἐξαρτημένων ἀτόμων μὲ σοβαρὲς ἐπιπτώσεις στὸ ἄτομο καὶ στὴν οἰκογένειά του.

Τὰ βίαια ἠλεκτροτεχνικὰ παιχνίδια ἐνθαρρύνουν καὶ καλλιερгоῦν τὴν ἐπιθετικότητα καὶ οἱ χρήστες συχνὰ παρουσιάζουν αἴσθημα ἀποξένωσης καὶ σοβαρὲς ψυχολογικὲς ἐπιπτώσεις.

Οἱ πληροφορίες στὶς ἱστοσελίδες καὶ στὶς ἀνοιχτὲς αἴθουσες συζητήσεων παρουσιάζονται σὲ εἰκόνες ἢ μὲ ἐμότικονς / emoticons (σύμβολα που συνδυάζουν συναίσθημα (emotion) καὶ εἰκόνα (icon)). Κίνδυνος ἐνὸς νέου ἀναλφαριθμητισμοῦ;

Προστασία τοῦ Οἰκογενειακοῦ ἀσύλου

Ἡ πρωτοβουλία γιὰ μιὰ Κοινωνία τῆς Πληροφορίας ξεκίνησε τὴν δημιουργία ἐνὸς πλαισίου ρυθμίσεων γιὰ τὴν προστασία τοῦ πολίτη ἀπὸ τὴν κατάχρηση τῶν πληροφοριῶν, τὴν ἠλεκτρονικὴ καὶ νομικὴ ἀσφάλειά τους, γιὰ τοὺς ἀπαραίτητους μηχανισμούς ἐλέγχου τῶν ΜΜΕ, γιὰ τὸ σεβασμὸ σὲ μιὰ πολυγλωσσικὴ καὶ Διαπολιτισμικὴ Εὐρωπαϊκὴ Κοινωνία.

Ὅμως, ἡ ψηφιακὴ Τεχνολογία τρέχει πρὸ γρήγορα ἀπὸ τὶς συμβατικὲς πράξεις τῆς Πολιτείας.

Τρόποι προστασίας τοῦ Οἰκογενειακοῦ ἀσύλου

Λειτουργεῖ *Εἰδικὴ Ὑπηρεσία Δίωξης Ἡλεκτρονικοῦ Ἐγκλήματος κατὰ τῶν Παιδιῶν*. Ἐνημερωτικὸ ὑλικὸ γιὰ γονεῖς, σχετικὰ μὲ τοὺς τρόπους που αὐτοὶ μποροῦν νὰ ἐπιβλέπουν τὰ παιδιά - χρήστες Η/Υ. Καταγγελίες ἐπικίνδυνων ἱστοσελίδων.

Κλείδωμα στὴν πρόσβαση σὲ ἠλεκτρονικὸ ταχυδρομεῖο, σὲ ὁμάδες συζήτησης, αἴθουσες συνομιλίας καὶ συγκεκριμένες ἱστοσελίδες μὲ ἠλεκτρονικὰ βοηθήματα, φίλτρα, εἰδικὸ λογισμικό. Χρονικὰ ὅρια λειτουργίας τοῦ Η/Υ, ἔλεγχος ἀλληλογραφίας καὶ «ἐπισκέψεων».

Οἱ γονεῖς δίπλα στὰ παιδιά, ὅταν αὐτὰ σερφάρουν στὸ Διαδίκτυο.

Νὰ μὴ δίνουν τὰ παιδιά προσωπικὰ ἢ οἰκογενειακὰ στοιχεῖα ἢ φωτογραφίες, ὅταν μπαίνουν σὲ δωμάτια ἀνοιχτῆς ἐπικοινωνίας ἢ σὲ ἄγνωστες ἱστοσελίδες.

- Έπαγρύπνηση και έγρηγορση τών γονέων.
- Ένημέρωση - έξοικείωση με τόν Η/Υ.
- Σχετικά με τά ήλεκτρονικά παιχνίδια, οί γονεΐς νά έπιμένουν στίς ένδείξεις άπαγόρευσης σχετικά με τίς ήλικίες, νά έλέγχουν τόν συνολικό χρόνο ένασχόλησης με αυτά, νά διαπιστώνουν τό όφελος ή τήν βλαπτική έπιρροή στο παιδί.
- Δάσκαλοι, καθηγητές, σχολικοί κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι μπορούν νά ένημερώσουν παιδιά και γονεΐς, σχετικά με τούς κινδύνους πού έλλοχεύουν στον Κυβερνοχώρο.
- Τηλεφωνικές Γραμμές ένημέρωσης - ύποστήριξης γονέων πού άντιμετωπίζουν πρόβλημα στον έλεγχο τής χρήσης του Διαδικτύου ή ήλεκτρονικών παιχνιδιών από τά παιδιά τους ή και για κάποιο άλλο μέλος, πού έχει αναπτύξει έθισμό στο Διαδίκτυο.

Κοινωνία τής πληροφορίας και όρθόδοξη πνευματικότητα

Η Τεχνολογική - ψηφιακή πρόοδος δημιουργεί τίς προϋποθέσεις για ένα νέο πολιτισμό και ήδη άρχισε νά έπηρεάζει βαθειά, τόσο τίς σχέσεις όσο και τόν τρόπο ζωής τών ανθρώπων.

Δέν είναι ή πρώτη φορά πού οί χριστιανοί και ή χριστιανική όρθόδοξη οίκογένεια έρχονται άντιμέτωποι με τό κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον μιάς συγκεκριμένης ιστορικής στιγμής.

Οί Πατέρες τής Έκκλησίας μας, με πρώτους τούς Τρεις Έεράρχες, όριοθέτησαν τή σχέση τών χριστιανών με τόν κόσμο με τρεις τρόπους:

1. Έγκατάσταση και δραστηριοποίηση μέσα στίς μεγάλες πόλεις.
2. Λειτουργία κοινοβιακών μοναστηριών κοντά στίς πόλεις, για πνευματική στήριξη τών πιστών.

3. Προσέγγιση, γνωριμία και διακριτική άξιοποίηση τής έξωχριστιανικής Γραμματείας.

(Μέγας Βασίλειος, Έπιστολαί 2, ΒΕΠ 55, 13).

Τό μήνυμα είναι σαφές. Χρειάζεται έπαγρύπνηση και όχι φόβος. Άξιοποίηση τών ώφέλιμων ευκαιριών πού προσφέρει ή καθιέρωση τών Νέων Τεχνολογιών στη ζωή μας, με διάκριση και έπίγνωση, όχι με δραπέτευση, φυγή και στείρο άρνητισμό.

Η χριστιανική οίκογένεια μαζί με έμπνευσμένους παιδαγωγούς και πνευματικούς ποιμένες χρειάζεται νά βρει τρόπους ζωής για τά μέλη της, πού νά άνταποκρίνονται στίς νέες συνθήκες και ιδιαιτερότητες τής «ψηφιακής έποχής».

- Τό Ένοριακό Διαδικτυακό Στέκι (παραλλαγή ένός Internet Café) για παιδιά και νέους προσφέρεται για μιá σωστή «διαπαιδαγώγηση» στη χρήση τής τεχνολογίας και συγχρόνως γίνεται χώρος έποικοδομητικής συναναστροφής και κοινωνικοποίησης. Γιατί όχι και μέσο πρόληψης - προστασίας από τόν έθισμό...

Τό βάρος για τό χτίσιμο τής αύριανης οίκογένειας πού θα ζήσει στην Κοινωνία τής Πληροφορίας πέφτει στους ώμους τής σημερινής.

Αυτή πρέπει νά έμπνεύσει στα παιδιά της τόν σεβασμό στο ανθρώπινο πρόσωπο, νά καλλιεργήσει τήν άγάπη για τόν Χριστό και τόν πλησίον και νά ξεχωρίσει γι' αυτά τήν άγιοπνευματική από τήν τεχνοκρατική γνώση.

Νά διδάξει στα παιδιά της

- Νά μην άντικαταστήσουν τήν δύναμη τής προσευχής και τή χαρά τής άληθινής ζωής... με «τήν ψηφιακά μεσολαβημένη ζωή τών ανθρώπων» (Β. Γαϊτάνης, 2003: 232) και τήν εικονική αναπαράσταση τής πραγματικότητας.

**ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**

**Σύγχρονα
ηλεκτρονικά μέσα.
Προβληματισμοί
και εφαρμογές
στον εκκλησιαστικό
χώρο,
υπό τὸ πρῶμα
συγκεκριμένων
ἐμπειριῶν σὲ Ἱερές
Μητροπόλεις
καὶ Ἐνορίες**

(Πεντέλη, 12.6.2008)

Πιστεύουμε ὅτι ὅταν κάποιος θελήσει νὰ μιλήσει ἀποτελεσματικά καὶ νὰ συζητήσει ἐνδελεχῶς γιὰ τὸ θέμα ποῦ μᾶς ἀπασχολεῖ, πάνω σὲ πραγματική καὶ ποιμαντική βάση, πρέπει νὰ εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ ἐνοχικὰ σύνδρομα καὶ ψευδοδιλήμματα τοῦ τύπου «φακελώνει ἢ Ἐκκλησία;», «εἶναι μέσα στὴ διακονία μας ἡ συγκέντρωση προσωπικῶν καταγραφῶν καὶ ἡ συλλογὴ ἐνοριακῶν δεδομένων;».

Ἄν κάτι τέτοιο δὲν ἔχει ξεκαθαρισθεῖ (μέσα του), τότε πρέπει νὰ ἐπιζητήσῃ διαφορετικοῦ ἐπιπέδου καὶ ἄλλης θεματικῆς συζήτηση γιὰ συμπνευματισμό.

Λόγω τοῦ λίαν περιορισμένου χρόνου ποῦ διαθέτουμε θὰ διατυπώσουμε λακωνικὰ τὴ θέση ποῦ πρεσβεύουμε γιὰ νὰ προχωρήσουμε στὴ συνέχεια στὰ πιὸ πρακτικά: Χρειαζόμαστε τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ συγκέντρωση στοιχείων, πληροφοριῶν, δεδομένων καὶ μάλιστα ποιμαντικῶν, μὲ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ μέριμνα, σεβασμὸ καὶ ἀγάπη γιὰ τὸν πλησίον καὶ μάλιστα γιὰ τὸν ποιμαίνόμενο.

Ἐρχόμαστε τώρα, πολὺ ταπεινά, ἀποδεχόμενοι τὴν τιμητική, ὅπως ἄλλωστε εἶναι γιὰ τὸν καθένα, πρόσκληση τῆς Ἐκκλησίας μας, διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, νὰ παραθέσουμε ἀπτὰ παραδείγματα τῆς ἀξιοποίησης τῶν τεχνολογικῶν διευκολύνσεων γιὰ τὴν καταγραφή καὶ τὴν βελτιστοποίηση τοῦ σύγχρονου ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μας.

1. Ἀρχίζουμε μὲ τὴν συγκέντρωση ποιμαντικοῦ - πνευματικοῦ ὕλικου (τὴ χρονικὴ περίοδο 1998-1999) ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ξεκινήσαμε ἀπὸ ἓνα γραπτὸ ἐρωτηματολόγιο (δημιουργία τοῦ ὁμότιμου σήμερα Καθηγητῆ Ποιμαντικῆς στὸ Τμῆμα Κοινωνικῆς Θεολογίας, κ. Ἀλέξανδρου Σταυρόπουλου).

Ἡ ὅλη καταγραφή ἔγινε σὲ ηλεκτρονικὴ βάση δεδομένων καὶ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν τελικὴ ἐργασία ποῦ ὑποβάλαμε γιὰ τὴν ἀπόκτηση μεταπτυχιακοῦ τίτλου σπουδῶν, μὲ τὸν τίτλο: «Ὁργάνωση καὶ ζωὴ τῶν Ἐνοριῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Παρουσίαση καὶ ἀξιολόγηση ἐρευνητικῶν ἀποτελεσμάτων. 142 Ἐνορίες συναντοῦν ...τὸν 21ο αἰώνα»¹.

1. Ὑποσημειωτικὰ νὰ προσθέσω ὅτι λόγω τῆς συγκυρίας νὰ διεξαχθεῖ ἡ ἐρευνά μας κατὰ τὴν ἀρχὴ τῆς ποιμαντορίας τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, μὲ τὴν ἀποτύπωση ἔτσι τῶν πεπραγμένων τῆς ἀρχιερατείας, ὡς πρὸς τὴν ἀρχιερατικὴ διακονία ἐντὸς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τοῦ ἐπίσης μακαριστοῦ Σεραφεῖμ, δίνεται σήμερα ἡ εὐκαιρία –τὴν ὁποία σύμφωνα μὲ πληροφορίες μας τὴν ἔχει ἐντοπίσει ὁ Σεβ. Ἀρχελώου κ. Εὐθύμιος, ὡς ὑπεύθυνος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ποιμαντικοῦ Ἔργου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν– νὰ πραγματοποιηθεῖ παρόμοια ἐρευνα, ἡ ὁποία, μὲ μία συγκριτικὴ μελέτη, θὰ ἀποτυπώνει τὰ ὅσα πραγματοποιήθηκαν κατὰ τὴν ἀρχιερατεία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου. Στὴν συνέχεια δὲν ἀποκλείουμε τὴν μετὰ ἀπὸ χρόνια, ἢ καὶ σὲ τακτὰ διαστήματα, διεξαγωγὴ σχετικῶν ἐρευνῶν, ὅπου θὰ παρακολουθοῦν καὶ θὰ ἀποτυπώνουν τὰ ὅσα ὑλοποιοῦνται στὸ σήμερον. Μὲ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ μέσα ἀπὸ μία ποιμαντικὴ μεθοδο-

Άπό τήν πληθώρα τῶν δεδομένων, καταγράψαμε σέ φόρμες συγκεκριμένα στοιχεῖα ὅπως Άριθμὸς Ένοριτῶν, Έκκλησιαζόμενοι, Μαθητὲς Σχολείων, Νεανικὰ Κέντρα, τετραγωνικὰ μέτρα αὐτῶν, μέσα ψυχαγωγίας καὶ ἐποπτικὰ μέσα, Νεανικὲς ἐνοριακὲς δραστηριότητες, 2η Θεία Λειτουργία, Κύκλοι μελέτης Άγίας Γραφῆς καὶ σχετικὴ συμμετοχή, προσκυνηματικὲς ἐκδρομὲς, ὕπαρξη Φιλοπτώχου ταμείου, αἱμοδοσίας, ἐνοριακοῦ δελτίου.

Θὰ μποροῦσε κάποιος, τελειῶς ξένος μὲ τὸ ἀντικείμενο, νὰ ἀναρωτηθεῖ «καὶ τί ἔγινε πού ἡ καταγραφή ἦταν ἠλεκτρονική»; Τὸ μεγάλο εὐεργέτημα εἶναι ἡ εὐκολία στὴν πρόσβαση, στὴν ἐπεξεργασία, τὴν ἀναζήτηση, τὴ σύγκριση καὶ τὴν συμπλήρωση. Ὅ,τι δηλαδὴ χρειάζεται κάποιος πού συλλέγει, ἐρευνᾷ, καταγράφει, συγκρίνει καὶ τέλος καταλήγει στὰ στοιχεῖα αὐτὰ πού τὸν βοηθοῦν νὰ ἀποκτήσει τὴν πραγματικὴ καὶ πλήρη εἰκόνα τοῦ ἀντικειμένου πού τὸν ἀφορᾷ.

Μπορεῖ, μάλιστα, αὐτὸ νὰ γίνεται σὲ τακτικὴ βάση –λόγω τῆς εὐκαιρίας πού δίνει τὸ διαδίκτυο, ἀποτυπωμένα τὰ ἐρωτήματα σὲ μιὰ ἠλεκτρονικὴ φόρμα, ἀπὸ πολλοὺς συνεργάτες, ἀνὰ πᾶσα στιγμή, μὲ τὴν μεγαλύτερη εὐκολία, χωρὶς μεγάλη κατανάλωση χρημάτων καὶ κυρίως ἐργατοῦρων.

2. Συμπληρωματικὰ μὲ τὴν πιὸ πάνω ἐνασχόλησή μας δημιουργήσαμε ἐρωτηματολόγιο γιὰ τὴν διεξαγωγὴ ἔρευνας στὴν κατεύθυνση τῆς «Ποιμαντικῆς Ένεργοποίησης τῆς μνήμης τῶν πόλεων». Ἀποτυπώθηκαν ἔτσι, ὑπὸ τὸν τίτλο: «Στὰ ἴχνη τῶν Άγίων. Θεραπευτικὸς Τουρισμὸς “ἐντὸς τῶν τειχῶν”. Θεραπευτικὴ περιδιάβαση τῶν Ένοριῶν τῆς Έρεᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», πληροφορίες ἀγιολογικοῦ - ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτῆρα ἀλλὰ καὶ βιβλιογραφικῶν καὶ ἄλλων σχετικῶν ἐνδιαφερόντων δεδομένων. Τέτοιες πληροφορίες ἀφοροῦσαν: Έρεᾶ λείψανα, εἰκόνες καὶ κειμήλια, πού διέθετε ἡ Ένορία ἢ κάποια σχετιζόμενῃ μορφή ἁγίου ἢ ἄλλης χριστιανικῆς προσωπικότητας μὲ τὴν ἱστορία τῆς Ένορίας².

λογία καὶ ἔρευνα θὰ ἔχουμε ἓνα ἀξιόπιστο καὶ ἀξιοποιήσιμο ὕλικὸ χρῆσιμο στὴν ποιμαντικὴ ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ πορεία καὶ ἱστορία τῆς Έρεᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

2. Ἡ ὠφέλεια ἀπὸ τὴ χρῆση τῶν ἠλεκτρονικῶν μέσων ἦταν μεγάλη λόγω τόσο τῆς συγκέντρωσης τοῦ ὕλικου ὅσο καὶ τῆς ἐπε-

3. Ἀπὸ τὰ πρῶτα πράγματα πού θεωρήσαμε ἀπαραίτητο νὰ πράξουμε ὅταν ἀναλάβαμε τὴ Γραμματεία τῆς Έρεᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας κ. Νικολάου, πρὶν ἀπὸ 8 χρόνια, ἦταν ἡ δημιουργία μιᾶς ἠλεκτρονικῆς βάσης δεδομένων μὲ στοιχεῖα «πρώτων βοηθειῶν» καὶ στὴ συνέχεια ἄλλων χρήσιμων στοιχείων, τόσο γιὰ τοὺς:

ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ (ὅπως ὄνομα συζύγου, ἀριθμὸς τέκνων, διάφοροι ἀριθμοὶ μητρώων (ὕγειονομικῆς ἀσφάλισης, ΤΠΟΕΚΕ, ἀστυνομικῆς ταυτότητας, ΑΦΜ, Ἀριθμὸς Στρατολογικοῦ Μητρώου κ.ἄ.), ὅσο καὶ γιὰ τίς

ΕΝΟΡΙΕΣ (ἀξίζει νὰ σημειώσουμε τὴν καταγραφή πέραν τῶν Ένοριακῶν Ναῶν, τῶν παρεκκλησιῶν, τῶν ἐξωκκλησιῶν, τῶν ἰδιωτικῶν ναῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐρειπωμένων ναῶν σὲ ὁλόκληρη τὴν ἔκταση τῆς Μητροπόλεως Φθιώτιδος), ἀλλὰ καὶ τομέων, ὅπως μέλη ἐνοριακῶν συμβουλίων, Προσωπικὸ Ναοῦ, Οἰκονομικὰ μεγέθη καὶ μέλη ἐνορίας.

Βέβαια, ἔχουν κάνει αἰσθητὴ τὴν παρουσία τους καὶ ἑταιρεῖες λογισμικοῦ, μὲ ἀντικείμενο ἐκκλησιαστικὸ (Ύποστήριξη καὶ Μηχανογράφηση Μητροπόλεων, Ένοριῶν), πού μὲ ἄκρως φιλότιμες προσπάθειες ἀγωνίζονται νὰ βοηθήσουν στὴν ἀξιοποίηση τῶν ἠλεκτρονικῶν μέσων στὴν Έκκλησία (κυρίως ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Διοίκησης).

Ἄς σημειωθεῖ πὼς κάτι τέτοιο θὰ ἦταν πιὸ ἀξιόπιστο, ἔγκυρο, λειτουργικὸ, φθηνότερο καὶ πολλὰ ἀκόμη ἄλλα, ἐὰν εἶχε δημιουργηθεῖ ἢ θὰ δημιουργηθεῖ κάτι παρόμοιο, ἀπὸ τὴν Έρεᾶ μας Σύνοδο. Κἀτι τέτοιο θὰ διευκόλυνε τὴν ὕπαρξη μιᾶς κοινῆς γραμμῆς, ἐνὸς κοινοῦ τύπου σὲ ἔντυπα, ὡς πρὸς τὴν διατύπωση καὶ τὴ μορφολογία ἐγγράφων, τὴ σύννομη ἀντιμετώπιση μισθολογικῶν θεμάτων καὶ ἄλλων, σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τῆς Ἑλλαδικῆς Έκκλησίας μας.

Ὁ ἐπιτυχῆς ὅρος «προτυποποίηση», πού χρησιμοποίησε ὁ καθηγητὴς κύριος Μυρίδης γιὰ τίς ἐκκλησιαστικὲς ἱστοσελίδες, εἶναι ὅλως ἰδιαιτέρως κατάλληλος καὶ χρήσιμος καὶ στὴν περίπτωσή μας, πού παρὰθέτουμε τὴν ἀνάγκη τῆς προτυποποίησης τῆς λει-

ξεργασίας μέσῳ τῶν εὐλογιῶν πού παρέχουν προγράμματα ὅπως τὸ Excel.

τουργίας και εφαρμογής τῶν μητροπολιτικῶν ἢ ἐνοριακῶν γραφείων, ἀπὸ τὰ ἀπλὰ διαδικαστικά, γραμματικά, λογιστικά, τὰ περὶ τῶν γάμων, βαπτίσεων καὶ θανάτων, ἕως τὰ ἄκρα ποιμαντικά (τὰ τῆς νεότητος, τῆς διακονίας, τῆς ἐπικοινωνίας)³.

Βέβαια ἐπειδὴ ἡ ἐργασία αὐτὴ εἶναι οὐσιώδης καὶ θεμελιώδης γιὰ τὴν μελλοντικὴ «κατ' ἄνθρωπον» ἐξέλιξη τῆς Ἐνορίας καὶ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία Μητροπόλεως, πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἀνάθεση τοῦ ἔργου μὲ γνώμονα τὴν ἀξιοσύνη αὐτῶν, πού θὰ τὸ ἀναλάβουν καὶ ὄχι ἀπλῶς μὲ κριτήριο τὴ διοχέτευση κονδυλίων σὲ κάποια ἀπλῶς καλὰ παιδιά.

4. Ἐνα ἀκόμη παράδειγμα ποιμαντικῆς ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ τύχει τῶν εὐεργετικῶν ιδιοτήτων ἐνὸς ἠλεκτρονικοῦ μέσου ὡς πρὸς τὴν καταγραφή καὶ εὐελιξία, εἶναι ἡ Ὑπηρεσία Αἱμοδοσίας μιᾶς Μητροπόλεως, ἢ, σὲ κλίμακα, μιᾶς ἐνορίας, ἀποτελεῖ ἡ δουλειά, πού ἔχει γίνῃ ἀπὸ τὸ σχετικὸ ἐπιτελεῖο, στὴν Μητρόπολη τῆς Φθιώτιδας. Ἐκεῖ μὲ τὴ βοήθεια ἐνὸς ἐπιστήμονα συνεργάτη μας, στήθηκε ἕνα προγραμματάκι μὲ φόρμες, ὅπου ἀποτυπώνονται τὰ στοιχεῖα ὅπως ὁμάδα Αἵματος, πόσες φιάλες ἔχει δώσει ὁ κάθε ἐθελοντὴς καὶ πότε, σὲ ποιά Ἐνορία ἀνήκει κ.λπ.

Ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ ὑπάρχει παρακολούθηση τόσο τῆς προσφορᾶς ὅσο καὶ τῆς ζήτησης, γιὰ τὴν περίπτωση πού ὑπάρξει ἀνάγκη γιὰ συγκεκριμένη ὁμάδα αἵματος.

5. Θὰ ἦταν παράλειψή μας ἐὰν δὲν μνημονεύαμε καὶ μόνο ὡς ἀπλὴ ἀναφορὰ τὴν ποιμαντικὴ εὐαισθησία τοῦ πρὶν ἀπὸ χρόνια σεισμόπληκτου ἐφημερίου π. Ἀναστασίου Μπαστούνη. Συνεργάτες τῆς Ἐνορίας τοῦ πατρὸς Ἀναστασίου προχώρησαν γρήγορα στὴν συγκρότηση ἐνὸς ἠλεκτρονικοῦ προγράμματος, τὸ ὁποῖο τοῦ ἐπέτρεπε μὲ ἀκρίβεια, μὲ εὐκολία καὶ μὲ πληρότητα νὰ ἔχει εἰκόνα καὶ νὰ δίνει τὴν ἀνάλογη βοήθεια σὲ πληγέντες ἐνορίτες τῆς ἐνορίας του στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Ἀττικῆς. Σὲ κείμενό μας πού τότε

3. Θυμᾶμαι ἀκόμα τὴν θετικότετη ἐντύπωση πού μᾶς προκάλεσε πρόγραμμα τῆς ἐνορίας Εὐαγγελίστριας Πειραιῶς –σὲ κάποια ἀπὸ αὐτὲς τὶς εὐεργετικὲς ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις τῆς Θεολογικῆς μας Σχολῆς– ὅπου, ἤδη ἀπὸ ἐτῶν, εἶχε στοιχεῖα καὶ διευθύνσεις καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιο ἔστειλε ἀκόμα καὶ ἐυχητήριες κάρτες στοὺς ἐνορίτες πού γιόρταζαν.

εἴχαμε δώσει στὸ ἀξιόλογο περιοδικὸ τῆς Ἐκκλησίας μας «Ἐφημέριος», τὸ ὁποῖο, ὑπογραμμίζω παρεμπιπτόντως, ἐκδίδεται καὶ σὲ ἠλεκτρονικὴ μορφή, κάναμε μία πρόταση, πού δὲν ἔχει εὐδοκίμησιν ἀκόμα. Προτείναμε τότε νὰ ὑπάρξει, κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ κρατικοῦ σχεδιασμοῦ γιὰ περιπτώσεις ἔκτακτης ἀνάγκης, μὲ τὸ ὄνομα ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ, ἕνα παράλληλο ἐκκλησιαστικὸ πρόγραμμα, πού νὰ περιέχει τὸν ἀναλυτικὸ τρόπο δράσης τῆς Ἐκκλησίας, σὲ κάθε φυσικὴ καταστροφή, μὲ ἕνα μάλιστα ὄνομα, πού προέκυψε μετὰ ἀπὸ μία δημιουργικὴ συζήτηση μὲ τὸν καθηγητὴ μας κύριο Σταυρόπουλο, πού δὲν ἦταν ἄλλο ἀπὸ τὸ ...ΠΛΗΣΙΟΚΡΑΤΗΣ.

6. Ἐπιγραμματικά, νὰ σημειώσουμε μόνο ὅτι σημαντικό ρόλο ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας μας, ὡς πρὸς τὴν ποιμαντικὴ τῆς ὑποδομῆ, διαδραματίζονται καὶ τὰ ἠλεκτρονικὰ προγράμματα Τυπογραφείου (Quark XPress) ἢ Εἰκόνας (Photoshop, πού περιέχεται στὴν Creative Suite Adobe) ἢ καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐπεξεργασία ἤχου καὶ Βίντεο (Movie Maker).

Λόγω τοῦ ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας παρουσιάζει μιὰ ἀξιολογότετη καὶ θαυμαστὴ παραγωγή σὲ ἔντυπα (ἐφημερίδες, περιοδικὰ καὶ ἐνημερωτικὰ φυλλάδια), ἢ ἀκόμα σὲ προϊόντα ἤχου, λόγω καὶ τῆς ὑπαρξῆς τοπικῶν ἐκκλησιαστικῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν (οἱ ὁποῖοι κάνοντας χρῆση ἠλεκτρονικῶν προγραμμάτων λειτουργοῦν ἀπρόσκοπτα καὶ χωρὶς τὴν ἀνάγκη ἀνθρώπινης παρουσίας ὅλο τὸ εἰκοσιτετράωρο (π.χ. μὲ τὸ πρόγραμμα Megamix ἢ Raduca, καθὼς καὶ τοῦ Soundforce τῆς Creative), λόγω τοῦ ὅτι πολλὲς φορὲς προχωρεῖ σὲ κυκλοφορία μικρῶν ἢ μεγαλύτερων τηλεοπτικῶν παραγωγῶν, ὅλα αὐτὰ μᾶς ὑποχρεώνουν, ἂν θέλουμε νὰ ἔχουμε αὐτοτέλεια, νὰ μαθαίνουμε καὶ νὰ ἀξιοποιοῦμε, τὰ ἀπλὰ κατὰ βάση προγράμματα, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν σχετικῶν ἐφαρμογῶν.

Καὶ τέλος,

7. Στὰ θετικά (ὡς νύξη μόνο νὰ ἀναφέρουμε τὴν ἀνάπτυξη δεκάδων γραμματοσειρῶν μὲ βυζαντινοὺς, ἐκκλησιαστικοὺς χαρακτήρες, καὶ νὰ υπογραμμίσουμε τὴν ἐνσωμάτωση στὴν γενικὴ καὶ παγκόσμια ἔκδοση τοῦ Office τῆς Microsoft τὴ δυνατότητα τῆς γραφῆς μὲ ἄνεση σὲ πολυτονικὸ σύστημα, συμβατὸ μὲ τὸ Διαδίκτυο ἀλλὰ καὶ, κατὰ τὴ συνήθη πρακτικὴ, μὲ τὶς ἐπόμενες ἐκδόσεις. Πράγμα πού δὲν ἴσχυε πρὶν

τὸ 2003, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ὑπαρξὴ πολλῶν ἀλλαγῶν γιὰ τὴ διάδοσιν καὶ δημοσίευσιν πολυτονικῶν κειμένων, ἢ ἀπλῶς τὸ ξαναγράψιμο ὅλων αὐτῶν μὲ ἄλλο πρόγραμμα κειμενογράφου).

Συνεπῶς: Ἡ τεχνογνωσία, τὸ «know how» ὅπως εἶναι ὁ πιὸ τεχνοκρατικὸς ὅρος, παρέχεται ἀπὸ τοὺς εἰδικευμένους προγραμματιστὰς τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καὶ μέσων. Αὐτὸ τὸ ὁποῖο μᾶς κεντρίζει ὡς Ἐκκλησία εἶναι ἡ πρόκλησις νὰ βροῦμε καὶ νὰ δοῦμε τὸ τί πρέπει νὰ γνωρίζουμε, τὸ know, ὥστε στὴ συνέχειαν νὰ ἀποτανοῦμε στὸν ὅποιο εἰδικό, πού θὰ μᾶς βοηθήσει στὴν τεχνική, τὸ how.

Δὲν μπορῶ, κλείνοντας, νὰ μὴν σᾶς ἐκμυστηρεῦτῶ τὸ γεγονός ὅτι ἀναζητῶντας χθὲς ἓνα φάκελο γιὰ νὰ βάλω τὸ σημερινὸ αὐτὸ σχόλιο, ἀνέσσυρα ἓνα συμβολικὸ ντοσιέ. Ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, πρὶν ἀπὸ μία δεκαετία, στὶς 2 Δεκεμβρίου τοῦ 1998, εἶχε πραγματοποιήσει Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα μὲ τὸν τίτλο: «Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πρόκλησις τῆς Πληροφορικῆς». Πιστεύουμε ὅτι πλέον ἔχουν ὠριμάσει οἱ συνθήκες ὥστε ἀπὸ τὸν προβληματισμό, πού παράγει κάθε πρόκλησις, νὰ περάσουμε στὴν ὑλοποίησιν, μὲ τὸν ἀπαραίτητο ἐπαγγελματισμὸ ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπαιτούμενη ποιμαντικὴ σοβαρότητα καὶ εὐαισθησία.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

**Ἡ χρήση
τῶν ἠλεκτρονικῶν
μέσων
στὴ συμβουλευτικὴ
τῆς Ἐκκλησίας**

Εἰσαγωγικὲς σκέψεις
στὴν Γ' καταληκτικὴ
Συνεδρία τῆς Ἡμερίδος
(Πεντέλη, 12.6.2008)

Ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε, ὑπάρχει μακροαίωνα παράδοση ἀσκήσεως τοῦ συμβουλευτικοῦ ἔργου στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Καὶ σήμερα ὁμως μποροῦμε μὲ βεβαιότητα νὰ ἰσχυρισθοῦμε ὅτι στὸν ὀρθόδοξο χῶρο ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀσκοῦν τὸ ὑψηλὸ αὐτὸ λειτούργημα καὶ συμπαραστέκονται συμβουλευτικὰ σὲ ὄσους τοὺς πλησιάζουν. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτὴ διακονία σκοπὸ ἔχει νὰ βοηθήσει τὸν ἄνθρωπο στὸ νὰ πάρει τὶς ἀποφάσεις ἐκεῖνες, ποὺ θὰ τὸν ὀδηγήσουν σὲ δρόμους ποὺ φέρνουν στὴ σωτηρία καὶ νὰ τοῦ συμπαρασταθεῖ σ' αὐτό.

Εἶναι διάχυτη ἡ ἐντύπωση ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή, ἡ Πατερικὴ καὶ ἡ μεταγενέστερη ἐκκλησιαστικὴ γραμματεία καὶ παράδοση συνιστοῦν νὰ ἐπιζητοῦμε τὴ συμβουλὴ τῶν πατέρων, γιατί βοηθάει στὴν προκοπὴ τοῦ βίου. «Συμβουλῆς δὲ μέτεχε πατέρων σου καὶ ποιήσεις τὸν ἅπαντά σου χρόνον ἐν ἀναπαύσει» (Ἀββᾶς Ἡσαΐας). Ὁ Μ. Βασίλειος ὑποστηρίζει ὅτι «ἀσυμβούλευτος ἄνθρωπος πλοῖόν ἐστιν ἀκυβέρνητον, ὡς ἔτυχε ταῖς φοραῖς τῶν πνευμάτων ἐκδεδομένον». Σὲ τελευταία ἀνάλυση «ἀνήρ ἀσύμβουλος ἑαυτοῦ πολέμιος», γι' αὐτό «μετὰ βουλῆς πάντα ποίει» συμβουλεύει ὁ Γέρων Ἰωάννης (χρόνος ἀκμῆς ὁ ἔκτος αἰώνας).

Φαίνεται ὅτι οἱ ἀποδέκτες τῶν παραπάνω λόγων τοὺς ἐλάμβαναν σοβαρὰ ὑπόψη γιατί ἡ ἐπιδίωξη, ἡ παροχὴ καὶ ἡ ἀποδοχὴ συμβουλῶν ἦταν μία τρέχουσα κατάσταση στὴν Ὁρθοδοξία. Τὸ ἴδιο ἐξακολουθεῖ νὰ γίνεται καὶ σήμερα ὅσο κι ἂν δίδεται ἡ ἐντύπωση, ὅτι ὁ σημερινὸς ἐκκοσμικευμένος ἄνθρωπος ἀποφεύγει νὰ ζητᾷ συμβουλές, ἢ κι ἂν τὶς ζητᾷ, κάνει τελικὰ «τοῦ κεφαλιοῦ του» γιὰ νὰ νοιώθει αὐτόνομος καὶ ἀπελευθερωμένος.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι σήμερα ἐπικρατεῖ ἓνα πνεῦμα ἐναντίον κάθε ὑπακοῆς καὶ ὑποταγῆς στὴν αὐθεντία. Σὲ ἀκραῖες περιπτώσεις μάλιστα, ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος φθάνει σὲ σημεῖο νὰ ἀρνεῖται κάθε μορφὴ αὐθεντίας, κι ὄχι μόνο ἐκεῖνη ποὺ θέλει νὰ ἐπιβάλλεται μὲ τρόπο αὐταρχικό. Ἀρνεῖται λοιπὸν καὶ ἀρκεῖται στὸν «αὐθεντικὸ ἑαυτό» του, ποὺ τὸν παραδέχεται ὡς τὴ μοναδικὴ αὐθεντία.

Παρ' ὅλα αὐτά, ἂν ἐξετάσουμε προσεκτικότερα τὰ πράγματα, διαπιστώνουμε, ὄχι μάλιστα χωρὶς κάποια ἐκπληξη, ὅτι ἓνα μεγάλο πλῆθος ἀνθρώπων ἐπιδιώκει νὰ συμβουλευεῖται ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησία. Αὐτὸ ἐξᾴλλου συμβαίνει ὄχι μόνο γιὰ θέματα ποὺ ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ μποροῦσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν «θρησκευτικά». Ὁ ἄνθρωπος τοῦ καιροῦ μας, ὅσο κι ἂν προσέρχεται νὰ ζητήσει συμβουλές, χωρὶς νὰ θέλει νὰ τὸν βλέπουν ἄλλοι ὅτι τὸ κάνει πλησίον τῆς Ἐκκλησίας (καὶ σ' αὐτὸ ἴσως βοηθοῦν τὰ σύγχρονα μέσα), ἔχει ἐμπιστοσύνη καὶ ἐναποθέτει σ' Αὐτὴν τὴν ἐλπίδα του γιὰ τὴ λύση ἐνὸς ἢ περισσοτέρων προβλημάτων ποὺ τὸν ἀπασχολοῦν.

Τὸ εὔρος τῶν προβλημάτων εἶναι ἀπεριόριστο. Οἱ ἄνθρωποι ἐρωτοῦν «περὶ πάντων καὶ ἄλλων τινῶν». Γιὰ ὅλα καὶ γιὰ κάθε τι ποὺ μπορεῖ νὰ τοὺς

Τοῦ
κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ
τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

άπασχολήσει. Από θέματα «ύψηλης πνευματικότητας» μέχρι θέματα τετριμμένης καθημερινότητας. Έφόσον τὰ ζητήματα αὐτὰ ἔχουν βαρύνουσα σημασία στή ζωή τους καί τὸ νὰ πάρουν μία ἀπόφαση δὲν εἶναι ζήτημα πάντοτε εὐκόλο, ἔτσι ὅπως ἔχουν γίνει περίπλοκα τὰ πράγματα, ἀπευθύνονται στήν Ἐκκλησία γιὰ νὰ βροῦν τὴν πιὸ σωστὴ γιὰ τὶς περιστάσεις λύση. Ἔτσι, ὁ ἄνθρωπος συμβουλευέται σὲ ὅ,τι ἔχει ἀνάγκη ἢ φαίνεται σὰν ἀνάγκη του. Ἡ Ἐκκλησία ἀνταποκρίνεται «κατὰ τὴν ἐκάστου ἰδίαν χρείαν», σύμφωνα δηλαδή μὲ τὴν ἀνάγκη τοῦ καθενὸς σὲ ὅποι-αδήποτε σφαίρα ζωῆς καὶ ἂν ἀνήκει αὐτὴ ἢ ἀνάγκη, τὸ εἶδος τῶν συμβουλῶν ποὺ ζητοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὴ διαδικασία παροχῆς τῶν σχετικῶν ἀπαντήσεων.

Εἶναι φυσικὸ ὅτι δὲν παίζει τὸν ρόλο ἐκείνου ποὺ σὲ ὅλα ἀπαντᾷ. Ἐναπόκειται στὴ διακριτικὴ εὐχέρεια τοῦ συμβούλου τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀπαντήσει ἢ νὰ μὴν ἀπαντήσει σὲ ὅλα τὰ ἐρωτήματα ποὺ τοῦ τίθενται. Νὰ παραπέμψει σὲ ἄλλους εἰδικούς τὸν συμβουλευόμενο ἢ νὰ ζητήσει τὴ βοήθεια καὶ τὴ συνεργασία ἄλλων ὁ ἴδιος.

Αὐτὸ ποὺ τοὺς κάνει νὰ προστρέχουν στοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ὅτι πέραν ἀπὸ μία ἐμπειρία ζωῆς ποὺ διαθέτουν, οἱ ἀπαντήσεις καὶ οἱ συμβουλές τους στηρίζονται στὴν μακροαίωνα παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ συμβουλευτικὴ τους δραστηριότητα δὲν στηρίζεται ἀποκλειστικά καὶ μόνο στὶς ἱκανότητες τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, στὶς προσωπικὲς τους ἐμπειρίες ὡς ἀνθρώπων, καὶ δὲν προέρχεται ἀπὸ δική τους πρωτοβουλία, δὲν διορίζονται, δηλαδή, ἀπὸ

μόνοι τοὺς σύμβουλοι τῶν ἄλλων. Ὑπάρχει ἡ βεβαιότητα, ὅτι στὰ πλαίσια τῆς Ἐκκλησίας μπορεῖ νὰ λάβει χώρα ὑπεύθυνη συμβουλευτικὴ δράση μὲ ἐγγύηση ὀρθῆς ἐκτιμήσεως τῶν προβλημάτων καὶ ἐπιτυχῶς καθοδηγήσεως γιὰ τὴν ἐπίλυσή τους.

Τελικὰ ποιὸς καὶ ὡς τί συμβουλευεὶ ποιόν, ποῦ, πῶς, πότε, γιατί, πρὸς τί, σὲ τί;

Αὐτὰ τὰ ὀκτῶ ἐρωτήματα, θὰ μᾶς βοηθοῦσαν νὰ προσεγγίσουμε διαδοχικὰ τὸ θέμα μας καὶ νὰ ἀποκτήσουμε πανοραμικὴ ἀντίληψη τοῦ τί εἶναι τὸ συμβουλευτικὸ ἔργο, τὸ συμβουλευεῖν καὶ ποιὲς εἶναι οἱ κατηγορίες του.

Σήμερα βέβαια σκοπὸς μας εἶναι νὰ ἐξετάσουμε μία ἰδιαίτερη πτυχή τῆς συμβουλευτικῆς τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ χρῆση τῶν ἠλεκτρονικῶν μέσων. Δηλαδή νὰ δοῦμε ἐναλλακτικὸς τρόπους ἀσκήσεως τῆς συμβουλευτικῆς ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως εἶναι ἡ τηλεσυμβουλευτικὴ μέσῳ τοῦ διαδικτύου. Καλέσαμε, λοιπόν, ἐκλεκτοὺς ἐφημερίους μὲ μακρὰ ἐμπειρία αὐτοῦ τοῦ χώρου, τὸν π. Ἀναστάσιο Μπαστούνη καὶ τὸν π. Ἀθανάσιο Καλογήρου. Ὁ πρῶτος θὰ μᾶς μιλήσει γιὰ μία συμβουλευτικὴ ποιμαντικὴ μέσῳ διαδικτύου καὶ ὁ δεύτερος γιὰ ἓνα γραφεῖο βοηθείας καὶ ἐπιλύσεως ποιμαντικῶν ζητημάτων ἀπευθυνόμενο σὲ κληρικούς καὶ λαϊκούς συνεργάτες. Ἡ χρῆση, ὅμως, τῶν σύγχρονων ἠλεκτρονικῶν μέσων δὲν εἶναι ἄμοιρη προβληματισμῶν γι' αὐτὸ καλέσαμε τὸν Ἐπίτιμο Ἀντιπρόεδρο τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας Ἀναστάσιο Μαρίνο νὰ παρουσιάσει νομικὰ ζητήματα ποὺ τίθενται καὶ τυχὸν προβλήματα ἀπὸ τὴ χρῆση αὐτῆ.

**ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**

**«Τὰ σύγχρονα
ηλεκτρονικά μέσα
στην ύπηρεσία
τοῦ ποιμαντικοῦ
ἔργου
τῆς Ἐκκλησίας:
Διαπιστώσεις
καὶ Προοπτικές»**

(10' σχόλιο:
Ἕνα Γραφεῖο βοήθειας
καὶ λύσης Ποιμαντικῶν
ζητημάτων, ἀπευθυνόμενο
σὲ κληρικούς καὶ λαϊκούς
συνεργάτες)

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἔλλογιμώτατοι κύριοι καθηγητές, εὐλογημένοι ἀδελφοὶ συνέδρου, σεβαστοὶ ἀδελφοὶ συμπρεσβύτεροι.

Τὸ θέμα μας εἶναι: ΕΝΑ ΓΡΑΦΕΙΟ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΛΥΣΗΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ, ΑΠΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟ ΣΕ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ καὶ μὲ τὶς εὐλογίες σας θὰ καταθέσω προβληματισμὸ σχετικὸ, ποὺ ἔχει προκύψει ἀπὸ τὴν προσωπικὴ ἐμπειρία καὶ ἀπὸ τὴ θεωρητικὴ ἐνασχόλησή μου, 25 χρόνια, μὲ τὸ πρὸς συζήτηση θέμα.

Νὰ εὐχαριστήσω πρωτίστως τὴν Ι.Σ. τῆς Ἐκκλησίας μας ποὺ μὲ τίμησε ἀναθέτοντάς μου ρόλο στὴν ἡμερίδα, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη τῆς Μητροπόλεώς μας, τῆς Νέας Σμύρνης, καὶ τὸν σεβαστὸ Καθηγητὴ κ. Σταυρόπουλο, γιατί μᾶς δίδαξε τὸν τρόπο τῆς Συμβουλευτικῆς Ποιμαντικῆς.

Ἀποκωδικοποιώντας τὸ θέμα δημιουργοῦνται λογικὲς διαπιστώσεις καὶ ἐρωτήματα ποὺ μᾶς ὀδηγοῦν στὴν κατάστρωση σχεδίου προσέγγισης τοῦ συζητουμένου προβλήματος.

Συγκεκριμένα:

Ἐπάρχουν δεδομένα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴ βάση ἐργασίας τοῦ θέματος καὶ ζητούμενα, τὰ ὁποῖα συνδέονται μεταξύ τους σὲ ἓνα σχῆμα πυραμίδας.

Στὴ βάση: ὅσοι ζητοῦν βοήθεια ἐπὶ Ποιμαντικῶν θεμάτων (ἐπίπεδο Α).

Στὸ ἐπόμενο ἐπίπεδο (Β): Ὅσοι ἀποδέχονται τὰ αἰτήματα, Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοὶ Συνεργάτες.

Στὸ τρίτο (Γ): Τὸ Γραφεῖο Βοηθείας καὶ Λύσης Ποιμαντικῶν ζητημάτων.

Στὴν κορυφή: Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου.

Ἀνάλυση:

Ἡ βάση (Α) ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ἐπίπεδο Β.

Στὸ ἐπίπεδο Β περιλαμβάνονται ὅσοι ἀποδέχονται τὰ αἰτήματα.

Τρόποι αποδοχής:

Με προσωπική έπαφή ή

μέ τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα

(προϋποτίθεται ότι οί αποδεχόμενοι Κληρικοί και Λαϊκοί κινούνται ήδη με προσωπικές ιστοσελίδες, e-mail, μηνύματα μέσω κινητών κ.ά.)

Σκέψεις σχετικές με τὸ Β επίπεδο:

Ποιοί αποδέχονται αιτήματα, ποιοί πρέπει νὰ ἀποδέχονται.

Πῶς λειτουργοῦν, πῶς πρέπει νὰ λειτουργοῦν οί αποδεχόμενοι τὰ αιτήματα.

Γιὰ περαιτέρω προβληματισμό:

Τὰ περιθώρια παρέμβασης τῆς Ἐκκλησίας στὸ ἐπίπεδο Β.

Ἀποδέχονται:

Οί Κληρικοί Σύμβουλοι (κατ' ἀνάγκην αιτήματα π.χ. στὸν ἐνοριακὸ Ναὸ μὲ τὴν προσωπικὴ ἐπαφή, κ.τ.λ.).

Οί Κληρικοί πὺν χρησιμοποιοῦν τὰ σύγχρονα μέσα: Ἀνεξέλεγκτοι γιὰ προφανεῖς λόγους.

Οί Λαϊκοί Συνεργάτες:

(Καθηγητὲς Θεολόγοι Σχολικῶν μονάδων; Κατηχητὲς; Ἄλλοι;)

Πρέπει νὰ συμμετέχουν στὸ ποιμαντικὸ ἔργο;

Προσδιορισμὸς $\longleftrightarrow$ Γραφεῖο Βοηθείας

Ἡ Σχέση τους μὲ τὸ Γραφεῖο Βοηθείας.

Τὸ ἐπίπεδο Γ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Βοηθείας.

Σκέψεις σχετικές με τὸ Γ ἐπίπεδο:

Ζητήματα πρὸς συζήτηση ἀποτελοῦν ἡ ὀργάνωση, ἡ λειτουργία καὶ κυρίως ἡ στελέχωση τοῦ Γραφείου.

Τὴν εὐθύνη φέρει ἡ Ἱερά Σύνοδος διὰ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου.

Προβληματισμός:

Ἡ συμμετοχὴ λαϊκῶν στὴ στελέχωση τοῦ Γραφείου.

Οί τρόποι μὲ τοὺς ὁποίους πιθανῶς συμμετέχουν (π.χ. ὡς κοινωνικοὶ λειτουργοὶ ἢ νομικοὶ σύμβουλοι σὰ μετόπισθεν;)

Ὁ ρόλος τῶν Κληρικῶν Πνευματικῶν στὴ στελέχωση τοῦ Γραφείου.

[Λόγω χρόνου, τὰ σχετικὰ μὲ τὴ δομὴ καὶ λειτουργία

τοῦ Γραφείου καὶ τὴν ἀξιοποίηση τῶν Νέων Τεχνολογιῶν τῆς Πληροφορίας καὶ Ἐπικοινωνίας πρὸς ἐπίτευξη τῶν στόχων του θὰ τὰ ἀναφέρουμε στὴ μετέπειτα συζήτηση].

Ἀπὸ τὰ παραπάνω προκύπτει σαφῶς ὅτι ἔνα Γραφεῖο Βοηθείας καὶ λύσης Ποιμαντικῶν ζητημάτων γιὰ Κληρικούς καὶ Λαϊκοὺς Συνεργάτες ἔχει νὰ διαδραματίσει πολλαπλὸ ρόλο.

Τὸ προφανὲς θὰ ἦταν νὰ ποιμαίνει καὶ νὰ ἐνισχύει ἐκείνους στοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται, ἔτσι ὥστε καὶ τὰ δικά τους προβλήματα νὰ λύνει καὶ ἰκανότερους πρὸς διαποίμανση τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ νὰ τοὺς καθιστᾷ.

Εἶναι ἐξίσου σαφὲς ὅτι ὀφείλει νὰ λειτουργεῖ προσδιορίζοντας τὰ ὄρια καὶ τὰ περιθώρια πὺν ἀφοροῦν στὸ ἔργο τῆς διαποίμανσης τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἰδιαίτερη ἀξία ἀποκτᾷ ὡς μέσον ἐπίτευξης τῶν στόχων ἡ χρῆση τῶν νέων τεχνολογιῶν, ἡ ὁποία, ὁμως, χαρακτηρίζεται ἀπὸ μέγιστη ἀντινομία:

Ἡ ἴδια ἔχει «ἀλώσει» καὶ ὀδηγήσει σὲ διάχυση πρόσωπα, ρόλους, τρόπους καὶ ἀρμοδιότητες κατὰ τὴν ἄσκηση τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας πὺν χρῆζουν ἐπαναπροσδιορισμοῦ.

Τὸ ἔργο εἶναι δύσκολο, ὅπως πάντα δύσκολο ἦταν τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀσφαλῶς καὶ ἄπτεται καὶ νομικῶν ζητημάτων περὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀξιότιμος ἐπίτιμος Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας θὰ μᾶς κατατοπίσει στὴ συνέχεια.

Τὸ μεγάλο ζητούμενο εἶναι ἂν θὰ μοιάσει ἡ λύση μὲ τίς ἤδη ἐφαρμοζόμενες σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις ἀπὸ κρατικούς, ιδιωτικούς ἢ ἐπιστημονικούς φορεῖς ἢ ἂν θὰ ὀδεύσει ἀνάδρομα πρὸς τὴν ἐποχὴ τῶν γερόντων, τῶν Πατέρων, διδασκάλων καὶ κατηχητῶν τῆς διαχρονικῆς ἐκκλησίας, υἰοθετώντας ἀρχὲς καὶ μεθόδους μὲ τίς ὁποῖες ἄσκησαν τὸ συμβουλευτικὸ τους ἔργο.

Ἡ Ὁρθόδοξη ἐκκλησία κατ' ἐξοχὴν, διαθέτει τὸ πνευματικὸ ὄπλοστάσιο γιὰ νὰ οἰκονομήσει τὴ λύση.

**ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**

**Συμβουλευτική
Ποιμαντική
μέσω Διαδικτύου**

Ἡ συμβουλευτική ποιμαντική εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κύρια μελήματα τοῦ ἱερέως. Ζοῦμε σὲ μία ἐποχὴ πὸν μποροῦσαμε νὰ χαρακτηρίσουμε ὡς ἐποχὴ τῆς γνώσης, τῆς πληροφόρησης, τῆς ταχύτατης ἐξέλιξης τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς τεχνολογίας, τῆς ἀμφισβήτησης παγιωμένων κοινωνικῶν δομῶν καὶ ἀξιῶν. Μέρος τῆς ἐποχῆς αὐτῆς καὶ μάλιστα ἓνας ἀπὸ τοὺς κύριους διαμορφωτές της εἶναι τὸ Διαδίκτυο, ἡ ἔνωση ὄλων τῶν προσωπικῶν ὑπολογιστῶν τοῦ κόσμου σὲ μία παγκόσμια κοινότητα, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνεῖ καὶ νὰ ἀνταλλάσσει γνώση καὶ ἀπόψεις ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ. Πῶς διαμορφώνεται ἡ συμβουλευτική ποιμαντική διακονία τοῦ ἱερέως στὶς νέες αὐτὲς συνθήκες;

Τὸ διαδίκτυο ὑπάρχει ἐδῶ καὶ δεκαετίες, ὅμως ἄρχισε νὰ γίνεται τμῆμα τῆς καθημερινότητάς μας πρὶν ἀπὸ μόνον μία δεκαετία, μὲ τὴ δημιουργία τοῦ παγκόσμιου ἰστοῦ (αὐτὸ πὸν ἀποκαλοῦμε ἀπλὰ Web - ἰστός). Ἀκόμη πιὸ γνωστὸ καὶ χρήσιμο τὸ διαδίκτυο ἔγινε τὰ τελευταῖα 2-3 χρόνια, κατὰ τὰ ὁποῖα, μὲ τὴν προώθηση τῆς εὐρυζωνικότητας (δηλαδὴ τῆς ταχείας καὶ μόνιμης σύνδεσης στὸ διαδίκτυο, αὐτὸ πὸν σήμερα ἀποκαλοῦμε ADSL) τὸ διαδίκτυο ἔχει μπεῖ στὴν πλειονότητα τῶν ἐλληνικῶν νοικοκυριῶν. Ἡ πλειονότητα τῶν νέων ἀνθρώπων ἔχουν μὲ κάποιο τρόπο, εἴτε μέσω τοῦ σπιτιοῦ τους, εἴτε μέσω τοῦ σχολείου, εἴτε μέσω κάποιου φίλου, πρόσβαση στὸ διαδίκτυο.

Πρὶν ἀναπτύξουμε τὴν οὐσία τοῦ θέματός μας, εἶναι ἐξαιρετικὰ χρήσιμο νὰ προσπαθήσουμε σύντομα νὰ διαπιστώσουμε ποιά εἶναι ἡ ταυτότητα τοῦ χρήστη τοῦ διαδικτύου, ποιὸς περίπου εἶναι ὁ ἄνθρωπος πὸν θὰ συναντήσουμε μέσα σὲ αὐτό. Σύμφωνα μὲ τὶς στατιστικὲς, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι νέος ἢ μέσης ἡλικίας, μὲ μέσο εἰσόδημα καὶ συνήθως ἱκανοποιητικὴ μόρφωση. Ὅσο περνάει ὁ καιρὸς, ὅμως, καὶ τὸ διαδίκτυο διαδίδεται περισσότερο, τόσο ἄνθρωποι ὄλων τῶν ἡλικιῶν καὶ ἐπιπέδων μόρφωσης γίνονται χρήστες του. Ὁμολογουμένως καὶ χωρὶς ἀμφιβολία ὁ ποιμένας ὁ ὁποῖος χρησιμοποιεῖ τὸ διαδίκτυο καὶ προτίθεται νὰ ἀσκήσει τὴ συμβουλευτικὴ ποιμαντικὴ του διακονία μέσω αὐτοῦ ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσει, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, ἓνα ποιμνιο κατὰ τι διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ σῆθηδες ποιμνιο τῆς ἐνορίας του, ἀλλὰ κυρίως ἓνα ποιμνιο πὸν μοιράζεται μία συγκεκριμένη κουλτούρα, τὴν κουλτούρα τοῦ χρήστη τοῦ διαδικτύου. Ἄρα, ὁ ποιμένας πρέπει νὰ προσπαθήσει νὰ ἀποκωδικοποιήσῃ αὐτὴ τὴν κουλτούρα, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ ἀσκήσει τὴ συμβουλευτικὴ ποιμαντικὴ μὲ ἐπιτυχία, πρὸς δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ ὠφέλεια τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ τρόποι μὲ τοὺς ὁποῖους ὁ ἱερέας προσεγγίζει τοὺς ἀνθρώπους μέσω τοῦ διαδικτύου εἶναι τρεῖς:

1. Ἐνεργά, προκαλώντας ὁ ἴδιος συζητήσεις, σχολιάζοντας τὴν ἐπικαιρότητα, ἀναπτύσσοντας θέματα πρὸς πνευματικὴ οἰκοδομὴ, θεολογικά.
2. Παρακολουθώντας συζητήσεις καὶ ἀπόψεις, ἐπεμβαίνοντας καὶ δίνοντας τὴν ὀρθόδοξη ἀποψη σὲ αὐτὲς, ἀκόμη καὶ σὲ συζητήσεις πὸν δὲν εἶναι

καθαρά θεολογικές ή με εκκλησιαστικό ενδιαφέρον ή τα μέλη τους δεν φαίνεται ότι ενδιαφέρονται άπευθείας για την άποψη της Όρθόδοξης Έκκλησίας.

3. Περιμένοντας να δεχθεί προσωπικά έρωτήσεις και προβληματισμούς, στους όποιους θα κληθεί να δώσει άπαντήσεις και λύσεις.

Φυσικά, ένας ιερέας διαπισώνει πώς όλα αυτά δεν διαφέρουν και πολύ από όσα έχει συνηθίσει έκτος του διαδικτύου. Όμως, για να τα επιτύχει όλα αυτά έντος του διαδικτύου, πρέπει να αναπτύξει συγκεκριμένες δεξιότητες. Οί νέοι χώροι πού ό ποιμένας θα άσκήσει τη συμβουλευτική ποιμαντική διακονία του λέγονται ιστοσελίδα (Web page) και διαδικτυακό ήμερολόγιο (blog).

Η ιστοσελίδα είναι μία στατική σελίδα, με την έννοια ότι οί αναγνώστες της δεν έχουν δυνατότητα παρέμβασης. Σε αυτή μπορούν να αναπτυχθούν και να προβληθούν θέσεις και άποψεις. Είναι αναμφισβήτητα ένα χρήσιμο μέσο. Άν και είναι σχετικά δύσκολο τεχνικά ένας ιερέας να μπορεί να στήσει μία τέτοια ιστοσελίδα, θα ήταν εύχης έργο να φτιάξει μία. Ίστοσελίδες έχουν όλες οί Ίερές Μητροπόλεις της Ελλάδας, τα Πατριαρχεία και ό Άρχιεπισκοπές άλλα και πολλές ένοριές και μεμονωμένοι ιερείς.

Άντιθέτως, τó διαδικτυακό ήμερολόγιο (blog) είναι ένας κατεξοχήν χώρος συζήτησης, στον όποιο οί αναγνώστες μπορούν να συμμετέχουν και να άπαντούν, να διαλέγονται και να συνθέτουν έπειρηήματα πάνω στα θέμα πού επιλέγει αυτός πού κατέχει τó blog, έν προκειμένω ό ιερέας. Μέσω αυτών ό ποιμένας μπορεί να άσκει τη συμβουλευτική ποιμαντική με τόν τρόπο πού την άσκει στις ομάδες νέων, τις νεανικές συντροφίες των ένοριών ή στα κηρύγματα μεγαλύτερων ήλικιών, όπου αναπτύσσεται ένα θέμα και κατόπιν άκολουθεί διάλογος. Μόνο πού στο διαδίκτυο οί διάλογοι και οί ποιμαντικές συμβουλές πού διατυπώνονται είναι δημόσιες, με κοινό και άποδέκτη όλόκληρο τόν κόσμο, άλλα και μόνιμες, καθώς είναι γραπτές. Αυτές οί τελευταίες παράμετροι δίνουν μία ιδιαίτερη βαρύτητα σε αυτές, καθώς συγκωροούνται λιγότερες παραλείψεις, λανθασμένες φρασσεολογίες ή υπερβολές.

Έκει όμως πού πραγματικά ξεδιπλώνεται ή ψυχή του άθρώπου και άναζητᾶ με άγωνία λύσεις στα

ύπαρξιακά και τα καθημερινά του προβλήματα είναι στο ήλεκτρονικό ταχυδρομείο, τó e-mail. Τα e-mail είναι προσωπικά μηνύματα, τα όποια άναγινώσκουν και γνωρίζουν μόνο ό άποστολέας και ό παραλήπτης τους. Με αυτά, μακριά από τα βλέμματα του κόσμου, μπορούν να συζητηθούν μύχια προβλήματα και πνευματικές άναζητήσεις, μεταξύ του πνευματικού ποιμένους και του άθρώπου πού τόν άναζητᾶ, έν είδει μιᾶς άτυπης (τό τονίζω αυτό) έξομολόγησης. Έκει είναι ή κύρια δράση της συμβουλευτικής ποιμαντικής μέσω του διαδικτύου. Όλες οί δράσεις πού προαναφέρθηκαν είναι άπαραίτητες για τόν ευαγγελισμό των άθρώπων, ώστε αυτοί να έκτεθούν στα κατάλληλα έρεθίσματα και να άρχίσουν να άναζητούν στην άθθεντία της Όρθόδοξης Έκκλησίας λύσεις στα προβλήματά τους, όμως ή σωτηρία των ψυχών ξεκινᾶ όταν οί άναζητήσεις και οί προβληματισμοί γίνονται προσωπικοί και ό άνθρωπος διαλέγεται με τόν πνευματικό του ποιμένα.

Τί είναι αυτό πού θα κάνει μία ψυχή να άναζητήσει στο διαδίκτυο συμβουλές για τα καθημερινά, άλλα και τα μεταφυσικά προβλήματά του; Τό διαδίκτυο έχει δύο σοβαρά πλεονεκτήματα για μία ψυχή πού άδυνατεί, πού δεν ξέρει πώς να παρουσιαστεί ένώπιον του Θεού και του πνευματικού. Την άωνυμία άλλα και την έλλειψη της εικόνας, δηλαδή του προσώπου. Θα μπορούσε κανείς να έπισκεφθεί έναν πνευματικό πού δεν τόν γνωρίζει, άρα την άωνυμία θα μπορούσε να την έξασφαλίσει κανείς και έκτος διαδικτύου. Έκτος διαδικτύου, όμως, δεν μπορεί παρά να έχει προσωπική έπαφή, κάτι πού άναλόγως της φύσεως του προβλήματος πού ό άνθρωπος θέλει να διατυπώσει, δημιουργεί συστολή, ίσως ντροπή.

Είναι φυσιολογική μία τέτοια συμπεριφορά ενός άθρώπου; Είναι όρθόδοξη μία ποιμαντική προσέγγισή του υπό τέτοιους όρους; Τό βέβαιον είναι πώς ή συμπεριφορά του άθρώπου είναι φυσιολογική - ή σωστότερα δικαιολογημένη - ειδικά μέσα στα πλαίσια και την κουλτούρα του διαδικτύου. Μην ξεχνούμε πώς κατ' έξοχήν οί νέοι μας είναι άνθρωποι, οί όποιοι πλέον έχουν μεγαλώσει και άνατραφεί μέσα σ' αυτήν την κουλτούρα της έπικοινωνίας μέσω μηνυμάτων από τó κινητό τους τηλέφωνο, στο chatting (τις κουβεντούλες) μέσω διαδικτύου με γνωστούς και άγνω-

στους ανθρώπους, στη δημιουργία ηλεκτρονικών κοινωνιών μέσα σε ηλεκτρονικούς ιστούς κοινωνικής δικτύωσης (όπως το Facebook με τα εκατομμύρια χρήστες του). Τί οξύμωρο σχήμα!: Ήδη δημιουργούνται κοινωνίες στις οποίες τα μέλη τους δεν έχουν προσωπική επαφή, δεν γνωρίζουν το πρόσωπο, δεν έχουν αγγίξει το χέρι αυτού με τον όποιον συναναστρέφονται. Δεν είναι τυχαίο ότι αποκαλέσαμε αυτή τη γενιά ως «γενιά του αντίχειρα», γιατί με μεγάλη ταχύτητα χειρίζονται αυτό το δάκτυλό τους για να στέλνουν μηνύματα με τα κινητά τους τηλέφωνα αλλά και τους υπολογιστές τους.

Όλο και πιο συχνά οι ποιμένες διαπιστώνουν πως οι άνθρωποι πλέον δυσκολεύονται να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, δυσκολεύονται να ολοκληρώσουν σκέψεις σε βάθος. Διερωτώμαι: Μήπως μία από τις αιτίες γι' αυτό είναι και αυτή η νέα κουλτούρα, που επιβάλλει την απρόσωπη, σύντομη, εκ του προχείρου και συχνά ακαταλαβίστικη για τους πολλούς επικοινωνία με σύμβολα και συντετμημένες λέξεις; Ο ιερέας που επιθυμεί να ασκήσει τη συμβουλευτική ποιμαντική μέσω του διαδικτύου πρέπει να γνωρίζει καλά πως και αυτά που γράφει αυτός, αλλά και αυτά που γράφει ο συνομιλητής του είναι λέξεις αποτυπωμένες σε μία οθόνη, χωρίς τόνο φωνής, χωρίς κινήσεις του προσώπου και του σώματος, κάτι που κάνει την έκφραση των συναισθημάτων και την επικοινωνία ακόμη πιο δύσκολη. Έτσι έχουν μάθει να επικοινωνούν, σε μεγάλο βαθμό, οι νέοι μας σήμερα, αυτή είναι η κουλτούρα της σύγχρονης επικοινωνίας: Ταχύτητα, αμεσότητα και εν πολλοίς ελαφρότητα και προχειρότητα. Πόσοι όμως αντιλαμβάνονται τα προβλήματα που δημιουργεί ή διαρκής έλλειψη της θέας του προσώπου του συνομιλητή;

Ο ιερέας, λοιπόν, δεν μπορεί να μείνει έξω από αυτή τη διαδικασία. Πρέπει να λάβει υπόψη του τα γεγονότα και να σπεύσει να δράσει μέσα σε αυτό το πλαίσιο. Δεν θα ήθελα να φανεί πως προάγεται μέσω του διαδικτύου μία δυτικίστικη αντίληψη περι της έξομολόγησης, όπου το ξύλινο δωματιάκι του ρωμαιοκαθολικού έξομολογητηρίου υποκαθιστά το πληκτρολόγιο και η οθόνη. Αντιθέτως ή Όρθόδοξη Θεολογία επιβάλλει την κατά πρόσωπο επικοινωνία. Επιβάλλει, όμως, και τη μεταχείριση κάθε θεοφιλοῦς

τρόπου, ώστε ο ποιμήν να προσεγγίσει τον ποιμαινόμενο.

Ο ιερέας πρέπει να μάθει να είναι συνεπής και ταχύς. Πρέπει να γίνει μέλος της διαδικτυακής κοινότητας, άρα πρέπει να μάθει να ενημερώνεται και να επικοινωνεί τακτικά και άμεσα. Στο διαδίκτυο «δεν συγχωρούνται» μεγάλες καθυστερήσεις. Αυτός που αποστέλλει ένα μήνυμα περιμένει απάντηση σε εύλογο διάστημα, το οποίο στις συνήθεις διαδικτυακές κοινότητες, με τα πολλά μέλη, είναι συνήθως μερικά λεπτά ή μερικές ώρες. Μπορεί ένας ορθόδοξος ιερέας να τις ανταγωνιστεί; Φυσικά όχι, δεν μπορεί ένας ιερέας να παραμελήσει τα υπόλοιπα λειτουργικά και ποιμαντικά του καθήκοντα, πρέπει όμως να γνωρίσει ότι τουλάχιστον άπαξ της ημέρας πρέπει να ελέγχει τα μηνύματά του ή την κατάσταση του blog του, αν διαθέτει. Θα ήταν πολύ ενδιαφέρουσα ή συντονισμένη δημιουργία μίας ηλεκτρονικής ορθόδοξης κοινότητας, στην οποία θα μπορούσαν να αλληλοσυμπληρώνουν ο ένας τον άλλο. Υπάρχουν πολλές, αλλά μεμονωμένες προσπάθειες, κυρίως από το χώρο των λαϊκών μελών της Εκκλησίας, οι οποίοι έχουν δημιουργήσει τέτοιες κοινότητες. Οι ιστοχώροι των Μητροπόλεων συνήθως δεν έχουν την αμεσότητα που αναζητά ένας ανήσυχος, σύγχρονος άνθρωπος. Οι περισσότερες έχουν παραμείνει στην κλασική, πρώτη μορφή του διαδικτύου, των στατικών σελίδων με τα πολλά και μεγάλα κατά κανόνα κείμενα. Όμως, όπως διαπιστώνουν οι ειδικοί του χώρου, το διαδίκτυο έχει πλέον αλλάξει, είμαστε ήδη μία νέα φάση του, τη φάση της άθροας συμμετοχής όλων. Είμαστε, λοιπόν, στη φάση που η συμβουλευτική ποιμαντική μέσω του διαδικτύου μπορεί να ανθήσει. Η Ίερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος θα μπορούσε να είναι εκείνη, ή οποία θα δημιουργήσει μία ενεργό κοινότητα για τον Έλλαδικό χώρο, κάτι που και κάποιες άλλες Εκκλησίες, ειδικά εκεί όπου το διαδίκτυο είναι πιο διαδεδομένο, έχουν αρχίσει να δημιουργούν, αν και υπολείπονται ακόμη από το ιδανικό.

Ο σύγχρονος ιερέας, ειδικά ο νεότερος στην ηλικία, πρέπει να σπεύσει να αποκτήσει δεξιότητες στην ηλεκτρονική επικοινωνία. Πρέπει να δημιουργήσει το ηλεκτρονικό του ταχυδρομείο και να το κάνει όσο πιο γνωστό μπορεί. Ποτέ κανείς δεν γνωρίζει ποιά ψυχή

θά πάρει τὸ θάρρος νὰ στείλει ἕνα ἀνώνυμο, ἴσως, μήνυμα ζητώντας μία συμβουλή, ζητώντας καθοδήγηση. Μέσα ἀπὸ τὴ διαδικασία αὐτῆς τῆς ἐπικοινωνίας θὰ λειάνει τὶς γωνιές τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ θὰ προσπαθήσει νὰ τὸν ὀδηγήσει, βῆμα-βῆμα, πρὸς ἕναν ὀρθόδοξο ναό, πρὸς ἕναν πνευματικό-ἐξομολόγο, τὸν ἴδιο ἢ κάποιον ἄλλο, ὁ ὁποῖος βρίσκεται κοντὰ στὸν ἄνθρωπο αὐτό. Μὴ ξεχνᾶμε ὅτι στὸ διαδίκτυο δὲν ἰσχύουν οἱ χωρικὲς ἀποστάσεις καὶ μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος πού συνομιλοῦμε νὰ εἶναι πολὺ μακριὰ μας.

Αὐτὴ ἡ διαδικασία δὲν εἶναι ξένη πρὸς τὴν ὀρθόδοξη πρακτική. Ἀπὸ πολὺ παλιὰ στὴν Ἐκκλησία δὲν ἦταν ἀπαραίτητο νὰ ταυτίζεται ὁ πνευματικός, ὁ ὁποῖος καθοδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὴ μετάνοια καὶ ὁ ἱερεὺς ἐξομολόγος, ὁ ὁποῖος ἀκούει τὴν ἐξαγόρευση καὶ ἐπιτελεῖ τὴ λύση τῶν ἁμαρτιῶν. Εἶναι μία πρακτικὴ πού χρησιμοποιεῖται κατὰ περίπτωσιν σήμερον καὶ στὰ μοναστήρια, ἂν καὶ ἔχει ἐκλείψει κατὰ κανόνα ἀπὸ τὸν κόσμον.

Ὅσοι ἱερεῖς μποροῦν πρέπει νὰ δημιουργήσουν τὸ blog τους ἢ καὶ τὴν ἰστοσελίδα τῆς ἐνορίας τους, ὄχι ὡς μόδα, ὄχι γιὰ νὰ δηλώνουν καυχώμενοι ὅτι ἔχουν κι ἐκεῖνοι ἕνα blog, ἀλλὰ γιὰ νὰ δημιουργήσουν ἄλλον ἕνα χώρον, στὸν ὁποῖο θὰ μπορέσουν νὰ ἐπεκτείνουν τὴν συμβουλευτικὴ ποιμαντικὴ τους διακονία, δείχνοντας ἀφοσίωση καὶ συνέπεια, στὸ βᾶθος χρόνου ἀλλὰ καὶ στὴν ποιότητα, μακριὰ ἀπὸ προχειρότητες καὶ ἐφήμερες ὑποσχέσεις καὶ ἐνθουσιασμούς.

Ὅποιοι ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς μπεῖ σὲ αὐτὴ τὴ διαδικασία, γρήγορα θὰ διαπιστώσει πὼς δὲν εἶναι ὅλα ρόδινα, ἀλλὰ ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρη προσπάθεια ἀπὸ αὐτόν, γιὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

1. Ἡ ἀνωνυμία δίνει στὸν ἄνθρωπο ἐκτὸς ἀπὸ τὴ δυνατότητα νὰ ἐκφράσει μύχια συναισθήματα καὶ προβληματισμούς, τὴ δυνατότητα νὰ διαφωνήσει, πολλὰ φορὲς σφοδρὰ καὶ ἄκομψα. Μάλιστα στὸ διαδίκτυο ὑπάρχει μία πολὺ ἐνεργὴ ὁμάδα «διανοουμένων», συνήθως ἡμιμαθῶν «βιβλιοφάγων», οἱ ὁποῖοι περιδιαβαίνουν τῆς ὀρθόδοξης ἰστοσελίδες καὶ blogs καὶ ἐπιχειρηματολογοῦν μὲ τὶς θέσεις τους, τὶς περισσότερες φορὲς μὲ πολλὴ προσοχή. Ἐνας ἱερεὺς δὲν εἶναι συνηθισμένος στὸν ἀντίλογο, ἀφοῦ σπάνια ὑπάρχει τέτοιος στὸ πλαίσιο μίας ἐνοριακῆς κοινότητας. Πρέπει νὰ εἶναι ἔτοιμος γι' αὐτόν καὶ θὰ πρέπει

ὅ,τι γράφει νὰ προλαβαίνει κατὰ τὸ δυνατόν τὰ κακὲν τρεχῆ σχόλια. Πρέπει νὰ διατυπώνει λόγο πατερικό, αὐθεντικό, πού δείχνει τὴν καθαρότητα, τὴν πληρότητα καὶ τὴν θεοπνευστία τῆς ὀρθόδοξης πίστεως. Κάθε ὑπεκφυγὴ, κάθε ἀμέλεια θὰ στιγματιστεῖ ἀπὸ κάποιον. Τὸ μέλημα τοῦ ἱερέως πρέπει νὰ εἶναι, νὰ συντελεῖ στὴν διατήρηση τῆς ἀπὸ αἰῶνες ἐδραιωμένης πίστεως τῶν ἀνθρώπων στὴν αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ὀρθόδοξης συμβουλευτικῆς, ὄχι γιὰ τὸν δὲν πρέπει νὰ τὸ κάνει αὐτὸ ἐκτὸς τοῦ διαδικτύου, ἀλλὰ γιὰ τὸν εἰδικὰ στὸ διαδίκτυο θὰ βρεῖ ἀνθρώπους πού θὰ ἠθελαν πολὺ νὰ τὴν ἀμφισβητήσουν καὶ νὰ προσελκύσουν κοινὸ γιὰ τὶς δικές τους ἀπόψεις.

2. Ὁ ἱερεὺς γρήγορα θὰ διαπιστώσει αὐτὰ πού εἶπαμε λίγο πρὶν γιὰ τὴ δυσκολία τῆς ἐπικοινωνίας πού γίνεται μόνο γραπτῶς, χωρὶς τὸν φωνῆς, χωρὶς γλώσσα τοῦ σώματος. Τόσο στὴν κατανόηση τῶν ἄλλων ὅσο καὶ στὴν δική του ἔκφραση. Πρέπει, λοιπόν, νὰ ἐκφράζει τὰ νοήματα πού θέλει μὲ πολλὴ προσοχή, νὰ εἶναι βέβαιος πὼς ὅ,τι ἐκφράζει ἐπιδέχεται μόνο μία ἐρμηνεία, νὰ εἶναι σύντομος καὶ περιεκτικός, ἀλλὰ καὶ ὅσο τὸ δυνατόν ταχὺς στὶς ἀπαντήσεις του. Ἡ ἔλλειψη τῆς προφορικῆς ἐπικοινωνίας εἶναι μία μεγάλη δυσκολία πού ἡ πείρα τοῦ πνευματικοῦ ποιμένου πρέπει νὰ ὑποκαταστήσει.

3. Ἐπίσης θὰ διαπιστώσει ὅτι δαπανᾷ πολὺ χρόνο, γιὰ τὴν ἢ γραπτὴ ἐπικοινωνία κοστίζει περισσότερο, καὶ πρέπει νὰ ἰσορροπήσει τὰ λοιπὰ ἱερατικά του καθήκοντα μὲ αὐτὴ τὴν διακονία, τὴ συμβουλευτικὴ ποιμαντικὴ μέσῳ τοῦ διαδικτύου. Σαφέστατα προηγούμενα τὰ λειτουργικά του καθήκοντα καὶ ἡ ποιμαντικὴ διακονία στὸ ἐξομολογητήριο, ἀλλὰ καὶ στὰ σπίτια καὶ κάθε γωνιά τῆς ἐνορίας του. Ὅμως, ἀξίζει ὅσοι διαθέτουν τὸ τάλαντο ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ μποροῦν νὰ ποιάνουν καὶ μὲ αὐτόν τὸν τρόπο νὰ μὴν τὸν ἀμελήσουν, γιὰ τὸν οἱ καιροὶ ἀλλάζουν καὶ οἱ ἄνθρωποι πάντοτε θὰ ἀναζητοῦν τὶς λύσεις στὰ προβλήματα τῆς ψυχῆς τους.

Γιὰ κάποιους ἀπὸ ἐμᾶς ὅλα αὐτὰ τὰ λεγόμενα περὶ διαδικτύου, ἠλεκτρονικῶν κοινοτήτων, μηνυμάτων, ἐπικοινωνίας ἴσως φαίνονται περιέργα, ἴσως φαίνονται ὅτι ἀνήκουν σὲ ἕναν ἄλλο κόσμον, ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ὅμως μία πραγματικό-

τητα της εποχής που κανείς δεν μπορεί να άμφισβητήσει. Ήδη οί πάντες όργανώνονται γύρω άπό τó διαδίκτυο, οί άνθρωποι βρίσκουν φροϋδες λύσεις, έλπίδες και άπαντήσεις στα προβλήματά τους άπό κάθε λογής διανοούμενους, πνευματιστές, γκουροϋ, αίρειτικούς, άθέους... Μπορεί ή Έκκλησία ως σώμα, άλλά και ό ποιμένας που θέτει και την ψυχή του ύπέρ των προβάτων, να άγνοήσει αυτή τή νέα κατάσταση που έχει διαμορφωθεί και συνεχίζει ραγδαία να δια-

μορφώνεται; Βλέποντας ψυχές προβληματισμένες ή δοκιμαζόμενες πρέπει να τις κατανοήσει και να σπεύσει να μπει στο δικό τους κόσμο, ώστε να μπορέσει να τις ανασύρει άπό αυτόν προς τόν κόσμο της μετανοίας και της αιώνιου ζωής. Μήπως, τηρουμένων των αναλογιών, αυτό δεν έκανε και ό Σωτήρας μας Χριστός, σαρκούμενος και έρχόμενος στον κόσμο μας, άνεχόμενος τις δικές μας δυσκολίες και περιορισμούς της φύσης;

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ
ΕΝΟΡΙΑΚΟ
ΕΝΤΥΠΟ

Σεβασμιώτατοι,

Σεβαστοὶ πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Σίγουρα δὲν ἔχω νὰ «κομίσω γλαῦκα εἰς Ἀθήνας», ὅταν μάλιστα ὄλοι οἱ σύεδροι ἔχουμε ἐπιλεγεί ἀπὸ τὶς Ἐπισκοπὲς πού ὑπηρετοῦμε, ἔχοντας δεδομένη τὴν ἐνασχόλησή μας μὲ τὰ ἠλεκτρονικὰ μέσα ἐπικοινωνίας.

Θὰ δυσκολευτῶ νὰ μιλήσω γιὰ θέματα γνωστά Σας καὶ μὲ ἐπίγνωση ὅτι κάποιοι ἀπὸ Σᾶς κατέχετε καλλύτερα ἀπὸ ἐμένα τὸν χῶρο. Ἐπιπλέον θὰ δυσκολευτῶ ἔχοντας ἀκροατὴ τὸν πολὺ Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ἀχελώου κ. Εὐθύμιο, πού ἀπὸ πολὺ νωρὶς ἔγινε χρήστης τῶν ἠλεκτρονικῶν δεδομένων τῆς τεχνολογίας, ἐνῶ πλέον γιὰ τὸν ἐμπλουτισμὸ τῶν βιβλίων του ἀπὸ πληροφορίες καὶ εἰκόνες κάθεται μπροστὰ ἀπὸ μίαν μηχανὴ ἀναζήτησης στὸ διαδίκτυο καὶ ἐργάζεται ἀποδοτικά.

Γιὰ τὴν ὑπακοὴ στὴν Ἐκκλησία καὶ μὲ ἰδιαίτερο σεβασμὸ πρὸς ὄλους, θὰ Σᾶς παρουσιάσω τὸν τρόπο δουλειᾶς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας Κοινότητος, στὴν Ἐνορία τῆς Ἁγίας Μαρίνης Ἡλιουπόλεως, τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, στὴν ἔκδοση ἐντύπως καὶ τὴν ἀποστολὴ ἠλεκτρονικῶς τοῦ Ἐνοριακοῦ φυλλαδίου μας «ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ ... Η ΕΝΟΡΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΚΑΛΕΙ»

Ἡ ἀρχικὴ ἰδέα προήλθε ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι πρὶν περὶπου μιὰ δεκαετία, κάθε Κυριακὴ, ὁ τότε πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινοτήτῆς μας, Ἀρχιμανδρὴς π. Χρυσόστομος Ξυνοῦ προετοιμάζε μὲ τοὺς συνεργάτες του, ἓνα χαρτὶ μεγέθους Α5 μὲ τὴν καταγραφή τοῦ ὁμιλητῆ καὶ τοῦ θέματος τῆς ὁμιλίας, πού γινόταν κάθε Τετάρτη τὸ ὁποῖο καὶ διανεμόταν στοὺς ἐκκλησιαζομένους στὴν Κυριακάτικη Θεία Λειτουργία μαζί μὲ τὴ «Φωνὴ Κυρίου».

Ἀργότερα καὶ πρὶν πέντε χρόνια, ἔχοντας τὴν παραπάνω ἐμπειρία, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίστοιχη τῆς ἔκδοσης γιὰ ἓνα ἔτος φυλλαδίου τοῦ Ἐνοριακοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἐνορίας Ἁγίων Τιμοθέου καὶ Μαύρας Ἡλιουπόλεως, ἐκδόθηκε ἐντύπως τὸ φυλλάδιο «Νὰ μὴν ξεχάσω... ἡ Ἐνορία μου μὲ καλεῖ».

Τὸ φυλλάδιο μὲ ἰδιαίτερο κόπο ἐκδίδεται κάθε Σάββατο σὲ χαρτὶ μεγέθους Α5 ὥστε νὰ μὴν δαπανᾶται ὄγκος χαρτιοῦ καὶ περιλαμβάνει μόνιμες στήλες, κείμενα πνευματικοῦ περιεχομένου καὶ ἔκτακτες ἀναφορὲς σὲ γεγονότα, καθὼς καὶ μηνύματα προτρεπτικὰ σὲ φιλανθρωπία ἢ σὲ οἰκολογικὴ εὐαισθητοποίηση. Οἱ μόνιμες στήλες εἶναι:

Λατρευτικὴ ζωή: Καταγράφει τὸ πρόγραμμα τῶν ἀκολουθιῶν τῆς τρέχουσας ἐβδομάδας.

Ἐκδηλώσεις: Περιλαμβάνει τὸ πρόγραμμα τῶν κατηχητικῶν συντροφιῶν, τῶν πνευματικῶν συνάξεων, τῶν ἐνοριακῶν συνάξεων μελέτης Ἁγίας Γραφῆς, τὶς ἐκδρομὲς καὶ ψυχαγωγικὲς ἐκδηλώσεις πού γίνονται στὸ Ναὸ μας μὲ τὴν εὐθύνη του.

Τοῦ
Ἀρχιμ. **Σεραφεῖμ Δημητρίου**,
Γραμματέως Κέντρ. Διευθύνσεως
Ποιμαντικοῦ Ἔργου Ἱ. Ἀρχιεπι-
σκοπῆς Ἀθηνῶν

Πήγαινε και σύ: Περιέχει προτάσεις για έκδηλώσεις της Αρχιεπισκοπής ή άλλων φορέων της πόλης μας.

Ποῦ λειτουργήσατε... και άλλα επίκαιρα: Αφορὰ στοῦ ποῦ λειτουργήσαν οἱ ἐφημέριοι τὴν περασμένη Κυριακὴ καὶ στίς Ἑορτές. Ποῦ μετέβησαν γιὰ ἐκπροσωπήσεις τῆς Ἑνορίας, σὲ πανηγύρια καὶ ἐκδηλώσεις, καθὼς καὶ ἀναφορὲς σὲ ἄλλα γεγονότα.

Ἀνάπαυσον Κύριε: Ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα τῶν κεκοιμημένων γιὰ τοὺς ὁποίους τελεῖται μνημόσυνο στὸ Ναό.

Αὐτὸ λοιπὸν τὸ φυλλάδιο διανέμεται κάθε Κυριακὴ στοὺς ἐκκλησιαζομένους κατὰ τὴν εἴσοδό τους στὸ Ναό, στίς τρεῖς Λειτουργίες ποῦ γίνονται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑνορίας, οἱ δύο στὸ Ναὸ καὶ ἡ τρίτη στὸν Κοιμητηριακὸ Ναὸ ἀντίστοιχα.

Ὅταν ἡ ἠλεκτρονικὴ ἐπικοινωνία μπῆκε γιὰ τὰ καλὰ στὴ ζωὴ μας, παίρνοντας τὴν ἰδέα ἀπὸ διάφορα ἐνημερωτικὰ ἠλεκτρονικὰ μηνύματα (newsletters) ποῦ λαμβάναμε καθημερινὰ ἀπὸ διάφορες ἐταιρίες, ἀποφασίσαμε νὰ δώσουμε στὸ φυλλάδιο αὐτὸ καὶ ἠλεκτρονικὴ μορφή. Τὸ σκεπτικὸ μας ἦταν, μέσῳ τοῦ διαδικτύου νὰ τὸ λαμβάνουν καὶ νὰ ἐνημερώνονται ἀπὸ αὐτὸ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότεροι παραληπτες καὶ ἰδίως οἱ νέοι μας, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦν καθημερινὰ τὸ διαδίκτυο καὶ ἐνημερώνονται ἀπὸ αὐτό.

Ὁ τρόπος κατάρτισης καὶ δημιουργίας τοῦ φυλλαδίου εἶναι πολὺ ἀπλὸς καὶ μπορεῖ νὰ τὸ δημιουργήσει ἀκόμη καὶ ἓνας ἀδαῆς χρήστης Ἡλεκτρονικῶν Ὑπολογιστῶν χωρὶς περαιτέρω ἐξειδίκευση. Συντάσσουμε τὸ φυλλάδιο στὴν ἀπλούστερη δυνατὴ μορφή δηλαδὴ σὲ μία ἀπλὴ σελίδα τοῦ Word καὶ κατόπιν τὸ μετατρέπουμε σὲ μορφή PDF γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἀποσταλεῖ εὐκόλα, ἀφοῦ περιλαμβάνει σχέδια καὶ εἰκόνες - φωτογραφίες, καὶ νὰ διαβαστεῖ εὐκολότερα ἀπὸ τοὺς παραληπτες.

Τὸ φυλλάδιο ἀποστέλλεται μέσῳ ἠλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου (e-mail) στοὺς παραληπτες, καὶ δὲν θεωρεῖται ἀνεπιθύμητη ἀλληλογραφία (spam). Σὲ κάθε ἀποστολὴ περιλαμβάνουμε ἐν κατακλείδι τὸ παρακάτω κείμενο: «Γιὰ ὅσους θὰ λάβετε πρώτη φορὰ μὴνυμά μας, ἐλπίζουμε νὰ μὴν συμβαίνει, ἀλλὰ ἂν κάποιος ἀπὸ τοὺς παραληπτες ἐνοχλεῖστε ἀπὸ τὶς ἀποστολές μας, παρακαλοῦμε μπεῖτε στὸν κόπο μὲ δύο λό-

για, σὲ ἓνα ἀπαντητικὸ e-mail νὰ μᾶς ἐνημερώσετε, νὰ Σᾶς διαγράψουμε ἀπὸ τοὺς καταλόγους παραληπτῶν μηνυμάτων μας.

Σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 14 τοῦ Νόμου 2672/98 (ΦΕΚ 290, τεῦχος Α) τὸ e-mail αὐτὸ σὲ καμία περίπτωση δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ spam διότι περιέχει τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀποστολέα καὶ δυνατότητα διαγραφῆς ἀπὸ τὴ λίστα παραληπτῶν. Ἐὰν δὲν ἐπιθυμεῖτε νὰ λαμβάνετε τυχὸν μηνύματά μας στὸ μέλλον, στείλτε μας μῆνυμα στὴ διεύθυνση agmarinaailioupolis@gmail.com

Μετὰ τιμῆς, Τὸ τμῆμα Δημοσίων Σχέσεων καὶ Ἐπικοινωνίας τοῦ Ἑνοριακοῦ Συμβουλίου Ποιμαντικοῦ Ἔργου Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Μαρίνης Ἡλιουπόλεως».

Στίς ὁμάδες παραληπτῶν τοῦ φυλλαδίου μας περιλαμβάνονται πρῶτα ἀπὸ ὅλους ἐνορίτες μας, τῶν ὁποίων τὶς διευθύνσεις ζητήσαμε καὶ λάβαμε μὲ διαφόρους τρόπους. Ἀρχικὰ προσκαλέσαμε τοὺς ἐνορίτες, προφορικὰ καὶ γραπτὰ, νὰ μᾶς παραδώσουν διευθύνσεις, πράγμα ποῦ δὲν συνάντησε ἰδιαίτερη ἀνταπόκριση. Ἀργότερα καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία μαζί τους στὸ γραφεῖο τοῦ Ναοῦ, ἀρχίσαμε νὰ καταγράφουμε τὶς διευθύνσεις ὅσων προσέρχονταν γιὰ νὰ ἐκδώσουν πιστοποιητικὰ ἢ ἄδειες γάμου, νὰ προγραμματίσουν ἡμερομηνίες μυστηρίων ἢ νὰ κάνουν σαραντισμὸ. Σὲ αὐτὸ ζητήσαμε τὴ συνεργασία τῶν συνεφημερίων, πράγμα ποῦ εἶχε τὴ δυσκολία του. Κληρικοί, Ἑνορίες, Μοναστήρια καὶ Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλων Ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, διευθύνσεις ἀπὸ Συνοδικές Ἐπιτροπές καὶ ἄλλες ὑπηρεσίες τῆς Ἐκκλησίας ποῦ περιλαμβάνονται στὰ Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι παραληπτες τοῦ φυλλαδίου. Ἐπίσης πολιτικοὶ καὶ δημοτικοὶ ἄρχοντες, πολιτικά, τοπικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ Μέσα Μαζικῆς Ἐπικοινωνίας καὶ δημοσιογράφοι, καθὼς καὶ ἄτομα ἄγνωστα στὴν Ἑνορία, τῶν ὁποίων οἱ διευθύνσεις περιλαμβάνονταν σὲ προωθηθέντα ἠλεκτρονικὰ μηνύματα.

Ἡ χρήση τοῦ διαδικτύου μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα νὰ κάνουμε γνωστὰ δεδομένα καὶ γεγονότα τῆς ἐνορίας μας καὶ σὲ ἄλλους δικτυακοὺς χώρους. Ἐτσι στὴν ἰστοσελίδα (site) τῆς Ἑνορίας μας www.agmarina.gr ἀλλὰ καὶ σὲ ἠλεκτρονικοὺς χώρους ἐπικοινωνίας, ὅπως τὸ facebook, καταχωρίζουμε κάθε ἐβδομάδα τὸ ἠλεκτρονικὸ μας φυλλάδιο. Ἀπὸ τὴν ἀπο-

στολή και δημοσίευση του φυλλαδίου συχνά παραλαμβάνονται στοιχεία και γίνονται παρουσιάσεις και αναφορές για το έργο και τις δραστηριότητες της ένορίας μας στον δικτυακό τόπο της Έκκλησίας της Ελλάδος, καθώς και άλλους εκκλησιαστικούς ιστοτόπους. Χρησιμοποιούμε επίσης για την προβολή των δραστηριοτήτων της ένορίας μας τους τοπικούς δικτυακούς φορείς, όπως και την επίσημη ιστοσελίδα του δήμου Ήλιουπόλεως.

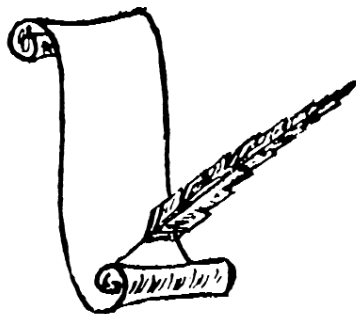
Αποστέλλουμε και λαμβάνουμε ενημέρωση μέσω ηλεκτρονικών φυλλαδίων και περιοδικών σε άλλες και από άλλες ένορίες, όπως για παράδειγμα το έξαιρετικό ένοριακό φυλλάδιο της Ένορίας Φανερωμένης Χολαργού, καθώς επίσης και το περιοδικό από την ένορία Αγίου Νικολάου Πευκακίων.

Για όλα τα παραπάνω σημαντικό ρόλο παίζουν οι νέοι και τα παιδιά της Ένορίας μας. Οί νεότερες γενιές έχουν καλύτερη κατάρτιση στα ηλεκτρονικά δεδομένα· έτσι μπορεί να είναι πρωτεργάτες οι βασικοί συντελεστές αναλόγων πρωτοβουλιών. Αρχεί να Σας πω ότι την δημιουργία των διαφανειών που συνόδευσαν τη σημερινή παρουσίαση, την έκανε ένας 16χρονος μαθητής, ο Α. Παναγούλιας, που είναι και σήμερα μαζί μας, ενώ έπενεβη με μικρές διορθώσεις ο

24χρονος μεταπτυχιακός φοιτητής και άναπληρωτής Έκκλησιαστικός Σύμβουλος του Ναού μας, Δ. Φύτρος. Τέλος, με τους καταλόγους παραληπτών και την ηλεκτρονική αποστολή ασχολείται ένα 12χρονο παιδί, ο Ε. Ζανάκης, που με μεράκι κάθε βδομάδα κάνει την αποστολή και προσθέτει ή αφαιρεί διευθύνσεις στους καταλόγους.

Τελειώνοντας, να αναφερθούμε στην ιστοσελίδα (site) της Ένορίας μας, την οποία έγκαινίασε στις 25 Μαΐου τρέχοντος έτους ο Αρχιεπίσκοπος κ. Γερώνυμος, καθώς και στο Ίστολόγιο (blog), το οποίο έχουμε δημιουργήσει. Άκόμα στη Βιβλιόφατσα (facebook) υπάρχει ομάδα (group) της ένορίας μας, το οποίο αριθμεί πολλά μέλη.

Το διαδίκτυο στις μέρες μας είναι ένα εύχρηστο εργαλείο, το οποίο μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε για τη διάδοση του Ευαγγελίου του Χριστού και του μηνύματος της Άναστάσεως Του. Με λίγη διάθεση και θέληση μπορούμε να κάνουμε τα μικρά μας έργα να είναι στη γνώση πολλών. Ευχαριστώ τη Συνοδική Έπιτροπή για την πρόταση και την Ίερά Σύνοδο για την εμπιστοσύνη της, στην ανάθεση παρουσίασης στο Συνέδριο αυτό, του ηλεκτρονικού φυλλαδίου μας. Σας ευχαριστώ όλους.

**ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**

**Ἡ ἐπίδραση
τῆς πληροφορικῆς
στοῦ ποιμαντικῆς
ἔργου
τῆς Ἐκκλησίας**

(Διορθόδοξο Κέντρο
Ἰ. Μ. Πεντέλης,
12.6.2008)

Τὸ βιβλίο μου «Οἱ ἠλεκτρονικοὶ ὑπολογιστὲς καὶ τὸ δίκαιο» εἶχε γραφεῖ τὸ 1978. Εἶχα τότε ἀσχοληθεῖ εἰδικῶς μὲ τὶς κοινωνικὲς συνέπειες τῆς χρησιμοποίησης τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν (Η/Υ) καὶ τῆς πληροφορικῆς (informatique).

Τὴν ἴδια ἐποχὴ ἐσκέφθηκα, ἀλλὰ ἄφησα τὸ θέμα γιὰ νὰ τὸ μελετήσω ἀργότερα, ὅτι θὰ εἶχε ἐνδιαφέρον νὰ μελετηθεῖ τὸ θέμα τῶν σχέσεων ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καὶ Ἐκκλησίας. Τὸ θέμα αὐτὸ ἔχει τεράστιον ἐνδιαφέρον, διότι ἐφ' ὅσον ὁ Η/Υ ἐπηρεάζει παντοιοτρόπως τὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου φυσικὸ εἶναι νὰ ἐπηρεάσει καὶ τὴν Ἐκκλησία, ἢ ὅποια εἶναι εἰδικὴ ἐκδήλωση τῆς ζωῆς. Καὶ τὸ τελευταῖο αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ λησμονοῦμε καὶ κυρίως δὲν πρέπει νὰ ταυτίζουμε τὴν Ἐκκλησία μὲ τὴ θρησκεία, διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ ἐκκλησιαστικὸ γεγονός τῆς Εὐχαριστίας καὶ δὲν πρέπει νὰ νοθεύεται μὲ θρησκευολογικὲς ἀπόψεις, τὶς ὁποῖες ἄλλωστε ὑπερβαίνει.

Ἐσκέφθηκα λοιπὸν τότε, τὸ 1978, ὅτι ἡ πληροφορικὴ πιθανὸν νὰ ἐπηρεάσει καὶ τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ σήμερα μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ διατυπώσω λίγες σκέψεις πάνω στοῦ θέμα αὐτό.

Πρέπει ὅμως νὰ τονίσω προηγουμένως μία συγκεκριμένη κοινωνικὴ συνέπεια τῆς πληροφορικῆς ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐξαρτᾶται ἡ ἔκταση ἐπιρροῆς αὐτῆς στὴν Ἐκκλησία καὶ ἰδίως στοῦ ποιμαντικῆς τῆς ἔργου. Τὴν πλευρὰ αὐτὴ πολλοὶ τὴν γνωρίζουν μὲν, πλὴν ὅμως δὲν δίνουν τὴν πρέπουσα σημασία.

Ἡ πληροφορικὴ καὶ εἰδικότερα ἡ τηλεπληροφορικὴ (télématique), εἰδικὴ ἐκδήλωση τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὸ περίφημο ἢ, κατ' ἄλλους τὸ διαβόητο Διαδίκτυον (Internet), διευκολύνει ἀφάνταστα τὴν ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι μόνον τὴν διευκολύνει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπεκτείνει σὲ διεθνή, θὰ ἔλεγα σὲ παγκόσμια, ἔκταση. Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ ἡ τηλεπληροφορικὴ ἐπηρεάζει καὶ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι χαρακτηριστικὰ τὰ σχόλια τοῦ ἡμερησίου τύπου γιὰ τὸ θέμα αὐτό. Εἰδικότερα ἡ Ἐφημερὶς «Ἔθνος» τῆς 29ης Μαρτίου 2008 ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

«Οἱ κληρικοὶ κατακτοῦν τὸ Διαδίκτυο! Πολλοὶ ρασοφόροι ἀκολουθώντας τὴ σύγχρονη τάση ἐπικοινωνίας ἐγκαινίασαν διαδικτυακὰ ἡμερολόγια (blogs), στὰ ὁποῖα καταγράφουν τὶς σκέψεις τους καὶ δέχονται τὰ σχόλια πιστῶν καὶ ... ἀπίστων. Ἡ χρῆση τοῦ Internet ἐξαπλώνεται καὶ στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο.

Ἡ ἐμβέλεια τῆς ἐπικοινωνίας μέσῳ τοῦ Διαδικτύου ὑπερβαίνει τὸν ἄμβωνα καὶ τὸ κήρυγμα τῆς Κυριακῆς ποὺ ἀκούγεται στοῦ ἀκροατήριου τοῦ ἐκκλησιασματος. Οἱ σημειώσεις ποὺ ἀποτυπώνονται ἀπευθύνονται στοὺς χρήστες τοῦ Internet, κατὰ κύριο λόγο, δηλαδὴ στὶς νεότερες ἡλικίες, καὶ μὲ αὐτοὺς ἀνταλλάσσονται ἀπόψεις καὶ γεννιοῦνται συζητήσεις.

Τὸ τελευταῖο διάστημα μάλιστα, καὶ κυρίως μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ ἱστολόγιου τοῦ Μητροπολίτη Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας Ἀμβροσίου, ἀπὸ τὶς

Τοῦ
κ. Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου
Δρος Ν., Ἀντιπροέδρου
τοῦ Σ.τ.Ε. ἑ.τ.

σκέψεις που κατεγράφησαν στις σελίδες των ήμερολογίων προέκυψαν και ειδήσεις με δημοσιογραφικό ενδιαφέρον.

Μία άλλη είδηση που «άποκαλύφθηκε» από ένα ... ιερό blog ήταν η επίσκεψη –χωρίς τηλεοπτικά συνεντεύγματα και δημοσιότητα– του Αρχιεπισκόπου Ίερωνύμου σε μία σύναξη κέντρου νεότητας, όπου μίλησε με τους παριστάμενους νέους και άκουσε τις ερωτήσεις και τους προβληματισμούς του.

«Ξεφυλλίζοντας» κανείς τα ήμερολόγια μπορεί να βρει από ένοριακές ειδήσεις μέχρι θεολογικά κείμενα και άρθρα εκκλησιαστικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

Ένιστε γίνονται παρεμβάσεις για θέματα της επικαιρότητας, όπως η απόφαση της Διαρκούς Ίεραρχίας Συνόδου για το «Σύμφωνο Έλεύθερης Συμβίωσης».

Σε κάθε περίπτωση ή άνηση των ... ιερών διαδικτυακών σημειωματαρίων είναι ένδεικτική του ότι αρκετοί κληρικοί δεν αφορίζουν την τεχνολογία και την χρησιμοποιούν δίνοντας στον θεολογικό λόγο χώρο μέσα στην άπεραντοςύνη του Διαδικτύου».

Σ' αυτό τό τόσο χαρακτηριστικό κείμενο θα είχα να κάνω όμως δύο παρατηρήσεις.

Πρώτη: Η εις εύρυτάτη έκταση επικοινωνία των ανθρώπων μέσω της τηλεπληροφορικής είναι σημαντικό γεγονός και επηρεάζει άναμφίβολα την κοινωνική ζωή και δὴ την επηρεάζει άποφασιστικά και συνεπώς επηρεάζει και τό ποιμαντικό έργο της Έκκλησίας. Καί έρχομαι τώρα στην:

Δευτέρα: Η έξ άποστάσεως επικοινωνία των ανθρώπων έχει και την προβληματική της πλευρά, διότι στερείται της ζεστασιάς και της οικειότητας την όποία εξασφαλίζει ή προσωπική έπαφή ανθρώπου με άνθρωπο. Είναι χαρακτηριστικά τά όσα είπε ένας διαπρεπής επιστήμων, ό Pierre Drouin: «Τί χαριτωμένο θέαμα! Ποῦ θά βρίσκονται λοιπόν οί άνθρωποι; Μήπως θά είναι καθισμένοι ένας-ένας μπροστά στις ήλεκτρονικές έφευρέσεις τους για να επικοινωνούν διά μέσου της μηχανής με τούς όμοίους τους, τόν μπακάλη της γωνίας, τόν υπάλληλο της Τράπεζας, τόν τουριστικό πράκτορα, την δεσποινίδα των ταχυδρομείων, τόν προϊστάμενό του; Καί ποιός θά μπορούσε να άποδεχθεί αυτή τη νέα μορφή της έρήμου των ταρ-

των, όπου βασιλεύει ή παγωνιά και όπου ή κατοικία μετατρέπεται σ' ένα μικρό φρούριο χωρίς ψυχή;». Καί όπως είπε χαρακτηριστικά ό τέως Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας Valery Giscard d'Esteing: «Ό Η/Υ θά φέρει όλο τόν κόσμο πλησίον του ανθρώπου, αλλά ό άνθρωπος θά χάσει τόν πλησίον του»¹.

Καί τά λόγια αυτά πρέπει να λάβουν ιδιαίτερος ύπ' όψιν οί κληρικοί μας, όταν κάνουν κήρυγμα μέσω του Διαδικτύου ή όταν επιχειρούν να έξομολογήσουν έξ άποστάσεως.

Άπό την άποψη αυτή ή χρησιμοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας πρέπει να άποφεύγεται προκειμένου περι έκκλησιαστικών πράξεων που έχουν μυστηριακό χαρακτήρα, όπως είναι ή έξομολόγησις. Τό αντίθετο όμως συνιστάται προκειμένου περι διακινήσεως εκκλησιαστικών πληροφοριών ή κειμένων.

1. Βλ. για όλα αυτά τό βιβλίό μου «Οί ήλεκτρονικοί ύπολογιστές και τό δίκαιο», εκδόσεις Άφοι Π. Σάγκουλα, Άθήνα 1980 σελ. 125 ύποσ. 7 και τούς άναφερόμενους εκεί. 'Η β' έκδοση είναι του οίκου Άντ. Σάγκουλα, 1991, σελ. 172., ύποσ. 7.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΚΕΝΤΡΟΝ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ
 ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Μουσουλμάνοι
Μετανάστες
στην Άθήνα

(Αποτέλεσμα έρευνας,
 Άθήνα, Άπρίλιος 2009)

1. Είσαγωγικά¹

Κάτω άπό τόν γενικό τίτλο: «Μουσουλμάνοι μετανάστες στην Άθήνα» προτίθεται νά παρουσιάσω πολύ περιληπτικά μερικά άπό τά εύρήματα μιās περιορισμένης έκτάσεως ποιοτικής έρευνας, τήν όποία πραγματοποίησε τό ΚΣΠΜ τό έτος 2007 στόν Δήμο τής Άθήνας στό πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού Έτους Ίσων Εύκαιριών για Όλους». Η έρευνα αυτή έντάσσεται σέ μία εύρύτερη δέση δράσεων που ύλοποίησε τό ΚΣΠΜ κατά τό έτος αυτό με τόν γενικό τίτλο: «Άναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης». Οί δράσεις αυτές άποσκοπούσαν στην προμοδότηση τής θετικής άντιμετώπισης τής θρησκευτικής και πολιτισμικής διαφορετικότητας και πολυμορφίας, στην έξάλειψη τών στερεοτύπων και προκαταλήψεων και στην προώθηση τής κοινωνικής συνοχής. Πληροφορίες για τό σύνολο τών δράσεων μπορούν νά άναζητήσουν οί ένδιαφερόμενοι στην ειδική διαδικτυακή πύλη του ΚΣΠΜ: www.kspm.gr.

Η Είσηγηση όργανώνεται σέ τρία μέρη: τήν ταυτότητα τής έρευνας· στοιχεία άπό τήν καταγραφή τών άνεπίσημων τόπων λατρείας· και έπιλεκτική παρουσίαση μερικών άπό τά εύρήματα τής ποιοτικής έρευνας.

2. Η Έρευνα

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε είχε τρία σκέλη: α) Έρευνα γραφείου, κατά τήν όποία άναζητήθηκε και μελετήθηκε ή σχετική έλληνική και έπιλεκτικώς και ξένη βιβλιογραφία, καθώς και τά δημοσιεύματα του έλληνικού έντυπου και ήλεκτρονικού τύπου, συμπεριλαμβανομένων και μερικών blogs· β) Ποιοτική έρευνα πεδίου και γ) Έντοπισμό, καταγραφή και χαρτογράφηση τών μουσουλμανικών άνεπίσημων τόπων λατρείας στην περιοχή του Δήμου Άθηναίων, συνδυασμένη με άτυπες συνεντεύξεις με τούς ιμάμηδες ή τούς υπεύθυνους για τή λειτουργία τών λατρευτικών αυτών χώρων. Η παρουσίαση αυτή δέν θά άναφερθεί στό πρώτο σκέλος, αλλά θά περιορισθεί στό δεύτερο και τό τρίτο.

2.1 Η Έρευνα Πεδίου

Η έρευνα πεδίου ήταν ποιοτική. Τό δείγμα μας δέν ήταν στατιστικό. Η δειγματοληψία έγινε με τό σύστημα τής χιονοστιβάδας. Κατεβλήθη όμως

1. Η Είσηγηση αυτή παρουσιάστηκε στό Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του ΑΠΘ στα πλαίσια Έκδήλωσης που διοργανώθηκε άπό τό Τμήμα παράλληλα με τή διοργάνωση στη Θεσσαλονίκη του Erasmus-Intensive Programme (IP) Islamic Religious Pedagogy - The Contribution of Islamic Education to the Integration of the Muslims into the European Community (4-14 Άπριλίου 2009). Τό Θέμα τής Έκδήλωσης που πραγματοποιήθηκε στις 8 Άπριλίου ήταν «Μουσουλμάνοι/ες στην Ευρώπη. Προσεγγίσεις μέσα άπό τή σύγχρονη μεταναστευτική πραγματικότητα».

προσπάθεια για μία καλή διαστρωμάτωση του δείγματος, ώστε να περιλαμβάνονται άνδρες και γυναίκες, έγγαμοι και άγαμοι, με και χωρίς την οικογένειά τους στην Ελλάδα, μετανάστες/τριες με παραμονή δεκαετιών στην Ελλάδα, αλλά και σχετικά πρόσφατα άφιχθέντες, με πανεπιστημιακή μόρφωση ή απλώς με την υποχρεωτική εκπαίδευση, με ικανοποιητική γνώση της ελληνικής γλώσσας ή και με «σπασμένα» ελληνικά –όποτε ή συνέντευξη έγινε στην αγγλική γλώσσα–, εργάτες, τεχνίτες, έμποροι, άπασχολούμενοι στις υπηρεσίες, αλλά και σε έπιστημονικά επαγγέλματα, εκπρόσωποι κοινοτήτων και φυσικά και ιμάμηδες. Με βάση έναν οδηγό συνέντευξης πραγματοποιήθηκαν συνολικώς 24 ποιοτικές συνεντεύξεις άνοιχτων ερωτήσεων διαρκείας κατά μέσο όρο 90 λεπτών ή καθεμιά, εκ των οποίων 20 στην Ελληνική γλώσσα και 4 στην Άγγλική. Οί συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν, και τὰ άπομαγνητοφωνημένα κείμενα κωδικοποιήθηκαν και αναλύθηκαν με τη βοήθεια του έξειδικευμένου για ποιοτικές έρευνες λογισμικού Nvivo 7.

2.2. Η Καταγραφή

Ός προς την καταγραφή και χαρτογράφηση των μουσουλμανικών λατρευτικών χώρων έντοπίσθηκαν, καταγράφηκαν και χαρτογραφήθηκαν συνολικώς 26 λατρευτικοί χώροι, εκ των οποίων 12 Άραβικοί, 4 Πακιστανικοί και 10 Μπαγκλαντεσιανοί. Είναι ένδεχόμενο να υπάρχουν και άλλοι, τους οποίους δέν κατορθώσαμε να έντοπίσουμε, μεταξύ άλλων και για τὸ λόγο ὅτι οί περισσότεροι λειτουργοῦν χωρίς έπίσημη άδεια και σε χώρους, οί ὅποιοι δέν γίνονται εύκολα άντιληπτοί. Κατά την καταγραφή δόθηκε ή εύκαιρία να συζητήσουν οί έρευνητές με τους ιμάμηδες για προβλήματα που άφοροῦν στη λειτουργία των λατρευτικών χώρων και σε τυχόν δραστηριότητες πέραν τῆς προσευχῆς.

Άναλυτικότερα ή καταγραφή περιλαμβάνει τὰ ακόλουθα στοιχεία:

- θρησκευτική ταυτότητα του τόπου λατρείας, δηλ. τὸν προσδιορισμὸ τῆς θρησκευτικῆς κατεύθυνσης
- χρονολογία ίδρυσης του τόπου λατρείας
- ταυτότητα του ατόμου ή των ατόμων, στους ὁποιους ανήκει ή πρωτοβουλία ίδρυσης

- ὄνοματεπώνυμο και τὴν ἐθνικότητα του ιμάμη
- διεύθυνση του τόπου λατρείας και τηλέφωνα ἐπικοινωνίας με τὸν χώρο ή με τὸν ιμάμη
- περιγραφή του χώρου
- ἐκτίμηση τῆς καταλληλότητας του χώρου
- προσδιορισμὸ των λατρευτικῶν ἐκδηλώσεων
- ένδεχόμενες μὴ λατρευτικῆς ἐκδηλώσεις (άθλητικές, εκπαιδευτικές, κοινωνικῆς και άλλες δραστηριότητες)
- προφίλ ὅσων λαμβάνουν τὶς αποφάσεις για τὴ χρήση του χώρου και συμμετέχουν στη διοργάνωση των ἐκδηλώσεων που πραγματοποιοῦνται στὸν χώρο
- ἡμέρες και ὥρες, κατά τὶς ὁποῖες ὁ χώρος διατίθεται στους πιστοῦς για λατρευτικῆς ἐκδηλώσεις
- ἡμέρες και ὥρες, κατά τὶς ὁποῖες μποροῦν οί πιστοί να ἔλθουν σε προσωπική ἐπαφή με τὸν ιμάμη
- καθήκοντα και δραστηριότητες του ιμάμη
- ἐκτίμηση του ἀριθμοῦ των ατόμων που προσέρχονται στις καθημερινῆς προσευχῆς, τὴν προσευχή τῆς Παρασκευῆς, καθώς και ἐκείνων που γενικότερα για άλλες ἐκδηλώσεις κάνουν χρήση του χώρου
- ἐκτίμηση των δημογραφικῶν χαρακτηριστικῶν και του προφίλ των πιστῶν που κάνουν χρήση του χώρου (ἐθνικότητα, φύλο, ἡλικία, τόπος κατοικίας, οικονομικο-κοινωνική κατάσταση κ.λπ.)
- ένδεχόμενες διαφοροποιήσεις του προφίλ των πιστῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ίδρυσης του χώρου λατρείας μέχρι τὴν ἡμέρα τῆς καταγραφῆς
- προβλήματα και δυσκολίες που σχετίζονται με τὴ λειτουργία του λατρευτικοῦ χώρου και τὴν ἐκτέλεση των λατρευτικῶν καθηκόντων (π.χ. ἔλλειψη ἐπαρκῶν οικονομικῶν πόρων, ἔλλειψη άδειας λειτουργίας, συχνῆς ἐπισκέψεις αστυνομίας κ.λπ.),
- προβλήματα και δυσκολίες κατά τὴ διοργάνωση και ὑλοποίηση μὴ λατρευτικῶν δραστηριοτήτων.

2.3. Η Χαρτογράφηση

Η χαρτογράφηση συνίσταται στην άποτύπωση των 26 μουσουλμανικῶν λατρευτικῶν χώρων που κατα-

γράφηκαν σὲ συνολικῶς 19 ἑνοριακοὺς χάρτες, οἱ ὅποιοι ἀπεικονίζουν:

- τὸ ὄνομα καὶ τὰ ὄρια τῆς ἑνορίας (μὲ γαλάζια γραμμὴ)
- τὸν ἑνοριακὸ Ναὸ μὲ ἔνδειξη καὶ τῆς ὁδοῦ στὴν ὁποία βρίσκεται
- τὸ ὄνομα τῶν μουσουλμανικῶν λατρευτικῶν χώρων καὶ τὴ θέση τους μέσα στὰ ἑνοριακὰ ὄρια μὲ ἔνδειξη τῆς ὁδοῦ, στὴν ὁποία ὁ κάθε λατρευτικὸς χώρος βρίσκεται καὶ
- τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ κάθε χώρου ὡς Ἀραβικοῦ ἢ Πακιστανικοῦ ἢ Μπαγκλαντεσιανοῦ.

Ἡ χαρτογράφηση αὐτὴ ἔχει σκοπὸ πέραν τῶν ἄλλων νὰ ἐνημερώσει ἱερεῖς καὶ ἱμάμηδες γιὰ τὴν συνύπαρξή τους στὸν χωρὸ τῆς Ἐνορίας καὶ νὰ διευκολύνει τὴ μεταξὺ τους ἐπικοινωνία καὶ συνεργασία. Ἐγκαινιάζοντας κατὰ κάποιον τρόπο μία τέτοια ἐπικοινωνία πραγματοποιήσαμε 4 πιλοτικὲς συναντήσεις ἱερέων, ἱμάμηδων, ἑνοριτῶν καὶ μουσουλμάνων, στὶς ὁποῖες συμμετεῖχαν κατὰ μέσο ὄρο 100 ἄτομα, κυρίως νέοι.

2.4. Ἡ Ἐταιρικότητα

Ὁ σχεδιασμὸς καὶ ἡ ὑλοποίηση ὄλων τῶν δράσεων τοῦ προγράμματος, τῆς χαρτογράφησης καὶ τῆς ἔρευνας συμπεριλαμβανομένων, ἔγινε σὲ στενὴ συνεργασία καὶ μὲ τὴν ἐνεργὸ συμμετοχὴ τοῦ Forum μεταναστῶν. Θέλω καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ καὶ ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν συνεργατῶν τοῦ ΚΣΠΜ, νὰ ἐκφράσω τὶς εὐχαριστίες μου τόσο στοὺς συνεργάτες τοῦ Forum, ὅσον ὅμως καὶ πρὸς τοὺς ἱμάμηδες, τοὺς ἐκπροσώπους τῶν κοινοτήτων, καὶ τοὺς Μουσουλμάνους καὶ Μουσουλμάνες γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη πού μᾶς ἔδειξαν, γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ καὶ γόνιμη συνεργασία, γιὰ τὴν εὐθύτητα καὶ εἰλικρίνεια κατὰ τὶς συνεντεύξεις, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν προθυμία τους νὰ συμμετάσχουν σὲ μία κοινὴ προσπάθεια ἀλληλογνωριμίας, ἀμοιβαίας ἀναγνώρισης, ἀμοιβαίας ἀποδοχῆς καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῆς πολιτισμικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἑτερότητας, πού σηματοδοτεῖ ὁ καθένας μας.

2.5. Ὁ Στόχος

Ἀπώτερος στόχος τῶν ὄσων ὑλοποιήθηκαν καὶ ὄσων ἀπὸ κοινού προγραμματίζονται νὰ ἀκολουθή-

σουν εἶναι ἡ γειτονία καὶ ἡ ἑνορία, ὁ τόπος δηλαδὴ στὸν ὁποῖο οὐσιαστικὰ μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτισμικὴ ἔνταξη, νὰ μετεξελιχθοῦν ἀπὸ ἀβίωτους μὴ-τόπους ἀμοιβαίας αὐτοπεριθρογκωσης, αὐτοπεριθροιοποίησης, ἀποφυγῆς, καχυποψίας καὶ φόβου, σὲ βιώσιμους τόπους ἀρμονικῆς, δημιουργικῆς καὶ ἐνεργητικῆς συνύπαρξης, χωρὶς δυσμενεῖς διακρίσεις, ἀρνητικὰ στερεότυπα, ἀμοιβαῖες προκαταλήψεις καὶ ἀλληλοαποκλεισμούς.

3. Εὐρήματα τῆς Ἐρευνας

Στὴν παράγραφο αὐτὴ θὰ παρουσιασθοῦν ἐν συντομίᾳ ἀρχικῶς οἱ κυριότερες διαπιστώσεις ἀπὸ τὴν καταγραφή καὶ χαρτογράφηση τῶν μουσουλμανικῶν λατρευτικῶν χώρων, ἡ ὁποία συνοδεύτηκε ἀπὸ πολὺ ἐνδιαφέρουσες καὶ μακρὲς ἄτυπες συζητήσεις μὲ τοὺς ἱμάμηδες ἢ μὲ τοὺς ὑπεύθυνους τῆς λειτουργίας τῶν λατρευτικῶν χώρων.

Στὴ συνέχεια θὰ παρουσιασθοῦν ἀνθολογημένες πτυχὲς ἀπὸ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουν οἱ Μουσουλμάνοι καὶ Μουσουλμάνες μετανάστες καὶ μετανάστριες στὴν περιοχὴ τοῦ Δήμου τῆς Ἀθήνας, ὅπως οἱ ἴδιοι τὰ προσλαμβάνουν, τὰ ἐρμηνεύουν, τὰ βιώνουν, προσπαθοῦν νὰ τὰ ἀντιμετωπίσουν, καὶ βεβαίως τὰ διηγοῦνται κατὰ τὴ συνέντευξη καὶ μέσα στὴν ἰδιαίτερη ἀτμόσφαιρα πού μιὰ συνέντευξη δημιουργεῖ.

Ἡ παρουσίαση τῶν εὐρημάτων ἀπὸ τὴν ἔρευνα γραφείου θὰ ἀπαιτοῦσε πολὺ χρόνο, ἰδιαίτερα ἂν ἐπρόκειτο νὰ σχολιάσει κανεὶς τὰ δημοσιεύματα τοῦ τύπου καὶ τὶς συζητήσεις στὸ διαδίκτυο. Ἄλλωστε ἡ ἔρευνα αὐτὴ συνεχίζεται καὶ ἐλπίζουμε προσεχῶς νὰ ὀλοκληρωθεῖ καὶ δημοσιευθεῖ.

Ὡς πρὸς τὴν ἔρευνα βιβλιογραφίας ἐντύπωση προξενεῖ τὸ γεγονός ἀπουσίας ἑλληνικῶν κοινωνιολογικῶν καὶ ἐθνογραφικῶν ἐρευνῶν γιὰ τοὺς μουσουλμάνους μετανάστες. Μὲ ἐξαιρέση τὴν ἐθνικὴ Ἐκθεση τοῦ Τμήματος Ἀσιατικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἰνστιτούτου Διεθνῶν Οἰκονομικῶν Σχέσεων (Βλέπε καὶ ΤΟΝΤΣΕΦ et al., 2007)² πρὸς τὸ δίκτυο MedAsia³, ἡ

2. Τὸ Ἰνστιτούτο αὐτὸ ιδρύθηκε τὸ 1993 καὶ ἀνήκει στὸν Σύνδεσμο Ἄωνύμων Ἐταιρειῶν καὶ Ε.Π.Ε.

3. Πρόκειται γιὰ ἓνα δίκτυο νοτιοευρωπαϊκῶν πανεπιστημίων καὶ ἐρευνητικῶν ἰνστιτούτων πού εἰδικεύονται στὶς ἀσιατικὲς σπουδές.

όποια επικεντρώνεται στην οικονομική κυρίως και έν μέρει και στην κοινωνική διάσταση της μετανάστευσης από χώρες αποκλειστικώς της Ανατολικής Ασίας⁴, οι ελληνικές μεταναστευτικές έρευνες επικεντρώνονται στα γενικά θέματα (νομικό πλαίσιο, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των άλλοδαπών, ή ένταξη στην αγορά εργασίας, ή οικονομική σημασία της μετανάστευσης, ή έπωφελής διαχείριση των μεταναστευτικών εισροών, ή παραβατικότητα και τα παρόμοια) και σε εκείνες τις μεταναστευτικές ομάδες, οι οποίες είναι οι πολυπληθέστερες, όπως λ.χ. οι Άλβανοί, ή προέρχονται από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και τις Φιλιππίνες. Και τούτο παρά το γεγονός ότι ή μουσουλμανική μετανάστευση προς την Ελλάδα άρχισε ήδη από το έτος 1975.

Συνέπεια του έρευνητικού αυτού κενού είναι το αντίστοιχο κενό στην ελληνική μεταναστευτική πολιτική. Η εκάστοτε ελληνική μεταναστευτική πολιτική, στο βαθμό που υπάρχει μία τέτοια συγκροτημένη και συνεκτική πολιτική, ουδέποτε υποψιάστηκε ότι όφείλει να λάβει σοβαρά υπόψη της το γεγονός ότι οι μετανάστες που προέρχονται από τη Μέση Ανατολή, την Ασία και την Αφρική, είτε αυτοί είναι μουσουλμάνοι είτε ακολουθούν άλλα μή-χριστιανικά θρησκευτικά πιστεύματα, φέρνουν μαζί τους κοινωνικά, πολιτισμικά, πολιτικά, θρησκευτικά και κοσμοθεωριακά πρότυπα, τα όποια διαφέρουν τόσο από τα εκλαμβανόμενα ως αυτονόητα και ως γενικώς ισχύοντα δικά μας, όσο και από τα προβαλλόμενα, προκατασκευασμένα και γενικευτικώς αποδιδόμενα στους πληθυσμούς αυτούς έτεροστερεότυπα. Όπως παρατήρησε ένας από τους έρωτωμένους: «Η Ελλάδα δεν έχει συνειδητοποιήσει ακόμη ότι έχει μόνιμους μετανάστες, με διαφορετική κουλτούρα, νοοτροπία, θρησκευτική πεποίθηση. Το πρόβλημά της συνέχεια το μεταθέτει και μοιραία το βρίσκει μπροστά της» (Σάντι Αγιούμπι).

Η ελληνική πολιτεία κάνει το ίδιο λάθος που έκανε κατά τη δεκαετία του 1960 ή Γερμανία: Υποθέτει ότι ή παρουσία των άλλοδαπών και ιδιαίτερα των Μουσουλμάνων στη χώρα μας είναι προσωρινή και ότι άργα ή γρήγορα θα επιστρέψουν στις πατρίδες τους. Ός εκ τούτου πολλά από τα απαραίτητα για την κοι-

νωνική ένσωμάτωση μέτρα είτε διαρκώς αναβάλλονται είτε και παραπέμπονται στις ελληνικές καλένδες.

3.1. Η Καταγραφή των Λατρευτικών Χωρών

Οί Λατρευτικοί Χώροι

1. Όλοι σχεδόν οι τόποι λατρείας στεγάζονται σε υπόγειους χώρους με πατάρι και σε κτίρια, τα όποια βρίσκονται σε δρόμους και περιοχές που δεν προσφέρονται για έμπορική έκμετάλλευση⁵. Η επιφάνειά τους κυμαίνεται από 70 μέχρι 350 τ.μ. και με δύο έξαιρέσεις δεν είναι άσφαλείς, καθόσον δεν έχουν έξοδο κινδύνου ούτε ειδική πρόβλεψη για την αντιμετώπιση πυρκαγιών.

2. Τους χώρους αυτούς επισκέπτονται για προσευχή τις καθημερινές από 20 έως 80 άτομα, ενώ κατά την προσευχή της Παρασκευής ο άριθμός των προσκυνητών άνέρχεται από 100 μέχρι και 350 άτομα. Οί περισσότεροι χώροι δέχονται τις Παρασκευές περισσότερα άτομα, από ό,τι ή έπιτρεπόμενη χωρητικότητά τους.

3. Στα περισσότερα τζαμιά οι προσκυνητές είναι άτομα ήλικίας κάτω των 40 ετών, σε ένα ποσοστό 35-40% έγγαμοι με παιδιά, συνήθως οικοδόμοι, τεχνίτες, βοηθοί και μικροί έμποροι. Η προσέλευση των γυναικών είναι περιορισμένη, και συνήθως για τις γυναίκες προορίζεται το πατάρι ή όρισμένα έσωτερικά δωμάτια, από τα όποια παρακολουθούν την προσευχή με μεγάφωνα.

4. Πέραν της προσευχής οι λατρευτικοί χώροι χρησιμοποιούνται κατά τα Σαββατοκύριακα ή και άλλες ήμέρες της εβδομάδος για μαθήματα άπαγγελίας του Κοράνιου, προσανατολισμό στην ισλαμική πίστη, καθοδήγηση των πιστών, μαθήματα Καλών Τεχνών, μαθήματα άραβικής γλώσσας ή μαθήματα Ούρντου για παιδιά. Ό άριθμός των παιδιών που παρακολουθούν τα μαθήματα αυτά κυμαίνεται σε κάθε ένα τόπο λατρείας από 15-20 μαθητές.

5. Για αναλυτικότερη περιγραφή των μουσουλμανικών λατρευτικών χώρων βλέπε: ΑΧΜΕΤ, Μ. (2007) Μελέτη Καταγραφής Τόπων Λατρείας Μουσουλμάνων Μεταναστών στην Περιοχή του Δήμου Αθηναίων. Άναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης. Άθήνα, ΚΣΠΜ, ΔΟΥΡΙΔΑ, Ε. (2008) Συνοπτική παρουσίαση του Σχεδίου Δράσης «Άναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης». Άθήνα, ΚΣΠΜ.

4. Ίράν, Άφγανιστάν, Μπαγκλαντές, Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, Ταϊλάνδη, Ίνδονησία και Φιλιππίνες.

5. Σὲ τρεῖς ἀπὸ τοὺς λατρευτικούς χώρους λειτουργοῦν ἄτυπα καὶ χωρὶς ἄδεια ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας νηπιαγωγεῖο μὲ 2 τάξεις, δημοτικὸ σχολεῖο μὲ 6 τάξεις καὶ 1 τάξη γυμνασίου. Ἀκολουθεῖται τὸ συριακὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα καὶ τὸ σύνολο τῶν παιδιῶν ποὺ παρακολουθοῦν αὐτὰ τὰ τρία σχολεῖα ἀνέρχεται σὲ 155. Στὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους τὰ παιδιά αὐτὰ δίνουν ἐξετάσεις σὲ κάποιον δημόσιο σχολεῖο γιὰ τὴν κατοχύρωση τῆς τάξεως ποὺ φοίτησαν.

6. Οἱ λατρευτικοὶ χώροι ἰδρύθηκαν, ἐνοικιάζονται καὶ συντηροῦνται μὲ εἰσφορὲς τῶν πιστῶν. Ὑπάρχουν καὶ ὀρισμένοι ιδιόκτητοι χώροι, ἐνῶ ὁ λατρευτικὸς χώρος ποὺ στεγάζεται στὴν ὁδὸ Αἰσχύλου πρόκειται νὰ μεταστεγασθεῖ σὲ ιδιόκτητο χώρο, ὁ ὁποῖος ἀγοράσθηκε ἔναντι τιμήματος 700.000 Εὐρώ.

Γιὰ τὶς μεγάλες ἐορτὲς (Ραμαζάνι, Μπαϊράμι) οἱ χώροι λατρείας δὲν ἐπαρκοῦν καὶ οἱ Μουσουλμάνοι καταφεύγουν στὴ χρήση μεγάλων δημοσίων χώρων, ὅπως τὸ Ὀλυμπιακὸ Στάδιο, τὸ Στάδιο Εἰρήνης καὶ Φιλίας, τὸ Γυμναστήριο τοῦ Ἁγίου Δημητρίου κ.ἄ.

Οἱ Ἰμάμηδες

Σύμφωνα μὲ τὰ εὐρήματα τῆς καταγραφῆς (Βλέπε καὶ AXMET, 2007, ΔΟΥΡΙΔΑ, 2008):

1. Κανένας ἀπὸ τοὺς ὑπεύθυνους τῶν μουσουλμανικῶν λατρευτικῶν χώρων τῆς Ἀθήνας ποὺ καθοδηγοῦν τοὺς πιστοὺς δὲν εἶχε ἀσκήσει καθήκοντα ἰμάμη πρὶν νὰ ἔρθει στὴν Ἑλλάδα. Σχεδὸν ὅλοι τους εἶναι αὐτοδίδακτοι καὶ μόνον ἓνας ἢ δύο ἔχουν παρακολουθήσει κάποιον πρόγραμμα θεολογικῆς ἐκπαίδευσης.

2. Στὴν Ἑλλάδα ἐπίσης δὲν ὑπάρχουν μουσουλμάνοι νομομαθεῖς, ἱκανοὶ νὰ προσφέρουν καθοδηγητικὴ στήριξη στοὺς ἰμάμηδες, ὅταν αὐτοὶ καλοῦνται νὰ διαχειρισθοῦν πολὺπλοκα ζητήματα, ὅπως π.χ. οἱ γάμοι μὲ ἄλλοθρήσκους, ἡ ἀπασχόληση σὲ συγκεκριμένα ἐπαγγέλματα, ἡ λήψη δανείου, ἡ ἔναρξη τῆς νηστείας κ.τ.τ. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς οἱ ἰμάμηδες ἀπευθύνονται σὲ ἰσλαμικὰ κέντρα στὴν Αἴγυπτο ἢ στὸ Λονδίνο ἢ ἀνατρέχουν σὲ ἰσλαμικὲς ἰστοσελίδες.

3. Οἱ ἰμάμηδες εἶναι κατὰ κανόνα ἐθελοντές, ποὺ σημαίνει ὅτι ἀσκοῦν κάποιον βιοποριστικὸ ἐπάγγελμα καὶ μόνον στὸν ἐλάχιστο ἐλεύθερο χρόνο τους ἐκτελοῦν καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἰμάμη. Σὲ ὀρισμένους ἀπὸ

τοὺς λατρευτικούς χώρους δὲν ὑπάρχει μόνιμος ἰμάμης. Τοὺς πιστοὺς καθοδηγοῦν στὴν προσευχὴ περιοδικὰ ὅσοι ἀπὸ τοὺς πιστοὺς γνωρίζουν κάτι περισσότερο καὶ ἔχουν διαθέσιμο χρόνο.

4. Ὁ βαθμὸς γνώσης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας ποικίλει κατὰ ἐθνικότητα, βιοποριστικὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰμάμη ἢ χρόνο διαμονῆς του στὴν Ἑλλάδα. Ἀρτιότερα μιλοῦν τὰ ἑλληνικὰ οἱ ἀραβικῆς καταγωγῆς ἰμάμηδες, καθόσον οἱ περισσότεροι ἔχουν σπουδάσει στὴν Ἑλλάδα καὶ μερικοὶ ἔχουν παντρευτεῖ Ἑλληνίδες.

5. Οἱ ἀραβες ἰμάμηδες ἔχουν ὀργανωθεῖ σὲ σύλλογο μὲ τὴν ἐπωνυμία «Ἐνωση Μουσουλμάνων Ἑλλάδος». Στὴν Ἐνωση ἔχουν προσχωρήσει 10 ἀπὸ τὰ 12 ἀραβικὰ τζαμιά τῆς Ἀθήνας. Ἀντίστοιχη πρωτοβουλία δὲν ἔχει ἀναληφθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀσιάτες ἰμάμηδες.

6. Οἱ ἰμάμηδες τοῦ δείγματος ἀνέφεραν ὅτι δὲν ἔχουν καμία ἐπαφὴ μὲ τοὺς Ὀρθοδόξους κληρικούς τῆς ἐνορίας. Ὀρισμένοι ἀπὸ αὐτοὺς φάνηκαν ιδιαίτερα ἐπιφυλακτικοὶ γιὰ μία ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἱερεῖς. Ἄλλοι πάλιν, ιδιαίτερα οἱ Πακιστανοὶ καὶ οἱ Μπαγκλαντεσιανοὶ, παρόλο ὅτι μέχρι σήμερα δὲν ἔχουν ἀναπτύξει καμιᾶ μορφῆς συνεργασία, ἐπικροτοῦν τὸ ἐνδεχόμενο, εἶναι πρόθυμοι γιὰ συνεργασία, πιστεύουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ βοηθήσει στὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τους καὶ χαιρέτισαν τὴν πρωτοβουλία τοῦ ΚΣΠΜ νὰ ὀργανώσει συναντήσεις σὲ ἐνοριακὸ ἐπίπεδο. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἰμάμηδες δήλωσε σὲ μία ἀπὸ τὶς συναθροίσεις αὐτὲς ὅτι περιμένε τριάντα χρόνια αὐτὴ τὴ στιγμή.

7. Ἐνα σοβαρὸ πρόβλημα γιὰ τοὺς ἰμάμηδες, γιὰ τοὺς μουσουλμάνους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία γενικότερα εἶναι τὸ ἄτυπο καθεστῶς λειτουργίας τῶν μουσουλμανικῶν χώρων λατρείας. Οἱ τόποι προσευχῆς λειτουργοῦν χωρὶς τὴν ἀπαραίτητη ἄδεια τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, πολὺς φορὲς στὰ ἐνοικιαστήρια συμβόλαια δηλώνεται ὅτι ὁ χώρος θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ γυμναστήριο ἢ ἄλλη χρῆση. Αὐτὸ βεβαίως εἶναι γνωστὸ καὶ γίνεται σιωπηρὰ ἀνεκτὸ ἀπὸ τὶς Ἀρχές, ἀλλὰ ἡ σιωπηρὰ ἀνοχὴ δὲν θεραπεύει τὰ προβλήματα ποὺ συνδέονται μὲ τὸ ἄτυπο νομικὸ καθεστῶς. Οἱ χώροι δὲν προφυλάσσονται ἀπὸ αὐθαίρετες παρεμβάσεις, παρατηροῦνται συχνὲς ἐπισκέψεις τῆς Ἀστυνομίας καὶ ἐπι-

διώκεται οί επιλεγόμενοι χώροι να είναι υπόγειοι και σε περιοχές που να περνοῦν ἀπαρατήρητοι ἀπό τὸν μέσο Έλληνα. Ένας ἀπὸ τοὺς ἐρευνητές μας, ὁ ἰσλαμολόγος Δημήτριος Άντωνίου, σχολιάζοντας τὶς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὶς συνεντεύξεις μὲ μουσουλμάνους καὶ μὲ ἱμάμηδες παρατηρεῖ: «Ἡ ἀντίληψη κάποιων μουσουλμάνων ὅτι οἱ χώροι αὐτοὶ δὲν πρέπει νὰ γίνονται ἄμεσα ἀντιληπτοί, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔως τώρα τακτική του κράτους, δημιουργοῦν μία ἰδιότυπη συναισθηματική πίεση καὶ ἐπιτείνουν τὸ αἶσθημα τῆς ἀπομόνωσης» (ΑΝΤΩΝΙΟΥ, 2007).

8. Όλοι οἱ ἱμάμηδες ἐξέφρασαν τὴν πικρία τους γιὰ τὴν ὑπερβολική καθυστέρηση, τὶς γραφειοκρατικές δυσκολίες καὶ τὶς τοπικές ἀντιδράσεις σὲ σχέση μὲ τὴν ἀνέγερση τοῦ κεντρικοῦ τεμένους, ὅπως ἐπίσης καὶ γιὰ τὰ γραφειοκρατικά ἐμπόδια γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῆς δωρεᾶς τῆς Έκκλησίας γιὰ τὴν ἴδρυση Μουσουλμανικοῦ Νεκροταφείου στὸ Σχιστό. Σημειωτέον ὅτι τὸ αἶτημα καὶ ἡ συζήτηση γιὰ τὴν ἀνέγερση κεντρικοῦ τεμένους στὴν Ἀθήνα ἐκκρεμεί ἀπὸ τὸ ἔτος 1976⁶.

6. Σύντομο ἱστορικό τοῦ διαλόγου γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ τεμένους παραθέτει στὴν ἐφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» ἡ δημοσιογράφος Μαρία Άντωνιάδου. Σύμφωνα μὲ τὸ Ρεπορτάζ τῆς Άντωνιάδου: Τὸ 1976 ὁ βασιλιάς τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας συζητεῖ τὸ θέμα μὲ Έλληνες ἐφοπλιστές που δραστηριοποιοῦνται στὴ χώρα του καὶ ἐν συνέχειᾳ οἱ πρέσβεις τῶν ἀραβικῶν κρατῶν ζητοῦν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τὴν ἀνέγερση τζαμοῦ. Τὸ 1979 ὁ Κωνσταντῖνος Καραμανλῆς ἐπισκέπτεται τὴ Σαουδικὴ Ἀραβία καὶ βεβαιώνει τὸν βασιλιά Φάχτ ὅτι τὸ ἑλληνικό κράτος δὲν εἶναι ἀντίθετο μὲ τὴν δημιουργία τεμένους στὴν Ἀθήνα. Ένα ἔτος ἀργότερα, τὸ 1980, οἱ Σαουδάραβες ἐπανερχοῦνται μὲ αὐξημένες ἀπαιτήσεις, ζητώντας νὰ δημιουργηθεῖ στὴν Ἑλλάδα Ἰσλαμικό Ἴδρυμα, τὸ δὲ ἑλληνικό δημόσιο παραχωρεῖ τὸ 1983 ἔκταση στὸ Μαρούσι γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ τζαμοῦ καὶ ἐκπονοῦνται οἱ σχετικές μελέτες. Τὸ 1987 τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν δηλώνει ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἀνεγερθεῖ τὸ τζαμί στὸ Μαρούσι. Ὑπάρχει πληροφορία ὅτι ὁ χώρος παρεχωρήθη στοὺς Χιλιαστές. Τὸ 1988 προτείνεται ὁ Ἄλιμος, ἀλλὰ σημειώνεται ἔντονη ἀντίδραση ἀπὸ τὸν Δήμαρχο καὶ τοὺς κατοίκους. Τὸ 1992 ἡ ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν Βιργινία Τσουδεροῦ παραδίδει στοὺς Ἀραβες πρέσβεις κατάλογο μὲ δέκα περιοχές, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐπιλέγεται τὸ Κορωπί. Σημειώνονται οἱ γνωστὲς ἀντιδράσεις καὶ καθυστερήσεις καὶ οἱ Ἀραβες ἐπανερχοῦνται στὸ αἶτημα τὸ 1997 γιὰ νὰ λάβουν τὸ 1998 καὶ πάλι τὴν ἀπάντηση ὅτι τὸ τζαμί δὲν μπορεῖ νὰ κτισθεῖ στὸ Κορωπί. Τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ἀντιπροτείνει τὴν Παιανία. Τὸ 2000 ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ψηφίζει εἰδικὴ διάταξη καὶ παραχωρεῖ 33.490 τ.μ. στὴν περιοχή Χουζμούσα Παιανίας γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ τεμένους καὶ τὴ δημιουργία ἰσλαμικοῦ κέντρου,

9. Παρὰ τὴ σημασία που ἀποδίδουν οἱ ἱμάμηδες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐρωτηθέντες μουσουλμάνοι, στὴν ὕπαρξη ἑνὸς κεντρικοῦ τεμένους, ὄλων ἡ γνώμη συγκλίνει στὴν ἄποψη ὅτι ἕνα κεντρικό τζαμί δὲν πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ γιὰ δύο κυρίως λόγους: Ὁ πρῶτος εἶναι ὅτι οἱ πιστοὶ ἐνδιαφέρονται περισσότερο νὰ ὑπάρχει λατρευτικός χώρος κοντὰ στὴν κατοικία τους, ὁ χώρος αὐτὸς νὰ λειτουργεῖ νόμιμα καὶ νὰ πληροῖ τοὺς βασικούς κανόνες αἰσθητικῆς, ὑγιεινῆς καὶ ἀσφάλειας. Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι ὅτι καὶ ἂν ὑπάρξει ἕνα κεντρικό τζαμί, στὶς μεγάλες ἐορτὲς τοῦ Ραμαζανιοῦ καὶ τοῦ Μπαϊραμιοῦ, θὰ ἐξακολουθήσουν οἱ Ἀραβες, οἱ Πακιστανοὶ καὶ οἱ Μπαγκλαντεσιανοὶ νὰ συγκεντρῶνται καὶ νὰ ἐορτάζουν χωριστά. Μερικοὶ μάλιστα ὑπογράμμισαν μὲ νόημα, ὅτι ἡ ἀνέγερση τοῦ κεντρικοῦ τζαμοῦ θὰ λύσει ἴσως τὸ πρόβλημα τῆς χώρας, που κατηγορεῖται ὅτι εἶναι ἡ μόνη εὐρωπαϊκὴ χώρα που δὲν ἔχει ἐπιτρέψει τὴν ἀνέγερση μεγάλου τζαμοῦ, δὲν πρόκειται ὅμως νὰ λύσει τὸ πρόβλημα τῶν Μουσουλμάνων.

Σύντομα Σχόλια

Μερικὰ σύντομα σχόλια σὲ σχέση μὲ τὴν καταγραφή καὶ χαρτογράφηση τῶν μουσουλμανικῶν λατρευτικῶν χώρων:

ι. Ἡ καταγραφή καὶ χαρτογράφηση παρουσιάζει ἀνάγλυφη τὴν οὐσιαστικὴ διαφοροποίηση τοῦ ἄλλοτε ὡς θρησκευτικά, πολιτισμικά, κοινωνικά καὶ ἐν μέρει καὶ ταξικά ὡς ἐνιαίου καὶ ὁμοιογενοῦς ἐκλαμβανομένου χώρου τῆς Ἐνορίας. Ἡ σημερινὴ Ἐνορία χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἔντονη θρησκευτικὴ, κοινωνικὴ, πολιτισμικὴ καὶ γλωσσικὴ ποικιλότητα καὶ ἀνομοιογένεια.

τὸ ὁποῖο ἡ Σαουδαραβία ὑπόσχεται νὰ χρηματοδοτήσει μὲ τὸ ποσὸ τῶν 400.000 \$. Τὸ 2002 τὸ ἑλληνικό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν συντάσσει μὲ τὴ συνεργασία τῶν πρέσβων τῶν ἀραβικῶν χωρῶν Καταστατικό Λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος. Ὅριζεται ὅτι στὸ Διοικητικό Συμβούλιο θὰ μετέχουν 6 Ἀραβες πρέσβεις καὶ 6 ἐκπρόσωποι τῆς ἑλληνικῆς Πολιτείας. Βλέπε καὶ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ, Μ. (2006) «Μικρό, ἀλλὰ καλὸ γιὰ ἀρχή». Πῶς σχολιάζουν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μουσουλμάνων τὴν πρόταση τῆς κυρίας Μπακογιάννη. *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 2 Ἀπριλίου. Σήμερα συζητεῖται ἡ ἀνέγερση τοῦ τζαμοῦ στὴν περιοχή τοῦ Ἐλαιῶνος. Τὰ ἀνεπίσημα σχόλια ἀπὸ ἀραβικῆς πλευρᾶς εἶναι ὅτι ἐπιθυμοῦν τὸ τζαμί νὰ κτισθεῖ σὲ μέρος κεντρικό, νὰ διατεθεῖ ἡ ἀπαιτούμενη ἔκταση καὶ ἡ περιοχή που θὰ ἐπιλεγεῖ νὰ μὴν εἶναι ὑποβαθμισμένη.

ii. Άνομοιογενής όμως και έσωτερικά διαφοροποιημένος είναι και ό έξεταζόμενος μουσουλμανικός πληθυσμός τών μεταναστών. Έθνική καταγωγή⁷, γλώσσα, βαθμός γνώσεως τής άραβικής, ισλαμική κατεύθυνση –Σουνίτες, Σίιτες, Άλεβίτες, όπαδοί μουσουλμανικών άδελφοτήτων– ένδεχόμενη προσκόλλησή σέ κάποια ίερονομική σχολή έρμηνείας του Ίσλάμ⁸ ή σέ ισλαμική άδελφότητα⁹ διαφοροποιούν τον πληθυσμό τών μουσουλμάνων μεταναστών.

iii. Η διαφοροποίηση αυτή άποτυπώνεται έν μέρει και στους λατρευτικούς χώρους (Άραβικά, Πακιστανικά και Μπαγκλαντεσιανά τζαμιά: ύπαρξη διαφορετικών λατρευτικών χώρων που άπέχουν όλίγα μέτρα μεταξύ τους ένώ άνήκουν στην αυτή έθνικότητα, όφείλουν όμως την ίδρυση και λειτουργία τους σέ διαφορετικές μουσουλμανικές άδελφότητες), παρόλον ότι κατά τις καθημερινές προσευχές και τις προσευχές τής Παρασκευής τους λατρευτικούς χώρους έπισκέπτονται προσκυνητές διαφόρων έθνικοτήτων. Κατά τή μεγάλη όμως έορτή του ραμαζανιού οι μεγάλες μουσουλμανικές κοινότητες τών μεταναστών έορτάζουν, στην Άθήνα τουλάχιστον, σέ χωριστούς χώρους και τουτο όχι μόνον λόγω του μεγάλου πλήθους τών πιστών ή τών γλωσσικών προβλημάτων.

iv. Από τή χαρτογράφηση προκύπτει σημαντική διασπορά τών μουσουλμάνων μεταναστών στον χώρο τής πρωτεύουσας, γεγονός που συνηγορεί ύπερ τής άπόψεως ότι οι φυσιολογικές συγκεντρώσεις έθνικών μεταναστευτικών δικτύων δέν έχουν επί του παρόντος όδηγήσει στή δημιουργία έθνο-πολιτισμικών ή μουσουλμανικών γκέτο.

v. Παρατηρείται συγκέντρωση μεγάλου άριθμού μουσουλμάνων και άλλων μεταναστών σέ άλλοτε άνθοϋσες άστικές, σήμερα δέ ύποβαθμισμένες και λεγόμενες «ευαίσθητες γειτονίες» τής πρωτεύουσας (π.χ. Κυψέλη, Άγιος Παντελεήμων Άχαρων). Καλλιεργείται ή ανακριβής άποψη ότι οι περιοχές ύπο-

βαθμίσθηκαν ένεκα τής συγκεντρώσεως τών μεταναστών. Υπάρχουν σοβαρές ένδείξεις ότι ισχύει τó άκριβώς αντίθετο: Οικονομικοί λόγοι και διαθεσιμότητα κενών και δύσκολα έννοικιαζομένων κατοικιών συνέβαλαν στή συγκέντρωση τών μεταναστευτικών πληθυσμών στις περιοχές. Ένα άλλο ζήτημα βεβαίως είναι ή έκμεταλλευτική διάθεση γηγενών και μεταναστών, ή όποία όδηγεί στο συνωστισμό μεγάλου άριθμού ένοίκων σέ περιορισμένης επιφάνειας χώρους. Η έλλειψη ύποδομών για τήν ύποδοχή τών αίτούντων άσυλο και τών λεγομένων «λαθρομεταναστών» εύνοει τέτοιες καταστάσεις.

vi. Με επιφύλαξη ένα σχόλιο σέ σχέση με τήν ύπόθεση του κεντρικού τεμένους. Λαμβάνοντας ύπόψη τά όσα οι έρωτηθέντες σχετικά άνέφεραν, ότι δηλαδή ούτε ένα, ούτε δύο, ούτε τρία μεγάλα τζαμιά θά άρκοϋσαν για νά καλύψουν τις άνάγκες τών μουσουλμάνων στην Άθήνα (Έρωτ. 12), θά μπορούσε νά ύποθέσει κανείς ότι για τις μουσουλμανικές κοινότητες ή σημασία τής ύπάρξεως του κεντρικού τεμένους είναι περισσότερο συμβολική. Σχετίζεται με τήν άνάγκη παρουσίας τής μουσουλμανικής θρησκείας στή δημόσια σφαίρα. Όπως έλέχθη από ένα έρωτώμενο: «Θέλουμε νά φαινόμαστε. Νά καταλάβουν οι Έλληνες ότι έμεις ύπάρχουμε μέσα στον Έλληνισμό, ένα κομμάτι από τους ύπόλοιπους». Η δήλωση αυτή έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, καθόσον έκφράζει έπιθυμία και ύποδηλώνει συγκεκριμένη αντίληψη περι τής κοινωνικής ένταξης ως αναγνώρισης διακριτών έθνο-πολιτισμικών και θρησκευτικών κοινοτήτων, ως ένταξης κοινοτήτων μέσα στην εύρύτερη κοινότητα του Κράτους και όχι ως ένταξη άτόμων στην κοινωνία τών πολιτών.

vii. Τέλος, θά ήθελα νά μνημονεύσω άπλως, χωρίς επί του παρόντος νά έπεκταθώ περισσότερο, τó ζήτημα τής αναδιάρθρωσης και του έπαναπροσδιορισμού τής χρήσης του χώρου μέσα στα όρια τής γειτονιάς και τής ένορίας έξαιτίας τής συγκεντρώσεως μεγάλου άριθμού μεταναστευτικών πληθυσμών, καθώς και τις συγκρούσεις κατά τή διεκδίκηση τής χρήσεως συγκεκριμένων «τόπων» άνάμεσα στους παλαιούς κατοίκους και τους μετανάστες. Η παρουσία και ή συγκέντρωση μεγάλου άριθμού άλλόχθων μεταναστών ύποχρεώνει τους αυτόχθονες στο νά όρίσουν εκ νέου

7. Βαλκάνιοι (Άλβανία, FYROM, Βουλγαρία), Άσιάτες (Συρία, Λίβανος, Πακιστάν, Ίράν, Ίράκ, Άφγανιστάν, Μπαγκλαντές), Άφρικοί (Αίγυπτος, Σουδάν, Ύποσαχάριες χώρες).

8. Οι παραδοσιακές και «όρθόδοξες» σχολές έρμηνείας του Ίσλάμ είναι ό χανεφιτισμός, ό μαλεκισμός, ό σαφείτισμός, και ό χαμπαλισμός.

9. Μπεκτασίδες, Μεβλεβί, Άδελφοί Μουσουλμάνοι, Άλεβίτες, Πεζίτες κ.λπ.

τήν ταυτότητα της γειτονιάς τους, την ταυτότητα της Ένορίας τους, αλλά και την ταυτότητα τη δική τους.

3.2. Οί Ποιοτικές Συνεντεύξεις

Κεντρικό ερώτημα της έρευνας ήταν, κατά πόσον οι Μουσουλμάνοι μετανάστες στην Αθήνα έρχονται αντιμέτωποι και βιώνουν δυσμενείς σε βάρος τους διακρίσεις ή υφίστανται δυσμενέστερη από άλλους μεταχείριση, εξαιτίας της θρησκευτικής τους ετερότητας. Οί τομείς που ένδιέφεραν την έρευνα ήταν ή εργασία, ή υγεία, ή κατοικία, οί συνναστροφές με Έλληνες, ή άστυνομία, και γενικότερα οί δημόσιες υπηρεσίες. Στο διαθέσιμο χρόνο δεν είναι δυνατόν να αναφερθώ σε όλους αυτούς τους τομείς. Από τις ποιοτικές συνεντεύξεις, κατά τις οποίες οί εμπειροί και γνώστες του ισλαμισμού έρευνήτες μας κατέβαλαν προσπάθεια, ώστε οί απαντήσεις να μὴν διέπονται από τη λογική της «πολιτικής ορθότητας», αλλά να εκφράζουν και να διασώζουν την αυθεντικότητα μᾶς βιούμενης πραγματικότητας, άνθολογῶ, χωρὶς να προχωρῶ σε έρμηνευτική άνάλυση ή αναφορά σε θεωρία, μερικὰ μόνον από τὰ εὐρήματα¹⁰:

1. Οί μουσουλμάνοι μετανάστες/τριες εἶναι τῆς γνώμης ὅτι δὲν ὑπάρχει στην Ἑλλάδα «δυτικοῦ τύπου» ισλαμοφοβία και ὅπωςδήποτε ή παρουσία μουσουλμάνων δὲν συνδέεται με φόβους για ένδεχόμενη τρομοκρατική δράση.

2. Αντίθετα παραπονοῦνται για τὴν ἄκριτη τάση ταύτισης τῶν μουσουλμάνων με τοὺς Τούρκους, ή ὅποια συχνὰ ἐνεργοποιεῖ συνειδητὰ ή ὑποσυνειδητὰ ἐθνικιστικά άντανακλαστικά από τὴν πλευρὰ τῶν

Ἑλλήνων: «Πάντα με λένε Τουρκάλα. Δὲν εἶμαι Τουρκάλα, οὔτε ξέρω τουρκικά», καταθέτει τὴ μαρτυρία της μὴ γυναίκα από τὴν Παλαιστίνη.

3. Οί ἐρωτηθέντες μουσουλμάνοι μετανάστες/τριες ὑποστηρίζουν ὅτι οί διακρίσεις που βιώνουν πράγματι δὲν συνδέονται τόσο με τὶς θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, αλλά με τὸ γεγονός ὅτι εἶναι «ξένοι». Εἶναι οί ἴδιες ἀκριβῶς διακρίσεις που βιώνουν και με τὶς ὁποῖες έρχονται καθημερινῶς αντιμέτωποι ὅλοι οί ξένοι: «Εἴμαστε ξένοι σε μὴ ξένη χώρα».

4. Οί γνώμες ἐντούτοις διχάζονται στο ερώτημα, κατά πόσον βιώνουν θρησκευτικές διακρίσεις στον τόπο εργασίας τους. Ἐνα μεγάλο ποσοστὸ ἀπαντᾶ ἀρνητικά: δὲν υφίστανται διακρίσεις οὔτε κατά τὴν πρόσληψη οὔτε κατά τὴν ἐκτέλεση τῆς εργασίας τους· οὔτε από τοὺς ἐργοδότες οὔτε από τοὺς συναδέλφους. Ὑπάρχουν ὅμως και ἐκείνοι, οί ὁποῖοι δηλώνουν ὅτι οί ἐργοδότες δὲν φαίνεται να κατανοοῦν πάντοτε τὴν σημασία τῆς προσευχῆς ή τῶν μεγάλων μουσουλμανικῶν ἐορτῶν. Ἐτσι, π.χ. ὑπάρχουν ἐργοδότες, οί ὁποῖοι δὲν εἶναι πρόθυμοι να βοηθήσουν τοὺς μουσουλμάνους ἐργαζομένους να τελέσουν τὰ θρησκευτικά τους καθήκοντα κατά τὴν περίοδο τῆς νηστείας και τοῦ ραμαζανιοῦ, λ.χ. με τροποποίηση τοῦ ὡραρίου ἐργασίας ή με τὴν χορήγηση κάποιας ἄδειας.

5. Ὡς δυσμενῆ σε βάρος τους διάκριση, για τὴν ὅποια ὑποψιάζονται ὅτι μπορεῖ να ἔχει πολιτικό και θρησκευτικό ἔρεισμα, ἐκλαμβάνουν ἰδίως οί Ἀσιάτες, Πακιστανοί και Μπαγκλαντεσιανοί, τὶς μεγάλες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στο ζήτημα τῆς οἰκογενειακῆς ἐπανάωσης. Εἶναι οί μόνες ἐθνικότητες που στην μεγάλη τους πλειοψηφία ζοῦν στην Ἑλλάδα χωρὶς τὴν οἰκογένειά τους. Δὲν συμβαίνει ὅμως αὐτὸ με τοὺς Ἀραβες Μουσουλμάνους.

6. Μετὰ τὴν 11 Σεπτεμβρίου διαπιστώνουν μεγαλύτερη ἐπιφυλακτικότητα τῶν Ἑλλήνων και στο ζήτημα τῆς θρησκείας τους. Μᾶς λέγει μὴ Μουσουλμάνοι: Ἐαφνικὰ ἄλλαξαν ὅλα σε ὅλη τὴν Εὐρώπη. Ἀλλά «Για τὴν Ἑλλάδα ἐδῶ, τὰ μυαλὰ και τὰ μάτια ἦταν μόνον για τὶς γυναῖκες. ...Κοιτοῦσαν τὶς γυναῖκες σὰν Ἀραβες.....Μετὰ τὴν 11η Σεπτεμβρίου τὰ μάτια εἶδαν πρὸς τοὺς ἄντρες...στο κατά πόσο εἶναι πιθανὸ ή ὄχι να εἶναι τρομοκράτες...». «Μετὰ τὴν 11η Σεπτεμβρίου δὲν ἄρχιζαν να με ρωτᾶνε για τὸ μαντίλι, ὅπως πρίν,

10. Δὲν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθεῖ ή ἐπεξεργασία τοῦ πλούσιου ὕλικου, τὸ ὅποιο συγκεντρώθηκε κατά τὶς συνεντεύξεις και κατά τὴν διαδικασία καταγραφῆς. Βλέπε ἐπίσης και τὶς Ἐκθέσεις τῶν ἐρευνητῶν που πραγματοποιήσαν τὶς συνεντεύξεις: ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Δ. (2007) Μουσουλμάνοι Μετανάστες στην Αθήνα: «Αναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης». Αθήνα, ΚΣΠΜ, ΑΧΜΕΤ, Μ. (2007) Μελέτη Καταγραφῆς Τόπων Λατρείας Μουσουλμάνων Μεταναστῶν στην Περιοχὴ τοῦ Δήμου Ἀθηναίων. Ἀναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης. Αθήνα, ΚΣΠΜ, ΔΟΥΡΙΔΑ, Ε. (2008) Συνοπτική παρουσίαση τοῦ Σχεδίου Δράσης «Αναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης». Αθήνα, ΚΣΠΜ, ΜΙΧΑΛΑΚΕΛΗ, Α. (2007) Εἰσήγηση στην Ἡμερίδα «Αναζητώντας τόπους συνύπαρξης». ΙΝ ΚΣΠΜ (Ed.) Ἀναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης. Πνευματικὸ Κέντρο Ἱερᾶς Μητροπόλεως Περιστερίου, ΚΣΠΜ.

όταν με έβλεπαν, αλλά ρωτούν: Γιατί κάνετε έτσι; Έτσι είναι το Ίσλάμ; ...και τώρα οι άνθρωποι θέλουν να ξέρουν, αν αυτό που έγινε την 11η Σεπτεμβρίου είναι πραγματικά που το λέει το Κοράνι ή όχι... Για τον λόγο αυτό τώρα θα βρεΐς χιλιάδες βιβλία για το Ίσλάμ... Αυτό είναι το καλό που έκανε το κακό... Έγώ έτσι το βλέπω...»

7. Ός έλλειψη κατανόησης τής σημασίας του ραμαζανιού, αλλά και άνιση μεταχείριση σε βάρος τους βιώνουν αρκετοί έρωτηθέντες και το γεγονός ότι το έλληνικό κράτος δίνει περιορισμένης διαρκείας ταξιδιωτικές άδειες στους μετανάστες, προκειμένου να έορτάσουν τα Χριστούγεννα στις πατρίδες τους, ενώ δεν συμβαίνει κάτι ανάλογο με την έορτη του ραμαζανιού. Για τους Μουσουλμάνους δεν έχει κανένα νόημα να έπισκεφθούν τις πατρίδες τους κατά τις έορτες των Χριστουγέννων, ενώ, ιδίως όσοι δεν έχουν κοντά τους την οικογένειά τους, θα έπιθυμούσαν να έορτάσουν το ραμαζάνι στην πατρίδα τους.

8. Ένδιαφέρουσα είναι ή παρατήρηση μερικων μουσουλμάνων ότι αποφεύγουν να συζητούν θέματα πίστεως με Έλληνες γνωστούς ή φίλους τους, διότι αντιμετώπιζουν άρνητικά σχόλια και έπικρίσεις. Τα σχόλια αυτά δεν άφορούν στη συγκεκριμένη θρησκεία, αλλά γενικότερα στο γεγονός ότι μπορεί σήμερα κανείς να πιστεύει. Έχουμε δηλαδή τη σύγκρουση ανάμεσα σε όπαδò θρησκείας και σε θρησκευτικά άδιάφορο, άθεο ή πάντως έκκοσμικευμένο. Σύγκρουση ανάμεσα στη Θρησκεία και την Έκκοσμίκευση, ή όποια μπορεί να πάρει δυσάρεστες διαστάσεις όταν συγκρούονται φονταμενταλιστές τής θρησκείας και φονταμενταλιστές τής έκκοσμίκευσης.

9. Δεν καταγράφηκε γενικώς αντίδραση για τη δημόσια χρήση θρησκευτικών συμβόλων και ιδιαίτερα τής μαντίλας. Υπάρχει μία μαρτυρία ότι μετά την 11η Σεπτεμβρίου ήταν δύσκολο να βρεΐ δουλειά σε ξενοδοχείο γυναίκα με μαντίλα, κάτι που πριν από την ήμερομηνία αυτή δεν άποτελοΐσε πρόβλημα. Έπίσης μετά από την ήμερομηνία αυτή υπήρξαν έρωτήσεις του τύπου: «Γιατί φοράς μαντίλα; Τώρα είσαι στην Ελλάδα». Η άπάντηση που έλέχθη ότι δόθηκε ήταν: «Τί θα πει Ελλάδα; Η Ελλάδα δεν έχει Θρησκεία; Δεν έχει Θεό; Τη φοράς λόγω θρησκείας! Θρησκεία

είναι ό Θεός!». Έχει ιδιαίτερη σημασία ή δήλωση αυτή, ή όποια μαρτυρεί ότι ή Μουσουλμάνα γυναίκα κοινωνικοποιείται σε συμπεριφορές που ενώ δεν έχουν θρησκευτική την προέλευση, νομιμοποιούνται με ίεροποίηση. Μία άλλη έρωτηθείσα μās λέγει: «Όρισμένοι φοιτητές, έντάξει, γελοΐσαν στην άρχή για το μαντίλι. Δηλαδή όχι όλοι, μερικοί. Άλλά αυτό που μου έκανε έντύπωση είναι ότι αυτοί που με ένοχλοΐσαν λίγο ήταν γυναΐκες... Άν και μερικές άπ' αυτές φοράγανε μαντίλι! Φαντάσου δηλαδή!».

10. Ός θρησκευτικό άρνητικό στερεότυπο μνημονεύει μία έρωτηθείσα Μουσουλμάνα τις άντιλήψεις που υπάρχουν για την θέση τής γυναίκας στο Ίσλάμ. «Δεν ξέρουν!», μās διηγείται μία άπό τις έρωτηθείσες. «Η Muslim είναι Queen... στο σπίτι πιο πολύ θα έξυπηρετεί ό άντρας τή γυναΐκα. ... Έκείνος πάει να δουλέψει και κουράζεται...τώρα μη βλέπεις που είναι μόδα και πάνε (=οί γυναΐκες) να δουλέψουνε. ...σε μουσουλμανική χώρα...καμιά γυναίκα δεν κουβαλάει ψώνια ή κάτι τέτοιο. Δεν ψωνίζει, είναι βαριά δουλειά...Σε δημόσιο χώρο που έχει ουρά, ποτέ ή γυναίκα δε στέκεται ουρά. Περνάει».

11. Οί έρευνητές έθεσαν στις γυναΐκες και το έρωτημα τής άνδρικής πολυγαμίας. Είναι ένδιαφέρουσα ή προσπάθεια έκλογικευμένης έρμηνείας και κοινωνικής νομιμοποίησης του φαινομένου: «Λοιπόν. Παντρεύονται τέσσερις γυναΐκες. Τώρα γιατί; Population. Γιατί πιο πολλοί ποιοί είναι; Γυναΐκες ή άντρες; Οί γυναΐκες.... Τότε; Μία παντρεύεται ό άλλος, ή άλλη γυναίκα τί θα γίνει;... Η γυναίκα του είναι άρρωστη. Δεν μπορεί σε μερικά πράγματα να έξυπηρετήσει τον άντρα της. Κι αυτός έχει ψυχή, άνθρωπος είναι. Δεν μπορεί να μη βρεΐ κάτι που πρέπει να βρεΐ στη γυναίκα του... Να την χωρίσει αυτήν; Ποιός θα παντρευτεί μία γυναίκα που είναι άρρωστη ή κάτι δυσκολεύει; ...Θα έξυπηρετήσει αυτή τή γυναίκα του και θα παντρευτεί μία άλλη...άρκει να είναι με όλες τις γυναΐκες, -δύο, τρεις, τέσσερις- δίκαιος; Πήρε σ' αυτήν ένα σκουλαρίκι, ό,τιδήποτε; Και στην άλλη το ίδιο! Το σπίτι της ό,τι έχει στής μās γυναίκας, πρέπει να έχει και στην άλλη! Αυτά τα πράγματα έχουν και μία λογική!».

12. Οί περισσότεροι μουσουλμάνοι προσεύχονται κυρίως την Παρασκευή. Η έργασία τους δεν τους

έπιτρέπει να τελούν και τις πέντε καθημερινές προσευχές στο τζαμί. Για τις δύο βραδινές προσευχές, την «μαγκρίμπ», προσευχή του δειλινοῦ, και την «είσά», όταν πλέον έχει νυχτώσει, επισκέπτονται τὸν λατρευτικό χώρο 20 ἔως και 80 προσκυνητές, ἐνῶ τις Παρασκευές ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς κυμαίνεται μεταξύ 100 και 380. Τὸ γεγονός αὐτὸ βιώνεται ἀπὸ μερικοὺς μουσουλμάνους ὡς ἓνα εἶδος στέρησης, πὺν προκύπτει ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ζοῦν σὲ μία μὴ μουσουλμανική χώρα.

13. Ὅρισμένοι πιστοὶ ἐκφράζουν τὴν ἱκανοποίησή τους πὺν εἶναι στὴν Ἀθήνα καθὼς και τὴν πρόθεσή τους νὰ παραμείνουν, δὲν κρύβουν ὅμως και τὴ νοσταλγία τους γιὰ δύο πράγματα πὺν λένε ὅτι τοὺς λείπουν περισσότερο: Τὸ ἓνα εἶναι ἡ οἰκογένειά τους, τὸ δεύτερο, ἀλλὰ γιὰ κάποιους ἀκόμη σπουδαιότερο, εἶναι τὸ ὅτι στὴν Ἀθήνα δὲν ἀκοῦν τὸ «Ἄζάν», τὸ κάλεσμα τοῦ μουεζίνη γιὰ προσευχή, και τὸ «Ἀλλάχου Ἄκμπαρ», Ὁ θεὸς εἶναι ἓνας, ὁ θεὸς εἶναι μεγάλος. «Στὴν πατρίδα πολὺ και παντοῦ ἀκούγεται αὐτό». «Και ὅμως ἔχει satellite και βλέπεις στὴν τηλεόραση και μπορεῖς νὰ κάνεις και σὸ computer». Οἱ ἀπαντήσεις στὰ δύο τελευταῖα ἐρωτήματα προδίδουν σαφῶς τάσεις πὺν παρατηρήθηκαν ἰδιαίτερα σὸ Ἡνωμένο Βασίλειο και στὶς Κάτω Χῶρες: Οἱ Μουσουλμάνοι προσδοκοῦν ἀπὸ τις χώρες ὑποδοχῆς νὰ προχωρήσουν σὲ σημαντικὲς μεταρρυθμίσεις τῆς κοινωνικῆς τους ὀργάνωσης, ὡστε νὰ ἀνταποκρίνονται μονομερῶς στὴν ἐθνικὴ, πολιτισμική και θρησκευτικὴ παράδοση τῶν μεταναστευτικῶν κοινοτήτων.

14. Ὑπάρχουν σημαντικὲς διαφοροποιήσεις στὴν ἀπάντηση τοῦ ἐρωτήματος: «Ποιὸς θεωρεῖται τελικὰ καλὸς και πιστὸς μουσουλμάνος». Ἡλικία, ἐθνο-πολιτισμικὴ ταυτότητα, ἀλλὰ και μορφωτικὸ ἐπίπεδο τῶν πληροφορητῶν μας μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς σημαντικοὶ παράγοντες τῆς διαφοροποιήσεως. Γιὰ κάποιους ἡ αὐστηρὴ τήρηση τοῦ λατρευτικοῦ τυπικοῦ εἶναι μείζονος σημασίας, ἐνῶ γιὰ ἄλλους «πιστὸς» μουσουλμάνος εἶναι αὐτὸς πὺν πρωτίστως ἔχει μία χρηστὴ και ἠθικὴ συμπεριφορά.

15. Μολονότι δὲν ἀπουσιάζουν οἱ νέοι ἀπὸ τις λατρευτικὲς συνάξεις, παρατηρεῖται ἀνάμεσα στοὺς νέους σημαντικὸ ρεῦμα, τὸ ὁποῖο –μὲ τις δυτικὲς κατη-

γορίες σκέψεως– θὰ μποροῦσε νὰ ἐρμηνευθεῖ ὡς τάση ἐκκοσμίκευσης, ἢ ὡς τάση κατανοήσεως τῆς θρησκείας ὡς ἰδιωτικῆς ὑπόθεσης, μέχρι και τὴν προσωπικὴ ἀπόφαση μὴ τελέσεως τῶν θεσμοποιημένων θρησκευτικῶν τους καθηκόντων. Ὑπάρχει μεταξύ τῶν νέων ἡ ἀντίληψη ὅτι ὁ πιστὸς δὲν χρειάζεται τὴ διαμεσολάβηση τοῦ ἱμάμη, ἢ δὲν μπορεῖ νὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ τηρεῖ τὸ ραμαζάνι, ἀλλὰ ὅταν ὁ ἴδιος αισθάνεται ὅτι μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μόνος του μὲ τὸν Θεό. Παραθέτω μερικὲς χαρακτηριστικὲς φράσεις: «Ἡ θρησκεία εἶναι κάτι προσωπικό». «Στὸ Ἰσλάμ ὁ καθένας ἔχει ἄμεση ἐπαφή μὲ τὸ Θεό...δὲν ἀνακατεῦεις οὔτε πατὰ οὔτε κάποιον ἄλλο...Θέλω νὰ κάνω προσευχὴ ὅπου θέλω ...και ὅποτε θέλω, ἐλεύθερα, ..ὄχι γιὰτὶ πρέπει». «Ξέρω πολὺ καλά τὸ Κοράνι, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐφαρμόζω. Δὲν ἐφαρμόζω, ἀλλὰ ξέρω πολὺ καλά», «Κατάγομαι ἀπὸ μουσουλμανικὴ οἰκογένεια, ἔχω μουσουλμανικὴ παιδεία... ἀλλὰ δὲν κάνω προσευχὴ ... δὲν κάνω ραμαζάνι» «Δὲν ἀσχολοῦμαι μὲ τὴ θρησκεία».

16. Ὑπάρχουν ὅμως και ἀντιστρόφως ἀρκετὲς μαρτυρίες γιὰ μουσουλμάνους πὺν, ἐνῶ στὴν πατρίδα τους δὲν τηροῦσαν τις ἐντολὲς τοῦ Κορανίου, μὲ τὴν μετανάστευση ἐπανανακάλυψαν τὸν ἰσλαμισμὸ: «Στὴν πατρίδα ἔπινε... ἔκανε... μετά, ὅταν ἦρθε ἐδῶ, ...μὲ τὴ θρησκεία! Κι ἔγινε φανατικός!...». Ἡ ἐρμηνεία πὺν ἔδωσε ἓνας ἀπὸ τοὺς νεαροὺς πληροφορητὲς μας εἶναι ὅτι «ὅσο τοὺς πιέζεις, τόσο τοὺς σπρώχνεις... Εἰδικὰ στὴν πίστη».

17. Οἱ περισσότερο μορφωμένοι ἐπικρίνουν τοὺς πολλοὺς ὡς μουσουλμάνους τῆς ταυτότητας. «Ἡ πρώτη λέξη στὴν πρώτη ἀποκάλυψη τοῦ Κορανίου ἦταν «Ἰκρά», πὺν σημαίνει «διάβασε». Τὸ πρῶτο βῆμα λοιπὸν ἐνὸς πιστοῦ Μουσουλμάνου, ὁ πρῶτος δρόμος πὺν θὰ πάρει εἶναι τὸ «διάβασμα»... Πάρα, πάρα, πάρα πάρα πολλοὶ ἄνθρωποι, Μουσουλμάνοι εἶναι μόνον στὴν ταυτότητα, δηλαδή δὲν ξέρουν τίποτε. Και δὲν θέλουν νὰ ξέρουν... Πολλοὶ Μουσουλμάνοι δὲν πιστεύουν καθόλου. Οὔτε ὑπάρχει Θεός, οὔτε ὑπάρχει Ἀλλάχ, οὔτε ὑπάρχει τίποτα».

18. Γιὰ ὅλους τοὺς πληροφορητὲς μας τὸ Ἰσλάμ δὲν εἶναι μόνον θρησκεία, ἀλλὰ και ἠθικὸς ρυθμιστικὸς κώδικας, ὁ ὁποῖος ρυθμίζει ὅλες τις λεπτομέρειες τῆς

ζωής του μουσουλμάνου: «Τὸ Κοράνι πάντα λύνει κοινωνικά προβλήματα σὲ ὅλο τὸν κόσμο». Εἶναι μία σημαντικὴ μαρτυρία, ἡ ὁποία μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι τὸ Ἰσλάμ δὲν εἶναι μόνον θρησκεία, ἀλλὰ νόμος, καὶ αὐστηρὸς ἠθικὸς κώδικας καὶ πολιτικὸ Ἰσλάμ. Μιὰ συνάντηση καὶ ἓνας διάλογος σὲ ἀκαδημαϊκὸ θεολογικὸ ἐπίπεδο παραθεωρεῖ σημαντικὲς πλευρὲς τοῦ Ἰσλάμ. Ἐνδεχομένως τὶς σημαντικότερες, σὲ σχέση μὲ τὸ ἐρώτημα γιὰ τὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτισμικὴ ἔνταξη τῶν Μουσουλμάνων μεταναστῶν στὶς εὐρωπαϊκὲς κοινωνίες.

19. Ἡ ἀπογοήτευση ἀπὸ τὴν Πολιτεία καὶ τὰ Κόμματα προσανατολίζει τὶς ἐλπίδες πολλῶν μουσουλμάνων πρὸς τὴν Ἐκκλησία. Τὴν ἐπαφὴ μὲ τὴν Ἐκκλησία τὴν θεωροῦν ἐπείγουσα καὶ ἀπαραίτητη, κυρίως γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει δύναμη καὶ μπορεῖ νὰ συνηγορήσει γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τῆς μουσουλμανικῆς κοινότητας. Κατὰ τὴν ἀποψη τῶν ἐρωτηθέντων, ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ διαστάξει, διότι τὸ Ἰσλάμ τιμᾷ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Παναγία καὶ «ὅταν πάρεις μὲ τὸ χέρι σου τὸν Μουσουλμάνο κοντὰ στὸν Χριστιανό, ὁ Μουσουλμάνος θὰ καταλαβαίνει τὴ θρησκεία σου. Αὐτὸς ὁ πάγος θὰ σπάσει». Τὴν πρωτοβουλία ὅμως περιμένουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία: Γιατί ἡ δύναμη δὲν εἶναι μὲ τοὺς Μουσουλμάνους, ἀλλὰ μὲ τὴν Ἐκκλησία. «Εἶναι σὰν νὰ ἔχεις ἓνα μωρὸ ἐδῶ. Περιμένεις ἐσὺ τὸ μωρὸ νὰ σοῦ δώσει τὸ χέρι του ἢ ἐσὺ θὰ τοῦ δώσεις τὸ χέρι σου;» Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε πρόβλημα στὸ Ἰσλάμ γιὰ μία τέτοια ἐπικοινωνία, γιατί στὸ Κοράνιο γράφει: «Ἔχετε τὴ θρησκεία σας καὶ ἐγὼ τὴ θρησκεία μου».

20. Ὑπάρχει διχοστασία μεταξὺ τῶν ἐρωτηθέντων γιὰ τὴ φύση ἐνδεχόμενου διαλόγου μεταξὺ τῶν Μουσουλμάνων καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνῶ ἐλάχιστοι πιστεύουν ὅτι ἓνας διαθρησκευτικὸς διάλογος θὰ μποροῦσε νὰ προωθήσει τὴν ἀμοιβαία κατανόηση, ἀφοῦ τὸ Κοράνιο σὲ πολλὰ μέρη μιλά τιμητικὰ γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Παναγία καὶ «ὅποιος δὲν σέβεται τοὺς προφήτες δὲν εἶναι καλὸς Μουσουλμάνος», οἱ περισσότεροι ἐπιθυμοῦν διάλογο στὰ πρακτικὰ ζητήματα, ἀποφεύγοντας ἀκόμη καὶ ἓνα διαπολιτισμικὸ διάλογο. Χαρακτηριστικὰ σημειώνουν ὅτι θὰ εἶναι δύσκολο νὰ συμφωνήσουμε στοὺς ἀξιολογικοὺς κώδικες

καὶ στὸ ἐρώτημα «τί εἶναι καλό», ἀλλὰ πολὺ πιὸ εὐκόλα μποροῦμε νὰ συνεργασθοῦμε σὲ ζητήματα ποὺ ὅλοι πιστεύουμε ὅτι «εἶναι κακό», ὅπως π.χ. τὸ ζήτημα τῶν ναρκωτικῶν, τὸ ποτό, τὸ τσιγάρο καὶ γιὰ ὁποιοδήποτε πράγμα ἀπειλεῖ σήμερα τὴ νεολαία.

21. Κάνοντας λόγο γιὰ τὴ νεολαία σημειώνουμε ἓνα ἄλλο εὑρημα, ποὺ ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν ἀγωνία καὶ τὸν φόβο ὀρισμένων γονέων γιὰ τὸ ἐνδεχόμενο τὰ παιδιά τους –καὶ ιδίως τὰ κορίτσια– νὰ ὑποστοῦν δυτικὴ ἐπίδραση καὶ νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴ μουσουλμανικὴ παράδοση. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ παρατηροῦνται περπτώσεις ἀποστολῆς τῶν κοριτσιῶν στὴν πατρίδα τους μόλις φθάσουν στὴν ἐφηβεία.

22. Τέλος, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Μουσουλμάνους ἀναγνωρίζουν ὅτι σήμερα πολλὰ πράγματα ἔπρεπε νὰ ἀλλάξουν στὸ Ἰσλάμ, ιδιαίτερα στὸ Εὐρωπαϊκὸ Ἰσλάμ. Ἀκόμη ὅμως καὶ οἱ περισσότεροι προοδευτικοί, ἀκόμη καὶ ὅσοι δήλωσαν ὅτι δὲν τηροῦν τὸ Κοράνι, ὅτι δὲν κάνουν προσευχὴ καὶ ὅτι δὲν ἐορτάζουν τὸ Ραμαζάνι, συμφωνοῦν σὲ ἓνα πράγμα: Ὅτι οἱ ὅποιες ἀλλαγὲς πρέπει νὰ προκύψουν μέσα ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Ἰσλάμ. Νὰ ἀποφασισθοῦν ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Μουσουλμάνους. Κανένας Εὐρωπαῖος ἢ Ἀμερικανὸς δὲν ἔχει ἀρμοδιότητα ἢ δικαίωμα νὰ ὑποδείξει τί καὶ πρὸς ποιά κατεύθυνση ὀφείλει νὰ ἀλλάξει. Μιὰ τέτοια προσπάθεια συνδέεται ἀπὸ τοὺς ἐρωτηθέντες Μουσουλμάνους ἄμεσα ὄχι μόνο μὲ τὴν ἀποικιοκρατία, ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς Σταυροφορίες! Ἀλλὰ σήμερα: «Οἱ Σταυροφορίες τελειώσανε...».

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

BLAIR, T. (2004) Speech given by the prime minister in Sedgefield, justifying military action in Iraq and warning of the continued threat of global terrorism. *Guardian* (5 March). London, Guardian News and Media Limited.

ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ, Μ. (2006) «Μικρό, ἀλλὰ καλὸ γιὰ ἀρχή». Πῶς σχολιάζουν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μουσουλμάνων τὴν πρόταση τῆς κυρίας Μπακογιάννη. *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 2 Ἀπριλίου.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Δ. (2007) Μουσουλμάνοι Μετανάστες στὴν Ἀθήνα: «Ἀναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης». Ἀθήνα, ΚΣΠΜ.

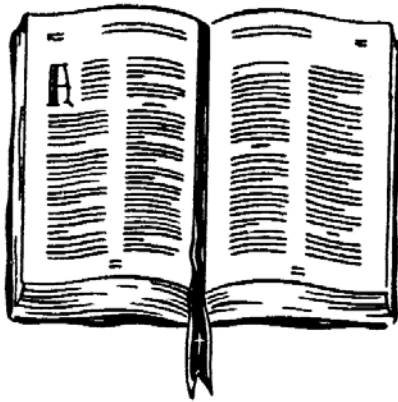
ΑΧΜΕΤ, Μ. (2007) Μελέτη Καταγραφής Τόπων Λατρείας Μουσουλμάνων Μεταναστών στην Περιοχή του Δήμου Αθηναίων. Άναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης. Άθήνα, ΚΣΠΜ.

ΔΟΥΡΙΔΑ, Ε. (2008) Συνοπτική παρουσίαση του Σχεδίου Δράσης «Άναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης». Άθήνα, ΚΣΠΜ.

ΜΙΧΑΛΑΚΕΛΗ, Α. (2007) Εισήγηση στην Ήμερίδα

«Άναζητώντας τόπους συνύπαρξης». ΙΝ ΚΣΠΜ (Ed.) Άναζητώντας Τόπους Συνύπαρξης. Πνευματικό Κέντρο Ίερας Μητροπόλεως Περιστερίου, ΚΣΠΜ.

ΤΟΝΤΣΕΦ, Π. Ε., ΜΑΡΚΟΥΤΣΟΓΛΟΥ, Μ., ΚΑΣΣΟΥ, Μ., ΜΟΣΧΟΒΟΣ, Α. & ΠΤΩΧΟΣ, Γ. (2007) Άσιάτες Μετανάστες στην Έλλάδα: Προέλευση, Παρόν και Προοπτικές. Άθήνα, Ίνστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων.

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ -
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ****Κανονισμὸς περὶ συστά-
σεως καὶ λειτουργίας Τε-
χνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κο-
ρίνθου****Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ****ΑΠΟΦΑΣΙΣ**

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς Διατάξεις τῶν ἄρθρων 29 παρ. 2 καὶ 59 παρ. 2 τοῦ Ν.590/1977: *«Περὶ Κατασταστικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».*

2. Τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 58/1975 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἀρμοδιοτήτων καὶ τοῦ τρόπου λειτουργίας τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων».

3. Τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8/1978 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐνοριῶν».

4. Τὴν ἀνάγκην καθορισμοῦ τῶν Ὁργάνων Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, ὅπως αὐτὰ προβλέπονται ἀπὸ τὸν Νόμον 3669/2008, τὸ Π.Δ. 60/2007 καὶ τὴν Κοινοτικὴν Ὁδηγίαν 2004/18/ ΕΚ, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, τὰ ὁποῖα χρηματοδοτοῦνται ἀπὸ τὰς Δημοσίας Ἐπενδύσεις καθὼς καὶ ἀπὸ τὰς ἐπενδύσεις τοῦ Γ' Κοινοτικοῦ Πλαισίου Στήριξως.

5. Τὴν ἀνάγκην ὀργανώσεως Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Κορίνθου, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἔργων.

6. Τὴν ἀπὸ 29.1.2009 Ἀπόφασιν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου.

7. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 27/2009 Πράξιν καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 131/29.1.2009 Πρότασιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κορίνθου κ. Διονυσίου.

8. Τὴν ἀπὸ 5.2.2009 Ἀπόφασιν Αὐτῆς.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Ἐγκρίνει εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Κορίνθου τὴν σύστασιν Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, ἡ ὁποία θὰ λειτουργεῖ ὡς ἐξηρητημένη Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑπὸ τὸν ἔλεγχο καὶ τὴν ἐποπτεῖαν αὐτῆς καὶ θὰ ἐδρεύει εἰς τὴν πόλιν τῆς Κορίνθου.

Ἡ λειτουργία τῆς ὡς ἄνω Ὑπηρεσίας θὰ διέπεται ὑπὸ τοὺς ὡς κάτωθι ὅρους καὶ διατάξεις.

**ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ**

Α. Ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐγκρίνονται οἱ ὡς κάτωθι ὅροι λειτουργίας τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου:

1. Ὡς Ἀναθέτουσα Ἀρχή, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Π.Δ. 60/2007 καὶ τῆς Κοινοτικῆς Ὁδηγίας 2004/18/ΕΚ, ὀρίζεται τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου.

2. Ός Προϊσταμένη Αρχή, κατά την έννοια του Νόμου 3669/2008, όρίζεται επίσης τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου.

3. Ός Διευθύνουσα Ὑπηρεσία, κατά την έννοια του Νόμου 3669/2008, όρίζεται ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου.

4. Ός Ἐπιβλέπουσα Ὑπηρεσία, όρίζονται τὰ μέλη τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, τὰ όποία άσκοῦν καὶ καθήκοντα Ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ κατ' ανάθεσιν. Ἐπι πλέον καθήκοντα Ἐπιβλέποντος Μηχανικοῦ, δύνανται νὰ άνατεθοῦν καὶ εἰς ἕτερα πρόσωπα, Ἰδιώτας Μηχανικούς, ότινες δύνανται νὰ προσληφθοῦν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, διὰ συμβάσεως ώρισμένου ἔργου ἢ ώρισμένου χρόνου, πρὸς κάλυψιν τῶν άναγκῶν τῶν ἐργολαβιῶν αὶ όποια δὲν δύνανται νὰ καλυφθοῦσιν ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας.

5. Ός Τεχνικὸν Συμβούλιον, κατά την έννοια του Νόμου 3669/2008, όρίζεται ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ἡ όποία γνωματεύει, εἰσηγεῖται καὶ έποπτεύει ἐπὶ τῶν ὑπὸ ἐκτέλεσιν ἔργων καὶ τῶν τυχόν άνακυψάντων διαφορῶν καὶ προβλημάτων ἐπ' αὐτῶν.

6. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμικοῦ πλαισίου ἐκτελέσεως τῶν Δημοσίων Ἔργων διέπει τὰς καταρτιθισομένες Συμβάσεις ἐκτελέσεως ἔργων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑπὸ την έννοιαν ἰσχύος τῶν διατάξεων του, ὡς συμβατικῶν ρητρῶν.

7. Διαφωνία, αἰτινες τυχόν θὰ προκύψουν, ἐπιλύονται εἰς τὰ άρμόδια Δικαστήρια, με βάσιν την καθ' ἑαυτὴν καὶ τόπον άρμοδιότητα, ὅπως αὕτη όρίζεται ἀπὸ τὸ Κ.Π.Α., μετὰ την ἐξάντησιν τῆς Προδικασίας, ὅπως αὕτη προβλέπεται διὰ τοῦ Νόμου 3669/ /2008, άποφαινόμενου ἐπὶ τῶν αιτήσεων θεραπείας, τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, μετὰ γνώμης τοῦ Τεχνικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

8. Ἡ σύνταξις μελετῶν τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων, πραγματοποιεῖται ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας, ἡ δὲ θεώρησις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου αὐτῆς.

9. Διὰ την δημοπράτησιν τῶν ἔργων, αὶ συνταχθεῖσαι μελέται, ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Προϊσταμένης Αρχῆς, δηλαδὴ τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον, τὸ όποιον ἐγκρίνει καὶ την σχετικὴν διακήρυξιν.

10. Εἰς περιπτώσιν, καθ' ἣν ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία άδυνατεῖ νὰ συντάξῃ καὶ νὰ ἐκπονήσῃ τὰς σχετικὰς Μελέ-

τας, δύναται νὰ άνατεθῇ ἡ ἐκπόνησις αὐτῶν εἰς ειδικόν - ἔμπειρον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργου Μηχανικόν, κατόπιν άποφάσεως τῆς Προϊσταμένης Αρχῆς, καὶ μετὰ εἰσήγησιν τοῦ Τεχνικοῦ Συμβουλίου. Αὶ μελέται, αὶ όποια συντάσσονται ὑπὸ τρίτων, θεωροῦνται ὑπὸ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας καὶ ἐγκρίνονται ἀπὸ την Προϊσταμένην Αρχήν.

Β. Κατὰ ταῦτα ἡ ὀργάνωσις τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας διὰ την ἐκτέλεσιν Ἐκκλησιαστικῶν Ἔργων εἰς την Ἱερὰν Μητρόπολιν Κορίνθου καθορίζεται ὡς κάτωθι:

1) Ἡ Προϊσταμένη Αρχὴ καὶ ἡ Ἐπιβλέπουσα Αρχὴ εἶναι τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου.

2) Ἡ Διευθύνουσα Ὑπηρεσία, εἶναι ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἡ όποία στελεχώνεται ἐκ 3 διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου Μηχανικῶν, τοῦ πρώτου όριζόμενου ὡς Προϊσταμένου τῆς Ὑπηρεσίας, ἡ όποία ἐνεργεῖ καὶ ὡς Ἐπιβλέπουσα Ὑπηρεσία.

3) Ἡ Διεύθυνσις τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας άσκεῖται ἀπὸ στέλεχος με τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα τὰ άπαιτούμενα ἀπὸ τὶς κείμενες διατάξεις περὶ Δημοσίων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων, καὶ ἐπὶ πλέον ἔχοντα: Δίπλωμα Μηχανικοῦ Α.Ε.Ι. με ἔμπειρία σὲ μελέτες καὶ ἐπιβλέψεις τεχνικῶν ἔργων, ἄρτια γνώση χρήσης Η/Υ.

Γ. Οἱ άρμοδιότητες τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου εἶναι οἱ ακόλουθες:

1) Ἐκπονεῖ τὶς μελέτες τῶν τεχνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων.

2) Παρακολουθεῖ, ἐλέγχει καὶ ἐγκρίνει τὶς μελέτες ποὺ ἐκπονοῦν ἰδιώτες μηχανικοὶ γιὰ τὰ ἔργα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

3) Ἐπιβλέπει καὶ ἐλέγχει τὶς κατασκευές, ἐπισκευές καὶ συντηρήσεις τῶν ἔργων αὐτῆς ποὺ ἐκτελοῦνται εἴτε με Ἀνάδοχο εἴτε με Αὐτεπιστασία, σύμφωνα με τὶς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ 55/1974 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὶς συμπληρωματικὲς τῶν αντίστοιχῶν Νόμων 3316/2005 καὶ 3669/2008 μετὰ τῶν ἐκτελεστικῶν τῶν Προεδρικῶν Διαταγμάτων καὶ τῶν συμπληρωματικῶν καὶ τροποποιητικῶν αὐτῶν Νόμων ὅπως ἰσχύουν σήμερα.

Δ. Τμήματα Τεχνικής Ύπηρεσίας:

A1. Τμήμα Σχεδιασμού, Έκπόνησης, Παρακολούθησης Μελετών και Προδιαγραφών.

Το τμήμα ασχολείται με τον σχεδιασμό, έκπόνηση ή προκήρυξη, επίβλεψη και παραλαβή μελετών καθώς και την σύνταξη προδιαγραφών για τα έργα (τεχνικά και καλλιτεχνικά) που πρόκειται να εκτελεστούν από την Ίερά Μητρόπολη.

Συνοπτικά, οι αρμοδιότητες του τμήματος περιγράφονται ως εξής:

- Έκπόνηση προτάσεων προγραμμάτων έργων και μελετών.
- Έκπόνηση μελετών και προδιαγραφών μελετών.
- Διαδικασίες πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ανάθεση μελετών.
- Άξιολόγηση, επιλογή μελετητών.
- Έλεγχος, επίβλεψη, διασφάλιση της ποιότητας των συντασσόμενων μελετών και τήρηση του συμβατικού χρονοδιαγράμματος.
- Παραλαβή μελετών.
- Σύνταξη τεχνικών δελτίων έργων.
- Σύνταξη μηνιαίων δελτίων παρακολούθησης.
- Σύνταξη τριμηνιαίων δελτίων παρακολούθησης.
- Σύνταξη εκθέσεων παρακολούθησης και αξιολόγησης έργων.
- Παρακολούθηση και καταγραφή της κατάστασης των Άκινήτων.

A2. Τμήμα Δημοπρατίσεων, Συντηρήσεων και Επιβλέψεων Έργων

Το τμήμα ασχολείται με την Δημοπράτηση και παρακολούθηση, τεχνική υποστήριξη, επίβλεψη και έλεγχο των έργων και συντηρήσεων (τεχνικών και καλλιτεχνικών) που υλοποιούνται από την Ίερά Μητρόπολη.

Η κατασκευή των έργων δυνατόν να γίνεται, είτε με επιλογή Αναδόχου (Δημοπράτηση) είτε με Αύτεπιστασία.

Συνοπτικά, το παρακάτω τμήμα έχει τις εξής αρμοδιότητες:

A. Οργάνωση Έργολαβίας - Δημοπρασίας - Επιλογή Αναδόχου

- Έλεγχος ποσοτήτων προμετρήσεων υλικών και εργασιών.

- Έλεγχος και Αναπροσαρμογή Άρθρων των Αναλυτικών Τιμολογίων.
- Έλεγχος και Αναπροσαρμογή των Προϋπολογισμών Κατασκευής.
- Σύνταξη Τευχών Δημοπράτησης.
- Διαδικασία Δημοπρασίας Έργων.
- Άξιολόγηση Αναδόχου. Άξιολόγηση ύφισταμένου εργατικού δυναμικού. Άξιολόγηση επίμερους Υπεργολάβων στην περίπτωση Αύτεπιστασίας.
- Σύνταξη Συμβάσεων Συμφωνητικών.
- Παραλαβή και Έλεγχος Έγγυητικών Έπιστολών.
- Προετοιμασία Έργοταξίου (Χάραξη, όριοθέτηση, δειγματοληπτικές τομές κ.λπ.).
- Έγκατάσταση και ενημέρωση Αναδόχου ή Υπεργολάβων (Αύτεπιστασία).
- Έρευνα και Πρόσληψη επί πλέον Εργατικού Δυναμικού.
- Άξιολόγηση ύφισταμένου Μηχανολογικού Έξοπλισμού - Έρευνα αγοράς και Προμήθεια επί πλέον απαιτούμενου Έξοπλισμού.
- Έξασφάλιση αναγκαίων Πιστώσεων (Αύτεπιστασία).

B. Έγκατάσταση και προετοιμασία έργοταξίου

- Έλεγχος Αναδόχου για εξασφάλιση των απαιτήτων άδειων, εγκρίσεων, αναγγελιών από τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Έλεγχος και Έγκριση Χρονοδιαγράμματος - Οργανογράμματος Αναδόχου.
- Μελέτη και Σύνταξη Χρονοδιαγράμματος - Οργανογράμματος στα έργα που εκτελούνται με Αύτεπιστασία.
- Έλεγχος Ποιότητας και Πιστότητας Υλικών, Έργαστηριακοί Έλεγχοι.
- Έλεγχος Πηγών Λήψεως Υλικών.
- Έλεγχος Στελέχωσης, και Τεχνικής Κατάρτισης Συνεργείων Κατασκευής.
- Έλεγχος Μέτρων Ασφαλείας και Φύλαξης Έργοταξίου.
- Καθορισμός Διακίνησης και Αποθήκευσης Υλικών και Μηχανημάτων.
- Μελέτη και Καθορισμός ύφισταμένων Πηγών Ένεργειας για έργοταξιακή χρήση.

- Έγκριση Μελέτης Άναδόχου για την έγκατάσταση ειδικού μηχανολογικού έξοπλισμού.

Στην περίπτωση έκτέλεσης έργου με Αύτεπιστασία:

- Έξασφάλιση τών απαραίτητων άδειών, έγκρίσεων, άναγγελιών από τις άρμόδιες ύπηρεσίες.
- Άναλυτική παρουσίαση και επεξήγηση τής διαδικασίας παραγωγής του έργου στους εμπλεκόμενους.
- Καθορισμός του μηχανισμού παραγγελίας, διακίνησης και άποθήκευσης ύλικών και μέσων κατασκευής.
- Θέσπιση μέτρων άσφαλείας και φύλαξης έργουταξίου.
- Μελέτη και καθορισμός ύφισταμένων πηγών ένεργείας για έργουταξιακή χρήση.
- Επιμέρους μελέτες για την έγκατάσταση ειδικού μηχανολογικού έξοπλισμού.
- Επιμερισμός εργασιών και στελέχωση με τὰ αντίστοιχα συνεργεία κατασκευής.
- Έξασφάλιση και τακτοποίηση τών καταλυμάτων του έργουταξίου δυναμικού.
- Καθορισμός ήμερήσιου προγράμματος διαβίωσης εργατών.

Γ. Άνάπτυξη εργασιών κατασκευής:

- Γνωμοδότηση έπιμερισμού εργασιών και στελέχωσης τών αντίστοιχων συνεργείων κατασκευής.
- Επίβλεψη τών έκτελούμενων εργασιών (καθημερινή).
- Επιμέτρηση τών έκτελούμενων εργασιών (καθημερινή).
- Σύνταξη καθημερινού άναλυτικού ήμερολογίου παρακολούθησης εργασιών.
- Σύνταξη έβδομαδιαίου φύλλου άναφορής προόδου εργασιών.
- Ηλεκτρονική παρακολούθηση και επεξεργασία τής προόδου εργασιών και κοστολογίων (Project Management).
- Οργάνωση βασικών Πληροφοριών έργου.
- Επεξεργασία βασικών Πληροφοριών έργου.
- Άνάπτυξη Έργων έργου.
- Οργάνωση διάρκειας και συσχετίσεων Έργων.

- Προσθήκες εργασίας στα διαγράμματα Gant (πληροφορίες χρόνου) και Pert (πληροφορίες συσχετίσης εργασιών).
- Έξέταση έπιπέδων λεπτομέρειας.
- Οργάνωση βασικών ήμερολογίων έργου από άποψη πόρων.
- Έξέταση κόστους.
- Διευθέτηση περιορισμών χρόνου.
- Διευθέτηση άνταγωνισμών πόρων.
- Προγραμματισμός και κόστος.
- Επεξεργασία παρακολούθηση εργασιών με τὸ διάγραμμα Gant και Pert.
- Έλεγχος προόδου εργασιών.
- Επισκόπηση τής διαδικασίας έλέγχου.
- Άλληλα τής διάρκειας εργασιών, άπαλοιοφή καθυστερήσεων.
- Εύρεση και άλληλα τών περιορισμών εργασιών.
- Άναπρογραμματισμός εργασιών που έχουν καθυστερήσει.
- Σύγκριση τρέχοντος χρονοδιαγράμματος με τὸ πλάνο άναφορής και εμφάνιση ένδιάμεσου πλάνου.
- Έξειδίκευση τής άναφορής εργασίας - Γραφήματα.
- Σχεδιαστική ύποστήριξη επεξήγησης κατασκευαστικών λεπτομερειών.
- Άντιμετώπιση παρεκκλίσεων από την μελέτη σε συνεργασία με τους έπιβλέποντες μελετητές.
- Έρευνα άγορής για την βελτιστοποίηση ύλικών και τεχνικών κατασκευής.
- Καθορισμός Νέων Έργων και Νέων Τιμών Μονάδος.
- Έλεγχος και Έγκριση Άναλυτικών Έπιμετρήσεων Άναδόχου.
- Έλεγχος και Έγκριση Π.Π.Α.Ε Άναδόχου.
- Έλεγχος και Έγκριση Άνακεφαλιαιωτικών Πινάκων Άναδόχου.
- Έλεγχος και Έγκριση Πιστοποιήσεων Άναδόχου.
- Άναπροσαρμογή Χρονοδιαγράμματος & Οργανογράμματος.
- Μελέτη, σύνταξη και έγκριση Συμπληρωματικών Συμβάσεων με τὸν Άνάδοχο.

- Τμηματική παραλαβή ολοκληρωμένων φάσεων τοῦ ἔργου.
- Προσωρινή παραλαβή τοῦ ἔργου.
- Ὅριστική παραλαβή τοῦ ἔργου.

Ἡ Διεύθυνση τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας ἀσκεῖται ἀπὸ στέλεχος μὲ τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα τὰ ἀπαιτούμενα ἀπὸ τὶς κείμενες διατάξεις περὶ Δημοσίων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων καὶ ἐπιπλέον ἔχον: Δίπλωμα Μηχανικοῦ Α.Ε.Ι. μὲ ἀποδεδειγμένη ἐμπειρία σὲ μελέτες καὶ ἐπιβλέψεις τεχνικῶν ἔργων, ἄρτια γνώ-

ση μιᾶς ξένης γλώσσας κατὰ προτίμηση τῆς Ἀγγλικῆς καὶ ἄρτια γνώση χρήσης καὶ προγραμμάτων ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστή.

Ἡ παρούσα Πράξις νὰ δημοσιευθεῖ εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περιοδικό «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀθῆναι, 5ῃ Φεβρουαρίου 2009

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχίμ. Κύριλλος Μισιακούλης

ΤΟ ΝΕΟ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία φέρει σὲ γνώση τῶν εὐλαβῶν ἀναγνωστῶν τῆς «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ», πῶς, μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, τὸ Θεολογικὸ φοιτητικὸ Οἰκοτροφεῖο τῆς μεταστεγάστηκε (ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ Καρέα) καὶ ἤδη λειτουργεῖ στὸ προσφάτως ἀνακαινισθὲν ἰδιόκτητο κτίριό τῆς, πλησίον τοῦ ἱεροῦ Προσκυνηματος τῆς Ἀγ. Βαρβάρας, τοῦ ὁμωνύμου Δήμου Ἀττικῆς, τὸ ὁποῖο ἔχει πλέον τὴ δυνατότητα νὰ φιλοξενεῖ ἀκόμη περισσότερους φοιτητές (περὶ τοὺς 100). Τὸ κόστος, ὅμως, γιὰ τὰ ἐπιπλέον λειτουργικὰ ἔξοδα τοῦ νέου Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς πρόσφατες δαπάνες γιὰ τὴν ἀνακαίνιση τοῦ κτιρίου καὶ τοῦ ἱεροῦ Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ τῆς Ἀγ. Βαρβάρας, κατέστη δυσβάστακτο γιὰ τὸ ταμεῖο τοῦ ἱεραποστολικοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Γιὰ τὸ λόγῳ αὐτό, παρακαλοῦμε θερμὰ, ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ συνδράμουν οικονομικὰ στὰ ἔξοδα λειτουργίας τοῦ νέου Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου νὰ ἀποστείλουν τὴ χρηματικὴ τους ἐνίσχυση, ὅσο μικρὴ κι ἂν εἶναι, στὴ διεύθυνση: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασίου 1, 115 21 Ἀθήνα, μὲ τὴ σημείωση: γιὰ τὸ Θεολογικὸ Οἰκοτροφεῖο, ἢ νὰ τὴν καταθέσουν στὸ λογαριασμὸ 146/546024-74 τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς. Τηλέφωνο ἐπικοινωνίας: 210.7272323.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ**Προκηρύξεις****Ἱερῶν Μητροπόλεων:****Νεαπόλεως
και Σταυρουπόλεως****Μεσσηνίας****Ἴαρτης****Λήμνου****Ἱερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως**

Ἴχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38 παρ. 2 και 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977, και προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίου Δημητρίου Συκεῶν,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν και ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ και νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 6ῃ Ἀπριλίου 2009

† Ὁ Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἴχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 “Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος” και τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημερίων”, προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίων Κων/νου και Ἑλένης Γιαλόβης Πυλίας,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ κανονικὰ και νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καθαμάτῃ τῇ 8ῃ Μαΐου 2009

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἴαρτης

Ἴχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 “Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος” και τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν και Ἐφημερίων”, προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἁγίου Γεωργίου Πέτα,

Ἁγίου Μηνᾶ Καλλιονῆς,

Τιμίου Προδόμου Πέρα Καληντίνης,

Κοιμήσεως Θεοτόκου Κουκουλίων,

Γενεσίου Θεοτόκου Ραφταναίων,

Γενεσίου Θεοτόκου Μουχουστίου,

Ἁγίου Γεωργίου Σγάρας,

Ἁγίας Παρασκευῆς Καψάλλων,

Κοιμήσεως Θεοτόκου Καταρράκτου,

Ἁγίου Δημητρίου Ἁγίου Δημητρίου Πέτα,

Ἄγιου Νικολάου Καθαρυτῶν,
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανο-
νικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς
δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ
ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν
ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ἄρτη τῇ 15ῃ Μαΐου 2009

† Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου καὶ Ἄγ. Εὐστρατίου

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ.
2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ
ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
«Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προ-
κειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις
τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου Μούδρου
Γενεσίου Θεοτόκου Παναγιάς,
Εἰσοδίων Θεοτόκου Πορτιανοῦ,
Ἄγιου Γεωργίου Ρεπανιδίου,
Γεννήσεως Χριστοῦ νήσου Ἄγ. Εὐστρατίου
Ἄγιου Δημητρίου Ἄγιου Δημητρίου,
Κοιμήσεως Θεοτόκου Καμινίων,
Ἄγιου Δημητρίου Κοντοπουλίου,
Ἁγίας Μαρίνης Ν. Κούταλης,
Ἁγίας Μαρίνης Λειβαδοχωρίου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανο-
νικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς
δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ
ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν
ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Λήμνῳ τῇ 18ῃ Μαΐου 2009

† Ὁ Λήμνου καὶ Ἄγιου Εὐστρατίου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Η «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Στὴν ἰστοσελίδα www.ecclesia.gr/greek/press/magazines.html
μπορεῖτε νὰ διαβάσετε παλαιότερα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ
ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οι εργασίες τῆς Δ.Ι.Σ. τῆς 5.5.2009

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἀποστολικὴ Διακονία

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ
Ἀθηνῶν

Ἱεραὶ Μητροπόλεις

Ἰθάκης

Καθαβρύτων
καὶ Αἰγιαθίας

Δημητριάδος

Κερκύρας

Γλυφάδας

Πατρῶν

Χίου

Δρυϊνουπόλεως

Δημητριάδος

Θεσσαλιώτιδος

Σερρών καὶ Νιγρίτης

Συνήλθε τὴν Τρίτη, 5 Μαΐου 2009, στὴν πρώτη Συνεδρία Της ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατὰ τὴ Συνεδρία αὐτή:

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἐξουσιοδοτήσεως.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε:

Τὴν πρόταση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος περὶ τῆς ἡμερομηνίας λήξεως τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχολεῖων, τὴν Κυριακὴν 10 Μαΐου 2009.

Τὸν Κανονισμὸ λειτουργίας τοῦ Κλήδου Ἡλεκτρονικῆς Τεχνολογίας τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)

Τὸν Κανονισμὸ γιὰ τὴ σύσταση καὶ λειτουργία Ἰδρύματος τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, μὲ τὴν ἐπωνυμία «Ἴδρυμα Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», μὲ σκοπὸ τὴν ἐπιμόρφωση τῶν Κληρικῶν καὶ τῶν ὑποψηφίων Κληρικῶν γιὰ θέματα ποιμαντικῆς, φιλανθρωπικῆς καὶ διοικητικῆς διακονίας.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνημερώθηκε ἀπὸ τὴν πορισματικὴ ἔκθεση τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως, σχετικὰ μὲ τὸν ὑπ' αὐτῆς διενεργηθέντα ἔλεγχο στους Κλήδους τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.: α) Ραδιοφωνίας καὶ β) Πολιτιστικῶν Προγραμμάτων καὶ Διαδικτύου. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ γενομένου ἐλέγχου θὰ ἀποσταλοῦν στους ὑπευθύνους τῶν Κλήδων γιὰ τὴν ἐνημέρωσή τους.

Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱεράς Συνόδου)

Οι εργασίες τῆς Δ.Ι.Σ. τῆς 6.5.2009

Συνήλθε τὴν Τετάρτη, 6 Μαΐου 2009, στὴ δεύτερη Συνεδρία Της ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατὰ τὴ Συνεδρία αὐτή:

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης Συνεδρίας.

Ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος ἐνημέρωσε τὰ Μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου ὅτι ἔλαβε τὴν καθαρογραφεῖσα ἀμετάκλητη ἀπόφαση τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἡ ὁποία ἀποφαίνεται ἀρνητικὰ ὡς πρὸς τὴν ὑποβληθεῖσα ἀπὸ τὸν Μη-

τροπολίτη πρ. Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονα αἴτηση ἀναιρέσεως ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πενταμελοῦς Ἐφετείου.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος παρέσχε τὴν εὐλογία τῆς γιὰ τὴ διοργάνωση Πανελληνίου Συνεδρίου ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητροπόλη Φθιώτιδος μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Δήμου Ὑπάτης θὰ ἔχει κεντρικὸ θέμα «Ἡ Ὑπάτη στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, τὴν ἐκκλησιαστικὴ τέχνη καὶ τὸν ἐλλητικὸ μοναχισμό».

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε:

Τὸν Κανονισμό γιὰ τὴ σύσταση καὶ λειτουργία Ἰδρύματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, μὲ τὴν ἐπωνυμία «Ἐκκλησιαστικὸ Ἴδρυμα Βρεφῶν καὶ Νηπίων "Παναγία ἡ Χρυσοαφίτισσα" τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης».

Τὴν δωρεὰν παραχώρηση τῆς χρήσεως ἐκτάσεως ἐμβαδοῦ 150 τ.μ., ἡ ὁποία βρίσκεται στὴ θέση «Κρυονέρι» τοῦ δάσους «Ταξιάρχες» στὴ Μυτιλήνη, καὶ ἀνήκει στὸν Ἱερὸ Ναὸ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ἁγίας Παρασκευῆς Λέσβου, μὲ σκοπὸ τὴν κατασκευὴ στρατιωτικοῦ ἔργου, πρὸς κάλυψη τῶν ἀμυντικῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας.

Τέλος ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

Ὁ Μακαριώτατος καὶ τὰ Μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου μετέβησαν στὴν Ἱερὰ Μονὴ Εὐαγγελιστρίας, στὴν Ἀλιάρτο Βοιωτίας. Ἐπισκέφθηκαν τὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τῆς Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, τὸ ὁποῖο βρίσκεται δίπλα στὴν Ἱερὰ Μονή, καὶ ἐνημερώθηκαν γιὰ τὶς δυνατότητες τῆς προσφορᾶς τοῦ Κέντρου αὐτοῦ στὴν ἀνάπτυξη τῆς ποιμαντικῆς διακονίας τῆς Ἐκκλησίας μας. Κατόπιν τέλεσαν ἐπιμνημόσυνη δέηση στὸν τάφο τοῦ μακαριστοῦ Ἐπισκόπου Κερνίτσας κυροῦ Λεοντίου καὶ παρεκάθησαν σὲ γεῦμα, τὸ ὁποῖο παρέθεσε στὴν τράπεζα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ὁ οἰκεῖος Ἱεράρχης, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Γεώργιος καὶ οἱ Μοναχὲς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Οἱ ἐργασίες τῆς Δ.Ι.Σ. τῆς 7.5.2009

Συνῆλθε τὴν Πέμπτη, 7 Μαΐου 2009, στὴν τρίτη Συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρ-

χιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατὰ τὴ Συνεδρία αὕτη:

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐπικύρωσε τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης Συνεδρίας.

Κατόπιν ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐνημερώθηκε:

Γιὰ τὸν Ἀπολογισμό τοῦ Γραφείου τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας μας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, γιὰ τὸ οἰκονομικὸ ἔτος 2008 καὶ γιὰ τὸ ἀ' τρίμηνο τοῦ 2009, τὸν ὁποῖο ὑπέβαλε στὸ σῶμα ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ἀχαΐας κ. Ἀθανάσιος, Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου. Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, παρέπεμψε τὸν φάκελο στὴν Ε.Κ.Υ.Ο. πρὸς ἐνημέρωσή της.

Ἀπὸ τὴν ὑποβληθεῖσα Ἐκθεση πεπραγμένων τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Παρακολοθησεως Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων, σχετικὰ μὲ τὴν τρίτη Ἡμερίδα γιὰ τὰ Στελεχῆ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Πελοποννήσου καὶ Νήσων Αἰγαίου καὶ Ἰονίου Πελάγους, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας, τὴν 31η Μαρτίου 2009.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ὄρισε:

Τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ζακύνθου κ. Χρυσόστομο, μὲ ἀναπληρωτὴ αὐτοῦ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Χαλκίδος κ. Χρυσόστομο, ὡς ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας μας στὴ μικτὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ὑπουργείου Τουριστικῆς Ἀναπτύξεως, γιὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξη τοῦ Προσκηνυματικοῦ Τουρισμοῦ μεταξὺ τῶν χωρῶν Ἑλλάδος καὶ Ρωσίας.

Τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καὶ Πλωμαρίου κ. Ἰάκωβο, ὡς ἐκπρόσωπο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ τὶς ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις τῶν Παυλίων 2009, ποὺ διοργανῶναι ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Βεροίας καὶ Ναούσης.

Τὸν Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Διαυλείας κ. Δαμασκηνὸ καὶ τὸν Ἐλληλογιμώτατο Καθηγητὴ κ. Ἀντώνιο - Αἰμίλιο Ταχιάο, ὡς ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸ Συνέδριο καὶ τὶς ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις, τὶς ὁποῖες διοργανῶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Τσεχίας πρὸς τιμὴν τῶν μεγάλων Θεσσαλονικέων Ἱεραποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου.

Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Καθαίρεση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρῶν Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονος

Συνήλθε τὴν Πέμπτη, 14 Μαΐου 2009, σὲ Συνεδρία τὸ Πρωτοβάθμιο δι' Ἀρχιερεῖς Συνοδικὸ Δικαστήριον, συγκροτούμενο ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν: Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελετίου, ὡς Προέδρου, Ἰερισσοῦ, Ἀγίου Ὑόρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Νικοδήμου, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Ἀλεξάνδρου, Μηθύμνης κ. Χρυσοστόμου, Ἀργολίδος κ. Ἰακώβου, Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Ἀγαθονίκου, Φωκίδος κ. Ἀθναγόρου, Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καὶ Πλωμαρίου κ. Ἰακώβου, Ἄρτης κ. Ἰγνατίου, Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου κ. Δημητρίου, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ κωλυομένου νὰ παραστέῃ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Νικηφόρου, Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Ἰγνατίου καὶ Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Κωνσταντίνου, κατόπιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1857/6.5.2009 ἐγγράφου τοῦ Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου, διὰ τοῦ ὁποῦ διαβίβασε στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τὴν ὑπ' ἀριθμ. 778/2009 ἀμετάκλητη ἀπόφαση τοῦ Στ' Ποινικοῦ Τμήματος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρῶν Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονος, σύμφωνα μὲ τὶς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 160 τοῦ Νόμου 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας».

Τὸ Πρωτοβάθμιο δι' Ἀρχιερεῖς Συνοδικὸ Δικαστήριον, ἐφαρμόζοντας τὸ ὡς ἄνω ἄρθρον τοῦ Νόμου 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας», ὑπέβαλε αὐτὸν εἰς Καθαίρεσιν καὶ ἐπαναφορὰ στὴν τάξιν τῶν Μοναχῶν.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία παρουσίασε τὸ ἔργον τοῦ Jean-Claude Larchet

Μὲ ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκε τὴν Τρίτη 7 Ἀπριλίου 2009 ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στὴν αἴθουσα διαλέξεων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου 22, ἡ ἐπίσημη παρουσίαση τοῦ

δίτομου ἔργου τοῦ διάσημου Ὁρθόδοξου πατρολόγου Jean-Claude Larchet, «Ἡ θεραπευτικὴ τῶν πνευματικῶν νοσημάτων - Εἰσαγωγή στὴν ἀσκητικὴ παράδοση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκδηλώσεως περιελάμβανε προσφώνηση ὑπὸ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Φαναρίου κ. Ἀγαθαγγέλιου, Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν παρουσίαση τοῦ ἔργου ἀνέλαβαν: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος, ὁ Ὄσιολογιώτατος π. Δημήτριος Γρηγοριάτης ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Ὀσίου Γρηγορίου, τοῦ Ἀγίου Ὑόρους καὶ ὁ Ἐλληλογιμώτατος κ. Στυλιανὸς Παπαδόπουλος, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τὴν Ἐκδηλῶση ἐκλήισε ὁ συγγραφέας τοῦ ἔργου, Ἐλληλογιμώτατος κ. Jean-Claude Larchet, Διδάκτωρ Φιλοσοφίας καὶ Θεολογίας.

Ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Πανιερώτατος Μητροπολίτης Βελεστίνου κ. Δαμασκηνὸς ἀνέγνωσε τὸν χαιρετισμὸ τοῦ Μακαριωτάτου γιὰ τὴν ἔκδοση, ὅπου μεταξὺ ἄλλων ἀνέφερε: «Εἶναι γεγονὸς ὅτι στὶς ἡμέρες μας γίνεται ἰδιαίτερα συχνὰ λόγος γιὰ τὴ χριστιανικὴ πίστη καὶ τὴν ἀσκητικὴ παράδοση, μὲ τρόπο θετικὸ ἢ ἀκόμη ἀρνητικὸ. Καὶ ἐκεῖ ποὺ βλέπουμε ὅτι τὰ ἀρνητικὰ σημεῖα ἀναφορᾶς προβάλλονται ἔντονα, ταυτόχρονα διαπιστώνουμε καὶ τὴν ἀνθησιον καὶ τοὺς καρποὺς τῶν Πατερικῶν σπουδῶν καὶ τοῦ προσωπικοῦ μόχθου, μέσα ἀπὸ συγγράμματα ποὺ τονίζουν τὴν αὐθεντικότερη καὶ γνησιότερη ἔκφραση τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν ἀμόλητην πίστη τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς. Αὐτὴ ἐκδηλώνεται μέσα ἀπὸ τὴ μεγαλοπρεπεῖ ἡλιεία της, τὴν ἀπαράμιλλη πατερικὴ της διδασχὴ, τὸ ἀσκητικὸ της ἦθος, τὴν πιστότητά της στὴν παράδοση, τὶς κοινωνικὲς της ἐπιλογές, τὴν ἀνεπιφύλακτη ἀναγνώριση τοῦ ἀλλοῦ, τὸν σεβασμὸ τῆς κτίσης, τὴν κοινωνία τῶν προσώπων, τὴν αἴσθησι τῆς πτώσης καὶ τῆς μετάνοιας, τὴν ἐννοια τοῦ θανάτου καί, τέλος, τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως...» καὶ καταλήγοντας τόνισε: «Μὲ πολλὴ ἰκανοποίηση καὶ χαρὰ χαιρετίζω τὴν παροῦσα ἔκδοση καὶ συγχαίρω τὸν συγγραφέα καὶ τοὺς συντελεστὲς τῆς ἔκδοσης, τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, τὸν ἐπίσημο ἐκδοτικὸ φορέα τῆς Ἐκκλησίας μας. Στὴ διαρκῶς μεταβαλλομένη μετανεωτερικὴ ἐποχὴ μας, ἡ

Ἀποστολική Διακονία προσφέρει πρὸς τὸν φιλόχριστο λαό μας ἓνα σημαντικό ἐγχειρίδιο πνευματικῆς ἰατρικῆς, λίαν ωφέλιμο γιὰ κάθε ποιμένα καὶ πιστὸ χριστιανό, καὶ γιὰ ὅποιον ἐπιθυμῆι νὰ γνωρίσει τὸν θησαυρὸ τοῦ μυστηρίου τῆς πνευματικῆς ὑγείας ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ἀληθινὴ χαρὰ καὶ ταυτίζεται μὲ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρία...».

Στὴν ἐκδήλωση παρέστησαν: ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καὶ Πλωμαρίου κ. Ἰάκωβος, ὁ Ἐξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου στὴν Ἀθήνα, Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης π. Δαμιανὸς Πάνου, ὁ Ἐντιμώτατος Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ε.Κ.Υ.Ο. κ. Ἀντώνιος Ζαμπέλης, καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

Τὴν ἐπομένη τῆς παρουσιάσεως ὁ Μακαριώτατος δέχθηκε σὲ σύντομη ἀκρόαση τὸ συγγραφέα τοῦ ἔργου κ. Jean-Claude Larchet καὶ τοῦ προσέφερε ὡς δῶρο μία βυζαντινὴ εἰκόνα.

Σύντομο βιογραφικὸ τοῦ συγγραφέως

Ὁ Jean-Claude Larchet γεννήθηκε τὸ 1949 στὴ βορειοανατολικὴ Γαλιλία. Εἶναι διδάκτωρ Φιλοσοφίας καὶ Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου καὶ συγγραφέας δεκαπέντε βιβλίων καὶ πολυάριθμων ἄρθρων ποὺ ἀφοροῦν στὴ θεολογία καὶ στὴν πνευματικότητα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα μεταφράστηκαν σὲ δώδεκα γλώσσες. Θεωρεῖται ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους Ὁρθόδοξους πατρολόγους καὶ ἓνας σημαντικὸς ἐκφραστὴς τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Εὐρώπη. Ζεῖ καὶ ἐργάζεται ὡς καθηγητὴς στὴ Γαλιλία. Διευθύνει, σὲ δύο γαλλικοὺς ἐκδοτικοὺς οἴκους, τὴν ἔκδοση συλλογῶν βιβλίων ἀφιερωμένων σὲ σύγχρονους πνευματικοὺς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους συγκαταλέγονται ὁ γέρων Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής, ὁ γέρων Παῖσιος, ὁ γέρων Ἐφραίμ Κατουνακιώτης κ.ἄ.

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Πασχαλινὸ τραπέζι γιὰ τοὺς ἀστεγούς

Ἐνα ξεχωριστὸ πασχαλινὸ τραπέζι ἔστρωσαν γιὰ τοὺς ἀστεγούς καὶ ἄπορους συμπολίτες μας ὁ Δῆμος Ἀθηναίων καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν στὸ Κέντρο Σίτισης τοῦ δήμου. Ὁ δήμαρχος τῆς Ἀθήνας κ. Νική-

τας Κακλιαμάνης καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος γιόρτασαν τὸ Πάσχα μὲ περίπου 2.000 ἀνήμπορους συνανθρώπους μας, στὴν ὁδὸ Σοφοκλέους, σὲ ἓνα πασχαλινὸ τραπέζι ποὺ τὰ εἶχε ὀλα.

«Ἐμεῖς ὡς Ἐκκλησία θὰ κάνουμε ὅ,τι μπορούμε, γιὰ νὰ σταθοῦμε πλάι στοὺς ἀνθρώπους ποὺ ὑποφέρουν. Εἶναι ἀποστολὴ μας καὶ καθήκον μας», εἶπε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος.

«Σ' αὐτὴν ἐδῶ τῆ γωνιὰ τῆς Ἀθήνας, ὅλο τὸ χρόνο προσφέρουμε τὴν ἀλληλεγγύη μας καὶ τὴν ἀνθρωπιά μας σὲ 1.500 συνανθρώπους μας», εἶπε ἀπὸ τὴν πλευρὰ του ὁ κ. Κακλιαμάνης, ὁ ὁποῖος συνομίλησε καὶ τραγούδησε μὲ τοὺς καλεσμένους του.

Συνάντηση τοῦ Μακαριώτατου μὲ τὸν Πρόεδρο τοῦ ΠΑΣΟΚ

Στις 14 Ἀπριλίου τ.ἔ. ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος δέχθηκε στὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν τὸν Πρόεδρο τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Γεώργιο Παπανδρέου. Μετὰ τὴ συνάντηση ὁ Μακαριώτατος τόνισε ὅτι «ἡ σχέση Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, μπορούμε νὰ ποῦμε πιά, εἶναι μία σχέση διακριτῶν ρόλων, ἀλλὰ ὑπάρχει κι ἓνας χώρος μὲ θέματα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος» καὶ ἐπεσήμανε ὅτι βρέθηκε εὐρὺ πεδίο συζητήσεως καὶ συνεννοήσεως σὲ πολλοὺς τομεῖς, στοὺς ὁποίους σκοπεύει νὰ ἀναπτύξει δραστηριότητα ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ. Ὁ κ. Γ. Παπανδρέου δήλωσε ὅτι μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο ἀντάλλαξαν ἀπόψεις γιὰ τοὺς διακριτοὺς ρόλους Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας καὶ γιὰ τὴ δυνατότητα νὰ ὑπάρξουν τομεῖς στενῆς συνεργασίας, ἰδιαίτερως στὴν ἐποχὴ τῆς οικονομικῆς κρίσεως. Ἐξ ἄλλου ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ καταδίκασε τὶς πρόσφατες «ἀπαράδεκτες ἐπιθέσεις κατὰ ναῶν» καὶ ἐξέφρασε τὴν ἀλληλεγγύη του πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο.

Ὁ Μακαριώτατος στὸ Μεσολόγγι γιὰ τὶς ἐκδηλώσεις τῆς Ἐξόδου

Τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου καὶ τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων (11 καὶ 12 Ἀπριλίου) ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος

έπισκέφθηκε τὸ Μεσολόγγι γιὰ νὰ παρασεῖ στὶς ἐκδηλώσεις τιμῆς γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς ἡρωικῆς Ἐξόδου τοῦ Μεσολογίου (1826). Κατὰ τὴν παραμονή του ὁ Μακαριώτατος ἀνακηρύχθηκε Ἐπίτιμος Δημότης τῆς Ἱερᾶς Πόλεως Μεσολογίου καὶ σὲ εἰδικὴ τελετὴ τοῦ ἀπενεμήθη τὸ Χρυσὸ Μετάλλιο τῆς Πόλεως. Ὁμιλῶν κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε μεταξὺ ἄλλων ὅτι «ἡ ἀπάντηση σὲ ὄσους ἀναρωτιοῦνται τί προσφέρει ἡ Ἐκκλησία δὲν μετριέται σὲ ἀριθμούς. Δὲν εἶναι Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν ἢ Ὑπουργεῖο Πρόνοιας, ζεῖ γι' αὐτὸ ποὺ εἶναι, ὄχι γι' αὐτὸ ποὺ ἔχει».

Ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου στὸ ὑπαίθριο συσσίτιο

Τὸ ὑπαίθριο συσσίτιο ποὺ διανέμει ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν στὴν πλταεῖα Κουμουνδούρου ἐπισκέφθηκε τὸ ἀπόγευμα τῆς Τετάρτης 29.4.2009 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος. Στὸ ἀνθρωπιστικὸ αὐτὸ πρόγραμμα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖο τιτλοφορεῖται «Ἡ Ἐκκλησία στοὺς δρόμους», διανέμονται καθημερινὰ περισσότερες ἀπὸ 1200 μερίδες φαγητοῦ σὲ ἀστέγους καὶ φτωχοὺς. «Ἡ Ἐκκλησία ὅσο ἀντέχει θὰ προσφέρει», δήλωσε σχετικὰ ὁ Μακαριώτατος.

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΥΔΡΑΣ

Παρουσίαση τοῦ Τόμου γιὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Μουσεῖο Ὑδρας

Τὴ Δευτέρα 27 Ἀπριλίου τ.ἔ. στὴν αἴθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος τοῦ Μεγάλου Μουσικῆς Ἀθηνῶν ἔγινε ἡ παρουσίαση τοῦ Τόμου, τὸν ὁποῖο ἐξέδωσε ὁ Ἱερὸς Καθεδρικός Ναὸς Κοιμήσεως Θεοτόκου Ὑδρας σὲ συνεργασία μὲ τὶς ἐκδόσεις ΜΙΛΗΤΟΣ, ὑπὸ τὸν τίτλο: «Τὸ Μοναστήρι καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Μουσεῖο Ὑδρας». Γιὰ πρώτη φορὰ μία ὁμάδα ἐπιστημόνων συγγραφέων, θεολόγων, ἀρχιτεκτόνων, ιστορικών, ἀρχαιολόγων καὶ συντηρητῶν ἐπικεντρώνει τὸ ἐνδιαφέρον τῆς στὴ Μονὴ τῆς Παναγίας Φανερωμένης Ὑδρας, τὸν σημερινὸ Ἱερὸ Καθεδρικό Ναό, καθὼς καὶ στὰ πολυτίμα κειμήλια, τὰ ὁποῖα ἐκτίθενται στὸ Ἐκ-

κλησιαστικὸ Μουσεῖο «Ἅγιος Μακάριος Νοταρᾶς» ἐντὸς τοῦ Μοναστηριακοῦ συγκροτήματος. Εἰδικὸ κεφάλαιο τοῦ βιβλίου ἀναφέρεται στὸν Ἅγιο Μακάριο Νοταρᾶ, Ἐπίσκοπο Κορίνθου κατὰ τὸν 18ο αἰώνα, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπὸ βυζαντινὴ οἰκογένεια τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Ἅγιος παρέμεινε στὴν Ὑδρα γιὰ λίγο χρόνο, ἀλλὰ κατόρθωσε νὰ σηματοδοτήσῃ τὴν ἀρχὴ τῆς φιλοκαλικῆς θρησκευτικῆς ζωῆς στὸ νησί.

Στὸν Τόμο προτάσσονται οἱ χαιρετισμοὶ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ. Τὴν παρουσίαση ἀνέλαβαν οἱ κ.κ. Νικόλαος Ζίας, Ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν - Πρόεδρος Εὐρωπαϊκοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Μνημείων, Νανὼ Χατζηδάκη, Καθηγήτρια Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, καὶ Χαρίτεια Κοιλάκου, Ἀρχαιολόγος - Ἐπίτιμος Διευθύντρια τῆς 1ης ΕΒΑ.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

Ὁ Μακαριώτατος στὴν Παναγία Τρυπητὴ

Στὸ Αἶγιο βρέθηκε τὴν Παρασκευὴ 24 Ἀπριλίου τ.ἔ. ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος προσκεκλημένος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβροσίου. Ἐπρόκειτο γιὰ τὴν ἡμέρα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, κατὰ τὴν ὁποία ἐορτάζει ὁ προσκυνηματικὸς Ναὸς τῆς Παναγίας Τρυπητῆς στὴν πόλη τοῦ Αἰγίου. Μιλῶντας πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν ὁ Μακαριώτατος ἐξέφρασε τὴν ἀποψη ὅτι τὰ θρησκευτικὰ πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὰ στὸ σχολεῖο, γιὰτὶ συμβάλλουν στὴ σωστὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν παιδιῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποδοτικότερη μετάδοσή τους «ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ βροῦν τὴν καλλίτερη δυνατὴ μέθοδο». Ζήτησε δὲ νὰ ἔχει λόγος ἡ Ἐκκλησία ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενο τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν.

Στὶς ἐκδηλώσεις παρέστησαν καὶ οἱ Μητροπολίτες Πατρῶν κ. Χρυσόστομος, Κερκύρας κ. Νεκτάριος καὶ Κοζάνης κ. Παῦλος, καθὼς καὶ ὁ ἐπικώριος Μητροπολίτης Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιος.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ**Έξεδόθη Τόμος****μέ θέμα «Νέες Τεχνολογίες και Οικογένεια»**

Άπο την Ίερά Μητρόπολη Δημητριάδος κυκλοφορήθηκε ειδικός Τόμος με τίτλο: «Νέες Τεχνολογίες και Οικογένεια» στη Σύγχρονη Ποιμαντική Βιβλιοθήκη, με επιμέλεια του Πανσο. Άρχιμ. Έπιφανίου Οικονόμου. Ό Τόμος περιλαμβάνει τις όμιλίες και τις συζητήσεις της Άκαδημίας Γονέων της περιόδου 2007-2008. Το βιβλίο παρουσιάζει το θεωρητικό υπόβαθρο, στο όποιο βασίζεται ή τεχνολογία του Διαδικτύου, συζητεί τη σχέση ψηφιακής τεχνολογίας με την εκπαίδευση των μαθητών, διερευνά τα νομικά διλήμματα, την παραβατικότητα και τον έθισμό στο Διαδίκτυο και τη στάση της Όρθοδοξίας απέναντι στη νέα τεχνολογία. Όσοι επιθυμούν να προμηθευθούν το βιβλίο μπορούν να έπικοινωνήσουν με τον άριθμό τηλεφώνου 24210-93517.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ**Πλήθος κόσμου στο Κίεβο για τη δεξιά χείρα του Άγίου Σπυρίδωνος**

Πλήθη λαού συνέρρευσαν στη Λαύρα των Σπηλαίων του Κιέβου για να προσκυνήσουν τη δεξιά χείρα του Άγίου και Θαυματοουργού Σπυρίδωνος, την όποια μετέφερε στην Ούκρανία ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων κ. Νεκτάριος, έπικεφαλής όλιγομελούς αντιπροσωπείας κληρικών και λαϊκών συνεργατών της Ίερας Μητροπόλεως.

Η αντιπροσωπεία άφίχθη στο Κίεβο το άπόγευμα της Κυριακής 26 Άπριλίου 2009, συνοδευόμενη από τον ήγούμενο της Λαύρας Άρχιεπίσκοπο Βίζυκοροντ Παύλο.

Μετά την ύποδοχή στο άεροδρόμιο, ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κερκύρας μετέβη στην Λαύρα, όπου παρέδωσε την δεξιά χείρα του Άγίου στον Μακαριώτατο Μητροπολίτη Κιέβου και πάσης Ούκρανίας κ. Βλαδίμηρο, ενώ πλήθος κόσμου είχε συγκεντρωθεί για να προσκυνήσει το λείψανο. Σε σύντομη προσφώνσή του ό Μητροπολίτης Κιέβου έξέφρασε την

εύγνωμοσύνη του στην Έκκλησία της Κερκύρας και τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη κ. Νεκτάριο για την άποδοχή του αίτήματος του Ούκρανικού λαού, τονίζοντας ότι ό Άγιος Σπυρίδων ένώνει τους λαούς και τους πιστούς, καθώς άποτελεί το σημείο της Άναστάσεως, στην όποία πιστεύουν οι άπανταχού της γής Όρθόδοξοι. Άντιφωνών ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κερκύρας κ. Νεκτάριος έπεςήμανε ότι ό Άγιος είναι οικουμενικός. Συνδέει την Κέρκυρα με όλο τον κόσμο και τόνισε ότι οι δεσμοί της Κέρκυρας με το λαό της Ούκρανίας θα ένισχυθούν σε πολιτισμικό έπίπεδο και θρησκευτικό και πολιτισμικό και κοινωνικό. Έξέφρασε δε την έλπίδα ό Άγιος Σπυρίδων ό όποιος έργάσθηκε για την άκεραιότητα της πίστεως και την ένότητα της Έκκλησίας κατά την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο, να βοηθήσει να άντιμετωπισθούν τα σχίσματα που υπάρχουν στην Ούκρανία.

Όμιλία του π. Βασιλείου Θερμού

Στην κατάμεστη από κόσμο αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου της Ίερας Μητροπόλεως Κερκύρας πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 9 Μαΐου το άπόγευμα ειδική εκδήλωση με κύριο όμιλητή τον Αϊδεισμό. Πρωτ. Βασίλειο Θερμό, Δρα Θεολογίας και Παιδοψυχίατρο και θέμα: «ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΑΓΑΠΩ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ;». Την εκδήλωση διοργάνωσε ή Ίερά Μητρόπολις σε συνεργασία με τη Σχολική Σύμβουλο κ. Άναστασία Λίβερη - Καντερέ. Κατά τη διάρκεια της εκδηλώσεως άπνύθηκε χαιρετισμό ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κερκύρας κ. Νεκτάριος και άκολούθησε έποικοδομητικός διάλογος.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ**Ό Μακαριώτατος στη Γλυφάδα**

Την έπίσκεψη του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Έρωνύμου δέχθηκε, το άπόγευμα της Παρασκευής 10.4.2009, ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γλυφάδας κ. Παύλος στα Γραφεία της Μητροπόλεως.

Ό Σεβασμιώτατος ύποδέχθηκε τον Προκαθήμενο της Έκκλησίας της Έλλάδος, μετά της συνοδείας του,

στά προύπαια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Βούλας καὶ τὸν ξενάγησε στὰ Γραφεῖα ὅπου καὶ συνομίλησαν γιὰ θέματα Ἐκκλησιαστικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Μετὰ τὴ σύντομη συνάντησή τους οἱ δύο ἱεράρχες παρακολούθησαν τὴ Βυζαντινὴ Μουσικὴ Ἐκδήλωση τοῦ Πέτρου Γαϊτάνου, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Ναὸ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Γλυφάδας.

Ἀντίγραφο τῆς Παναγίας Σουμελᾶ στὰ Σούρμενα

Μὲ ἐπίκεντρο τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ τελέσθηκαν καὶ φέτος οἱ Ἱερὰς Ἀκολουθίες καὶ οἱ πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις τῶν Ποντίων τοῦ Δήμου Ἐλληνικοῦ. Πρόκειται γιὰ τὸ καθιερωμένο Ποντιακὸ «Πανοῦρ», τὸ ὁποῖο συνοδεύεται ἀπὸ τὰ ταφικὰ ἔθιμα τοῦ Ποντιακοῦ Ἐλληνισμοῦ. Ὁ Πανηγυρικὸς Ἐσπερινὸς καὶ ἡ Πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία τελέσθηκαν τὸ Σάββατο 25 Ἀπριλίου καὶ τὴν Κυριακὴ 26 Ἀπριλίου ἀντιστοίχως στὸν Ἱερὸ Ναὸ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Σουρμένων Ἐλληνικοῦ μὲ προεξάρχοντα τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Γλυφάδας κ. Παῦλο. Στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ἐτέθη σὲ προσκύνηση πιστὸ ἀντίγραφο τῆς Παναγίας Σουμελᾶ, τὸ ὁποῖο μετέφερε ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σουμελᾶ Βερμίου Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ. Στὴν περιοχὴ Σουρμένων Ἐλληνικοῦ κατοικοῦν οἱ ἀπόγονοι τῶν ξεριζωμένων Ἐλλήνων ἀπὸ τὰ Σούρμενα τοῦ ἱστορικοῦ Πόντου.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

Βάπτιση τριάντα μικρῶν Ρομᾶ

Στις 2 Ἀπριλίου τ.ἔ. πραγματοποιήθηκε ἡ ὁμαδικὴ βάπτιση τριάντα μικρῶν Ρομᾶ στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Ἀνδρέου Ἐγλυκάδας. Ἡ τέλεση τῆς βαπτίσεως ἔγινε σὲ συνεργασία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν καὶ τοῦ Κοινωνικοῦ Τομέως τοῦ Δήμου Πατρέων. Στὸ μυστήριον τῆς βαπτίσεως χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος καὶ συμμετείχαν πολλοὶ ἱερεῖς τῶν Πατρῶν. Ἡ συγκεκριμένη ἐνορία ἐπελέγη, διότι βρίσκεται κοντὰ στὸν καταυλισμὸ τῶν Ρομᾶ. Σκοπὸς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν καὶ τοῦ Δήμου Πατρέων εἶναι νὰ ἐνταχθοῦν πλήρως οἱ Ρομᾶ στὸ κοινωνικὸ σύνολο.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ

Παρουσίαση βιβλίου γιὰ τὸν Ἅγιον Νικόλαο τῶν Ψαρῶν

Στις 25.4.2009 παρουσιάσθηκε στὴν αἴθουσα τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσὸς στὴν Ἀθήνα τὸ βιβλίο τοῦ Παν.σ. Ἀρχιμανδρίτου Ἰωακείμ Ἀρχοντοῦ «Ὁ ἱστορικὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Νικολάου Ψαρῶν». Ὁ συγγραφεὺς εἶναι Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου καὶ ἱερεὺς στὸ ἱστορικὸ νησὶ τῶν Ψαρῶν. Στὴν ἐκδήλωση μίλησαν διακεκριμένοι Πανεπιστημιακοὶ καὶ ἄνθρωποι τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Τέχνης. Μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἀνέγνωσε ὁ Παν.σ. Ἀρχιμανδρίτης Μάρκος Βασιλάκης, ἈΓραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Νικολάου τῶν Ψαρῶν ποὺ οἰκοδομήθηκε τὸ 1793, διαδραματίσθηκαν γεγονότα σημαντικὰ γιὰ τὴν ἱστορία τῆς ἠρωικῆς νήσου, μὲ κυριώτερο ἐξ αὐτῶν τὸ προσκύνημα τοῦ πυρπολητῆ Κωνσταντίνου Κανάρη πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἀνατίναξη τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδας.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΥΪΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ὁ ἑορτασμὸς τοῦ Αὐτονομικοῦ Ἀγῶνος τῆς Βορείου Ἠπείρου

Στις 17 Μαΐου τ.ἔ. ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτιος ὀργάνωσε ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις στὸ Δελβινάκι γιὰ νὰ τιμηθεῖ ὁ Αὐτονομικὸς Ἀγῶνας τῶν Βορειοηπειρωτῶν Ἑλλήνων, ὁ ὁποῖος ἐπισφραγίσθηκε ἀπὸ τὸ Πρωτόκολλο τῆς Κερκύρας τοῦ Μαΐου 1914. Μετὰ τὴ Θεία Λειτουργία ἐψάλη τρισάγιο στὸν τάφο τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως Βασιλείου, πρωτεργάτου τοῦ Αὐτονομικοῦ Ἀγῶνος τοῦ 1914, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἐπωνύμων καὶ ἀνωνύμων ἀγωνιστῶν τῆς Βορείου Ἠπείρου. Ἀκολούθησε ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως κ. Ἀνδρέα. Σὲ σχετικὴ Ἐγκύκλιό του ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως τονίζει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Δὲν ἦταν λίγα τὰ χρόνια δουλείας τῶν Βορειοηπειρωτῶν. Πεντακόσια ὀλόκληρα χρόνια εἶχαν δοκιμάσει τὴν βάρβαρη τουρκικὴ σκλαβιά. Κι ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἔστειλε τὸν Ἅγιον Κοσμᾶ τὸν Αἰτωλὸ νὰ ἐνισχύσει καὶ

νά τονώσει με τὰ φιλογερά κηρύγματά του τοὺς ραγιαδες, ἴσως οἱ περισσότεροὶ Βορειοηπειώτες, ἂν ὄχι ὅλοι, θὰ εἶχαν ἐξισημισθεῖ καί, βέβαια, θὰ εἶχαν χάσει καὶ τὴν ἐθνική τους ταυτότητα. Εἶναι βασικὸ δίδαγμα τῆς Ἱστορίας, πὼς ὅταν ὁ Ἕλληνας χάσει τὸν Χριστό, τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν πίστη του, ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ χάσει καὶ τὴν ἐθνική του συνείδηση».

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου στὸν Βόλο γιὰ τὸν πολιτισμὸ

Στὸν Βόλο βρέθηκε στὶς 9.5.2009 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος γιὰ νὰ παρακολουθήσει τὸ Συνέδριο μὲ θέμα ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, τὸ ὁποῖο διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος. Ὁ Μακαριώτατος ἐξέφρασε τὴ λύπη του διότι ἡ Ἐκκλησία μέχρι τώρα δὲν ἔχει ἀγκαλιάσει τὸν χώρο τοῦ πολιτισμοῦ. Τόνισε χαρακτηριστικὰ ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι τῆς διανόησης, πολλοὶ ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν ἀναζητήσεις, ποὺ ἔχουν περιεχόμενο, στὸν τόπο μας, εἴτε στὴν ποίηση εἴτε στὴ μουσική καὶ μποροῦν νὰ ἐμπνεύσουν τὸν λαό, ἀλλὰ «δὲν ξέρω πὼς τὰ ἔχουμε καταφέρει ἐμεῖς τῆς ποιμαίνουσας Ἐκκλησίας νὰ τοὺς ἔχουμε ἀπέναντι

ἢ νὰ τοὺς ἔχουμε βάλει στὴν ἄκρη». Ἐπίσης ὁ Μακαριώτατος τόνισε ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐγίνε γιὰ τὸν πολιτισμὸ, ἀλλὰ τὸν δημιουργεῖ, συνεχάρη δὲ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιο γιὰ τὴν πρωτοβουλία του. Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο Θεσσαλίας καὶ ἔλαβαν μέρος πολλοὶ ἐπιστήμονες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Ἐξωτερικό.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΣΑΛΩΝ

Ἡ Καρδίτσα τίμησε τὸν Πολιοῦχο τῆς Ἁγίου Σεραφεῖμ

Τὸ Σάββατο 2 Μαΐου καὶ τὴν Κυριακὴ 3 Μαΐου ἡ Καρδίτσα τίμησε τὴ μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Σεραφεῖμ, Ἐπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου. Τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου πραγματοποιήθηκε ἡ ἐπίσημη ὑποδοχὴ τῆς τιμίας Κάρας τοῦ Ἁγίου ἀπὸ τὴν γενέτειρά του Πεζούλη Ἀγράφων στὸν Ἱερὸ Μητροπολιτικὸ ναὸ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Στὸν πανηγυρικὸ Ἑσπερινὸ συμμετείχαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Αὐλῶνος κ. Χριστόδουλος, Νέας Σμύρνης κ. Συμεών, Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ, Ἀχρίδος κ. Ἰωάννης, Λόβετς Βουλγαρίας κ. Γαβριήλ καὶ ὁ ἐπίκωριος Μητροπολίτης κ. Κύριλλος. Στὴ συνέχεια συ-

Ἀπὸ τὴν Πολιτειαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Καρδίτσας.

γκροτήθηκε μεγάλη πομπή με προπορευομένη την Τιμία Κάρα του Ἀγίου, ἡ ὁποία κατευθύνθηκε στην Κεντρική Πλατεία γιὰ τὴν καθιερωμένη ἀρτοκλασία. Οἱ ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις κορυφώθηκαν τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων με τὴν τέλεση Πολυαρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναό.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΕΡΡΩΝ ΚΑΙ ΝΙΓΡΙΤΗΣ

Ἡ ἐπιστροφή τῆς ἱερᾶς εἰκόνας τῆς Ἀποκαθηλώσεως

Μὲ χαρὰ καὶ βαθύτατη συγκίνηση καὶ ἀγαλλίαση, ἡ Τοπικὴ Ἐκκλησία ὑπεδέχθη τὴν Κυριακὴ, 12 Ἀπριλίου, τὴν περίπυστο εἰκόνα τῆς Ἀποκαθηλώσεως τοῦ

Κυρίου ἡ ὁποία ἐκλήπη ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Τιμίου Προδρόμου Σερρῶν, τὸ Νοέμβριο τοῦ 1978.

Τὴν ἱερὰ εἰκόνα μετέφερε στὶς Σέρρες ὁ Ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ κ. Ἀντώνιος Σαμαρᾶς μαζί με διευθυντικὰ στελέχη τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν καὶ ἡ παράδοση ἔλαβε χώρα κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Θ. Λειτουργίας στὸν Ἱερὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Σερρῶν, ὅπου ἱερούργησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Θεολόγος.

Μετὰ τὴν τέλεση τῆς Θ. Λειτουργίας καὶ τὶς προσφωνήσεις τῆς ὑποδοχῆς τῆς ἱερᾶς Εἰκόνας, ἀκολούθησε ἡ ἐπίσημη μεταφορά τῆς στὸ φυσικὸ τῆς χώρας, στὴν Ἱ. Μονὴ Τιμίου Προδρόμου, ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ὑπουργό, τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη, τὶς ἀρχὲς καὶ τοὺς πιστοὺς καὶ ἐτελέσθη δοξολογία.

Γιὰ τὴν ἀποστολὴ ἀνακοινώσεων καὶ εἰδήσεων στὸ περιοδικὸ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιοῦτε τὴ διεύθυνση ἠλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου:
periodika @ ecclesia.gr

Γιὰ τὸ περιοδικὸ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ τὴ διεύθυνση ἠλεκτρονικοῦ
ταχυδρομείου: efimerios @ ecclesia.gr

Καὶ γιὰ τὴν ἐπικοινωνία σας μετὰ τὸ περιοδικὸ ΘΕΟΛΟΓΙΑ τὴ διεύθυνση
ἠλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου: theology @ ecclesia.gr

**ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ****ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ****Ἐπίσκεψη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
στή Σμύρνη καὶ στήν Ἐφεσο**

Τὴ Σμύρνη καὶ τὴν Ἐφεσο ἐπισκέφθηκε τὸ Σάββατο 25 καὶ τὴν Κυριακὴ 26 Ἀπριλίου τ.ἔ. ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος. Ὁ Παναγιώτατος τέλεσε τὸν Ἑσπερινὸν στὰ ἐρείπια τοῦ Ναοῦ τῆς Θεοτόκου στήν Ἐφεσο, ἐκεῖ ὅπου συνεκλήθη ἡ Ἁγία Γ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Μεταξὺ τῶν συγκεντρωθέντων πιστῶν ἦταν καὶ μία ὁμάδα προσκυνητῶν ἀπὸ τὴ Λέσβο. Τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς στὴ Σμύρνη. Στὸ τέλος τῆς Λειτουργίας τέλεσε μνημόσυνο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου π. Τιμοθέου Ἀργουδάρη, ὁ ὁποῖος διετέλεσε ἐφημέριος τοῦ Ναοῦ, καὶ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν ποὺ ἀναπαύονται στὴ Σμύρνη. Ἐπίσης ὁ κ. Βαρθολομαῖος διένειμε πασχαλινὰ αὐγὰ στοὺς πιστοὺς καὶ ἐπισκέφθηκε τὸ Γενικὸ Προξενεῖο τῆς Ἑλλάδος. Στὸ ἀεροδρόμιο τῆς Σμύρνης τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην ὑποδέχθηκαν καὶ προέπεμψαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἄγκυρα κ. Φώτιος Εὐδάς, ἡ Γενικὴ Πρόξενος Σμύρνης κ. Χαρὰ Σκολαρίκου καὶ ὁ Νομάρχης Λέσβου κ. Παῦλος Βογιατζῆς.

Ἐπιστολὴ τοῦ Γάλλου Προέδρου στὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην

Ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖο ἀπέστειλε μὲ ἡμερομηνία 1.4.2009 ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας κ. Νικολὰ Σαρκοζύ. Ὁ Γάλλος Πρόεδρος ζητεῖ συγγνώμην διότι τὸ ἐθνικὸ καὶ διεθνὲς πρόγραμμα του δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ συναντήσῃ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην κατὰ τὴν παραμονὴ του στὸ Παρίσι. Ὁ κ. Βαρθολομαῖος βρέθηκε στὴ γαλλικὴ πρωτεύουσα γιὰ νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴν ἔκθεση «Τὸ Ὅρος Ἄθως καὶ ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία. Θησαυροὶ τοῦ Ἁγίου Ὅρους» στὸ Petit Palais. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπισκέψεώς του στὸ Παρίσι ὁ Παναγιώτατος συναντήθηκε μὲ μέλη τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Κοινοβουλίου.

**Συνεκλήθη Διορθόδοξη Προπαρασκευαστικὴ Συνάντηση
γιὰ θέματα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν**

Κατόπιν προσκλήσεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου συνεκλήθη στὴν Ἱεράπετρα τῆς Κρήτης ἀπὸ 27 ἕως καὶ 30 Ἀπριλίου Διορθόδοξη Προπαρασκευαστικὴ Συνάντηση μὲ θέμα τὴν 13ῃ Ὀλομέλεια τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν. Προήδρευσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σασσίμων κ. Γεννάδιος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἔλαβαν μέρος 27 ἐκπρόσωποι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί. Ἐκπροσωπήθηκαν τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸ Πατριαρχεῖο Σερβίας, τὸ Πατριαρχεῖο Ρουμανίας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἐκκλησία τῆς Πολω-

**ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ****ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ****ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ****ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ****ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ****ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ****ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ****ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑ****ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

νίας, ή Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, ή Ἐκκλησία τῆς Φινλανδίας, ή Ἐκκλησία τῆς Ἑσθονίας, ή Ἀρμενική Ἐκκλησία τοῦ Ἑσματοῦ, τὸ Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας (ὡς παρατηρητής) καὶ δυὸ στελέχη τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (C.E.C.). Τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκπροσώπησαν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννης καὶ ἡ κ. Αἰκατερίνη Καρκαλά-Ζορμπά. Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσίας ἀπεφάσισε νὰ ἀναστείλει τὴ συμμετοχὴ του στὶς δραστηριότητες τοῦ C.E.C.

Οἱ συζητήσεις εἶχαν ὡς ἀντικείμενο τὴν κοινὴ στάση τῶν Ὁρθοδόξων κατὰ τὶς ἐργασίες τῆς 13ης Ὀλομελείας τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία θὰ συγκληθεῖ στὴ Λυὼν τῆς Γαλλίας ἀπὸ τὶς 15 μέχρι καὶ τὶς 21 Ἰουλίου τ.ἔ. Εἰσηγήσεις σχετικὲς μὲ τὰ θέματα τῆς Ὀλομελείας καὶ μὲ τὸ μέλλον τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν παρουσίασαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σασσίμων κ. Γεννάδιος, ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος Δρ. Γεώργιος Τσέτσης, ὁ Πανοσ. Δρ. Βιορέλ Ἰονίτα, ὁ Δρ. Ἀλέξανδρος Παπαδερὸς, ἡ κ. Σμαράντα Ντόκια, ὁ Δρ. Κωνσταντῖνος Κενανίδης καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας. Οἱ μετασχόντες στὴν Συνάντηση ἐπεσκέφθησαν τὶς τοπικὲς Ἀρχές καὶ τὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας.

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο προσφεύγει στὴ Δικαιοσύνη

Ἡ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἔχει ἀποφασίσει νὰ προσφύγει στὴ Δικαιοσύνη γιὰ τὰ 23 ἰδρύματα καὶ τὶς κοινότητες πού ἔχουν ἀυθαιρέτως χαρακτηριθεῖ «κατελιμμένα» ἀπὸ τὴν τουρκικὴ διοίκηση, εἶπε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ὁ ὁποῖος ἐπανελάβε τὴν «πικρία καὶ τὴν ἀγανάκτηση» πού τὸν κατέχει κάθε φορὰ πού βρίσκεται ἀντιμέτωπος μὲ τὸ τραγικὸ αὐτὸ πρόβλημα καὶ θέαμα (10.5.2009).

«Ἐμεῖς λειτουργοῦμε ἐδῶ» εἶπε ἀπευθυνόμενος σὲ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα προσκυνητῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, σχολείων πού πραγματοποιοῦν ἐκπαιδευτικὴ ἐκδρομὴ καὶ μελῶν τῆς ὁμογένειας, στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Πύλης τῆς Ἀνδριανουπόλεως, μᾶς παλαιᾶς ἐκκλησίας ἐπάνω στὰ βυζαντινὰ τεῖχη, καὶ

«δύο μέτρα πίσω ἀπὸ τὸ ἱερό τῆς ἐκκλησίας, μέσα στὸν αὐλόγυρο τῆς ἐκκλησίας, παίζουν μπιλιάρδο» εἶπε ὁ Πατριάρχης φανερὰ πικραμένος.

Ὁ Παναγιώτατος διευκρίνισε στὴν ἴδια ὁμιλία του ὅτι ἡ Σύνοδος ἔχει ἀποφασίσει νὰ κλιμακώσει τὰ διαβήματα στὴ Δικαιοσύνη, ἀκόμα καὶ στὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριο Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων. «Ἄν δὲν δικαιωθοῦμε θὰ συνεχίσουμε τὸν ἀγῶνα μας μέχρι τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριο, πού ἐλπίζουμε νὰ μᾶς δικαιώσει, ὅπως στὴν περίπτωση τοῦ Ὁρφανοτροφείου τῆς Πριγκίπου, κι ὅπως συνέβη μὲ ἓνα ἀκίνητο τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς», εἶπε.

«Θὰ συνεχίσουμε τὸν ἀγῶνα διεκδικώντας ὄχι προνόμια, ὄχι ἰδιαίτερη μεταχείριση, ἀλλὰ διεκδικώντας ἀπλῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἔχουμε ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ μας κληρονομιά, ἀπὸ τοὺς πατέρες μας», συμπλήρωσε.

Σύναξη ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας

Ἀπὸ πληροφορίες πού μᾶς ἀπέστειλε ὁ Αἰδεσ. Οἰκονόμος Ἀναστάσιος Σαλαπάτας μαθαίνουμε ὅτι στὶς 27-28 Ἀπριλίου τ.ἔ. ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας ὀργάνωσε τὴν ἐτήσια Σύναξη τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ἱερατικὸ Σύνδεσμο «Ἅγιος Ἀθανάσιος». Ἡ Σύναξη πραγματοποιήθηκε στὴν πόλη Μπέριγγαμ τῆς Κεντρικῆς Ἀγγλίας καὶ φιλοξενήθηκε ἀπὸ τὸν Ὁρθόδοξο Καθεδρικὸ Ναὸ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ἀπὸ τὸν Ἱερό Ναὸ Ἁγίας Τριάδος καὶ Ἀποστόλου Λουκά. Τὸ πρόγραμμα περιλάμβανε Ἱερὸς Ἀκολουθίες, ὁμιλίες, ψυχαγωγικὲς περιηγήσεις καὶ προσκυνηματικὲς ἐπισκέψεις. Τὸ γενικὸ θέμα τῆς Συνάξεως ἦταν «τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο» καὶ κεντρικὸς ὁμιλητὴς ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Πασχάλης Κιτρομηλίδης. Εἰσαγωγικὴ ὁμιλία παρουσίασε ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγόριος.

Τὶς ὑπόλοιπες εἰσηγήσεις παρουσίασαν οἱ ἐξῆς ὁμιλητές: Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Τροπαίου κ. Ἀθανάσιος, Πρωτοπρ. Γεώργιος Ζαφειροῦκος, Οἰκον. Κωνσταντῖνος Γαριβαλδίνος, Ἀρχιμ. Βασίλειος Παπαβασιλείου, Οἰκον. Στέφεν Μάξφιλντ, Οἰκον. Ἀναστά-

σιος Σαλαπάτας. Στὸ ἐπίσημο δεῖπνο παρέστησαν ὁ Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Μπέρμιγχαμ καὶ ὁ Ἀντι-δήμαρχος τῆς πόλεως.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἡ Θρονική Ἑορτή καὶ ἡ Μνήμη τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου

Στις 25 καὶ 26 Ἀπριλίου τ.ἔ. τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας τίμησε τὸν Ἅγιο Ἀπόστολο καὶ Εὐαγγελιστὴ Μᾶρκο, πρῶτο Ἐπίσκοπο καὶ ἔφορο τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας. Κηρύττων τὸν Θεῖο Λόγο κατὰ τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ στὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἀλεξανδρείας ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρος ὑπογράμμισε ὅτι τὸ μέλλον τοῦ Πατριαρχείου εἶναι στὴν Ἀφρική καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ἐτοιμάζεται νὰ ἐπισκεφθεῖ τὴν Κένυα, τὴ Ζιμπάμπουε καὶ τὴ Ζάμπια.

Πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τῆς Εὐχαριστιακῆς Συνάξεως ὁ Μακαριώτατος ἀπένευμε Πατριαρχικὰ Ὁφίγια σὲ ὀκτὼ προσωπικότητες καὶ συγκεκριμένα στοὺς ἑξῆς: Στὴν κ. Μαρία Μπόβαλη ἀπὸ τὸ Καμερούν, στὸν Καθηγητὴ καὶ Ἀκαδημαϊκὸ κ. Ἀχιλλέα Τουρκαντῶνη, στὸν Καθηγητὴ Πανεπιστημίου κ. Λεωνίδα Παπαδόπουλο, στὸν Καθηγητὴ Πανεπιστημίου κ. Δημοσθένη Ἀσημακόπουλο, στὸν Ἐρευνητὴ Ἐναλίω Ἀρχαιοτήτων κ. Χάρη Τζάλα, στὸν κ. Σπυρίδωνα Κομνηνάκη καὶ στὸν Μουσικολόγο κ. Ἀνδρέα Κατσιγιάννη. Στις πανηγυρικὲς ἐκδηλώσεις ἔλαβαν μέρος ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Γεώργιος Διακοφωτάκης, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ κ. Στέφανος Ταμβάκης, σύσσωμη ἡ ἑλληνικὴ παροικία καὶ πολλοὶ προσκυνητὲς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρο.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Πασχάλιον Μήνυμα

Θεόφιλος

Ἐλέφ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως

Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης
παντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας, χάριν καὶ ἔλεος

καὶ εἰρήνην ἀπὸ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωδόχου Τάφου τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ.

«Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον. Ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε, ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν». (Μάρκ. 16, 6).

Λίαν πρωί, ὄρθρου βαθέος, τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ποντίου Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος, γυναῖκες μυροφόροι προσελθοῦσαι εἰς τὸν τάφον τοῦτον, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ τελοῦμεν σήμερον τὴν ἀναστάσιμον θ. Λειτουργίαν, ἵνα διὰ μύρων ἀλείψωσι τὸν ἐν αὐτῷ ταφέντα Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον τὸν ἐσταυρωμένον, ἐθεάσαντο θεάν ὑπερφυῆ καὶ ἠκροάσθησαν ἄκουσμα παράδοξον καὶ ὁμως ἀληθινόν.

Τὸν λίθον τῆς θύρας τοῦ ἐσφραγισμένου τάφου εἶδον μετρημένον καὶ ἀποκεκλισμένον, τὴν κουστωδίαν πεπληγμένην ἀορασία καὶ ἄγγελον λαμπροφρούνητα ἐπὶ τὸν λίθον καθήμενον καὶ διαλεγόμενον αὐταῖς καὶ λέγοντα: «Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν, τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν αὐτόν». (Μάρκ. 16, 6-7). «Εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν». (Ματθ. 28,7).

Ὅντως αἱ μυροφόροι αὗται γυναῖκες, αἱ τὰ μῦρα πρότερον τοῖς δάκρυσι κινῶσαι, ἤκουσαν χαρᾶς εὐαγγέλια καὶ ἐγένοντο ἀπὸ θεᾶς εὐαγγελίστριαι τοῦ ἀρρήτου μυστηρίου τῆς ἀγάπης, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, τοῦ μυστηρίου δηλονότι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ τοῦ Μονογενοῦς, τοῦ σάρκα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου προσλαβόντος καὶ ἐν τῇ σαρκὶ Αὐτοῦ ταύτη θάνατον σταυροῦ ὑπομείναντος, ἐν τῷ καινῷ μνημείῳ τούτῳ ταφέντος καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος.

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ Μονογενὴς κατῆλθε διὰ τοῦ σταυροῦ εἰς τὸν Ἄϊδην καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ καὶ τῆς ἰδίας θεϊκῆς Αὐτοῦ πανσθενοῦς δυνάμεως ἐνίκησε τὸν θάνατον, τὰς ἐναντίας δυνάμεις κατεπάτησε, διαφθορὰν ἐν τῷ τάφῳ οὐκ οἶδε τὸ ἄχραντον Αὐτοῦ σῶμα, ἀλλὰ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν μετὰ τῆς σαρκὸς Αὐτοῦ καὶ παγγενῆ τὸν Ἀδὰμ συνανέστησε. Ἡμᾶς συνανέστησεν, ἡμᾶς ἀνώρθωσεν, ἡμᾶς ἐδόξασεν, ἡμᾶς ἀνύψωσεν, ἡμᾶς ἐπανήγαγεν εἰς τὸ ἀρχαῖον, τὸ πρωτόκτιστον κάλλος.

Ἐν τῇ δυνάμει ταύτῃ, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἡμῶν φύσιν ἐνεκέντρισεν ὁ ἐνανθρωπήσας καὶ σταυρωθεὶς καὶ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, εἰς τὸ ἐξῆς φοβερός καθίσταται ὁ ἄνθρωπος τῷ διαβόλῳ καὶ τῷ θανάτῳ. Ζῆ ἤδη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ αἰῶνος τούτου ζοῖν ἀναστημένην, τὴν ζοῖν τῆς ὀγδόης ἡμέρας, ζοῖν ἐν ἧ πατᾶ ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπιῶν, ἀντέχει καὶ ἀψηφᾷ τὸν διὰ βασάνων θάνατον, συσταυροῦται τῷ σταυρωθέντι δι' αὐτὸν καὶ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλίασει πάντα ὑπομένει, αἰεὶ παραδίδεται εἰς θάνατον, ἵνα τὴν αἰώνιον ζοῖν κερδίσει, ἵνα τῷ ἀναστάντι Ἰησοῦ Χριστῷ αἰώνιος συζῆσθαι.

Ἡ ζοῖ ἀὕτη ζῆ τὴν Ἀνάστασιν πρὸ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. Εἶναι ἡ ζοῖ τῶν ἁγίων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ἐθεμελίωσεν ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ τῷ τιμίῳ ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Εἶναι ἡ ζοῖ ἡ νικῶσα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν, ἡ ἀγαθοποιούσα καὶ εὐεργετοῦσα ὡς ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς, ἡ εἰρηνεύουσα ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην ἀβιάστως καὶ ἀφθόνως μεταδίδουσα.

Ταύτην τὴν ζοῖν ἀναγγέλει ἡ Ἐκκλησία τῷ κόσμῳ. Εἰς ταύτην καλεῖ αὐτὸν πρὸς συμμετοχὴν καὶ ἀπαλλαγὴν ἐκ τῶν ἐπερχομένων τῇ ἀνθρωπότητι δεινῶν, συνεπειᾶ τῶν ἰδίων αὐτῆς ἀμαρτιῶν καὶ ἀνομιῶν καὶ τρόπων ζωῆς πεπλανημένης.

Ταύτην τὴν ζοῖν καὶ ἡμεῖς ὡς ταπεινοὶ διάδοχοι τῶν πρώτων αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκόων μαρτύρων τοῦ Λόγου καὶ ὡς φύλακες τοῦ ὀλβίου τούτου Τάφου, μετὰ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ Κουβουκλίου, τοῦ «κτήματος καὶ ἀφιερώματος τῷ Χριστῷ τῶν Ὁρθοδόξων Ρωμαίων», κηρῦσσομεν καὶ διαλαλοῦμεν τοῖς ἐγγύς καὶ τοῖς μακρὰν, τῷ αὐτόχθονι ἐμπεπιστευμένῳ Ἡμῖν ποιμνίῳ καὶ τοῖς ἐκ περάτων τῆς γῆς φιλοθέοις προσκυνηταῖς πρὸς ζοῖν καὶ δύναμιν, χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, βεβαιότητα καὶ ἐλπίδα, οἰκοδομὴν πνευματικὴν, ζοῖν αἰώνιον καὶ σωτηρίαν.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ,
Πάσχα, βθ'

Μετὰ Πατρικῶν εὐχῶν καὶ Πατριαρχικῶν εὐλογιῶν,
Διάπυρος πρὸς Κύριον Εὐχέτης,
ΘΕΟΦΙΛΟΣ
Πατριάρχης Ἱεροσολύμων

Πανηγυρικὸς ἑορτασμός τῆς Μνήμης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου ἑορτάσθηκε στὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων μετὰ τὴν ὀφειλομένη πρὸς τὸν μάρτυρα τιμῇ. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος τιμᾶται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων ὡς Μεγαλομάρτυς τῆς ὅλης Ἐκκλησίας καὶ ὡς τοπικὸς Ἅγιος, διότι ἡ μητέρα του κατήγετο ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη. Ἄλλωστε γίνεται ἀποδεκτὸς μετὰ ἰδιαίτερη εὐλάβεια καὶ ἀπὸ πολλοὺς Μουσουλμάνους πιστοὺς. Ἡ μνήμη του ἑορτάσθηκε στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου στὸ χωριὸ Ἅγιος Γεώργιος Μπεταζαλλά, στὰ ἀραβικὰ Ἴλ Χαντέρ, μετὰξὺ Βηθλεὲμ καὶ Χεβρώνος. Ἐκεῖ μετέβη ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλος στίς 7 Μαΐου (23 Ἀπριλίου μετὰ τὸ παλαιὸ ἑορτολόγιο) καὶ ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Ἡγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀρχιμανδριτῆ Σέργιο καὶ ἀπὸ ἐκπροσώπους τῆς Ἀυτονομῆς Παλαιστινιακῆς κυβερνήσεως. Ὁμιλῶν ὁ Μακαριώτατος πρὸς τοὺς πιστοὺς εἶπε καὶ τὰ ἐξῆς: «Μαρτυρήσαντος τοῦ Ἁγίου εἰς Ρώμην, μετεκομίσθη τὸ τίμιον λείψανον αὐτοῦ εἰς Λύδδαν, ἥτις ἀπὸ Διόσπολις μετωνομάσθη εἰς τὸ ἐξῆς Γεωργιούπολις».

Ἐξ ἄλλου ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐτιμήθη καὶ στὴν Ἁγία Πόλη τῶν Ἱεροσολύμων καὶ συγκεκριμένα σὲ δύο Ναοὺς: Στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Γεωργίου «τοῦ Νοσοκομείου», στὸν περίβολο τοῦ ὁποίου ὁ Πατριάρχης Χρῦσανθος (1707-1731) ἵδρυσε Νοσοκομεῖο, καὶ στὸν Ἱερὸ ναὸ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἐβραϊκῆς, ὁ ὁποῖος βρίσκεται στὸ κέντρο τῆς Ἐβραϊκῆς συνοικίας τῶν Ἱεροσολύμων. Στίς λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις μετεῖχαν ἑλληνόφωνοι καὶ ἀραβόφωνοι πιστοί.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

**Ἐπίσκεψη τοῦ Δ.Σ. τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου
Θεσσαλονίκης**

Στίς 24 Ἀπριλίου τ.ἔ. τὸ Προεδρεῖο τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης ἐπισκέφθηκε τὸ Πατριαρχεῖο Σερβίας στὸ Βελιγράδι καὶ συνήνησε τὸν Τοποτηρητὴ Σεβ. Μητροπολίτη Μαυροβουνίου καὶ Παρα-

θαλασσίας κ. Ἀμφιλόχιο. Τὴν ἀντιπροσωπεία ἀποτελοῦσαν ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου κ. Μανόλης Λαμτζίδης, ὁ κ. Γιώργος Κουκουτσιλῆς, Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἄλλα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου βρέθηκε στὸ Βελιγράδι γιὰ τὴν τελετὴ ἀδελφοποιήσεως μὲ τὸν δικηγορικὸ σύλλογο τῆς σερβικῆς πρωτεύουσας. Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Ἀμφιλόχιος ἀντήλλαξε ἀναστάσιμες εὐχὲς μὲ τοὺς Θεσσαλονικεῖς δικηγόρους, τοὺς μετέφερε τὶς εὐχὲς τοῦ ἀσθενοῦντος Πατριάρχου κ. Παύλου καὶ εὐχαρίστησε τὸν Ὁρθόδοξο ἑλληνικὸ λαὸ γιὰ τὴ βοήθειά του πρὸς τοὺς Σέρβους κατὰ τὴν διάρκειά των δυσκολιών καὶ δοκιμασιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Οἰκονομικὴ ἐνίσχυση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση

35 ἑκατομμύρια βουλγαρικὰ Λέβα ἔχουν δοθεῖ κατὰ τὴν τελευταία τριετία ἀπὸ τὴ βουλγαρικὴ κυβέρνηση μὲ σκοπὸ τὴν ἐνίσχυση Ὁρθοδόξων Ναῶν καὶ Μονῶν. Τὴ δήλωση αὐτὴ ἔκανε ὁ Βούλγαρος Πρωθυπουργὸς Σεργκέι Στανίσεφ στὶς 3.5.2009 κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὴν Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἁγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ κοντὰ στὰ σερβοβουλγαρικὰ σύνορα. Στὴ συγκεκριμένη Μονὴ τὸ Κράτος ἔδωσε 300.000 Λέβα γιὰ τὴν ἀγορὰ καινούργιας καμπάνιας. Πρόκειται γιὰ ἕνα ἱστορικὸ μοναστήρι, τὸ ὁποῖο ἰδρύθηκε τὸν 8ο αἰῶνα καὶ σήμερα βρίσκεται στὴ φάση τῆς ἀνακατασκευῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἐπίσκεψη τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεώς του στὴν Κύπρο ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Κώστας Καραμανλῆς συνοδευόμενος ἀπὸ τὴ σύζυγό του Νατάσα ἐπισκέφθηκε τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. Χρυσόστομο Β' (24.4.2009). Ἡ συνάντηση ἔγινε στὸ μέγαρο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς στὴ Λευκωσία καὶ ἡ συζήτηση ἐπικεντρώθηκε στὶς διπλωμα-

τικὲς πτυχὲς τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος. Ἐρωτηθεὶς σχετικὰ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β' δήλωσε: «Νομίζω ὅτι ἀπὸ αὐτὸ πού μοῦ εἶπε μέσα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλες τὶς δηλώσεις του αὐτὸ τὸ διήμερο, φαίνεται καθαρὰ ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς καὶ ἡ Κυβέρνησή του συμπαρίστανται στὸν Κυπριακὸ Ἑλληνισμό».

Ὁ Μακαριώτατος προσέφερε ὡς δῶρο στὸν Ἑλληνα Πρωθυπουργὸ ἕναν δίσκο μὲ τὶς μορφὲς τῶν Ἀποστόλων Βαρνάβα καὶ Παύλου καὶ ἕνα βιβλίο μὲ εἰκόνες τῶν Ἁγίων τῆς Κύπρου. Στὴν κ. Νατάσα Καραμανλῆ προσέφερε ἕνα λευκαρίτικο τραπεζομάνηλο, στὴν Ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν κ. Ντόρα Μπακογιάννη ἕνα θυμιατό, στὸν Κυβερνητικὸ Ἐκπρόσωπο κ. Εὐάγγελο Ἀντώνιο ἕνα δίσκο μὲ τὸ δικέφαλο ἀετὸ καὶ σὲ ὅλη τὴν ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία προσέφερε ἀπὸ ἕνα βιβλίο μὲ εἰκόνες τῆς Κύπρου. Ὁ Κ. Καραμανλῆς προσέφερε στὸν Μακαριώτατο ἕνα ἐπιστήθιο ἐγκόλπιο.

Θεμελιωτὴς τοῦ Μοναχισμοῦ στὴν Κύπρο ὁ Ἅγιος Νεόφυτος

Θεμελιωτὴ τοῦ μοναχισμοῦ στὴν Κύπρο χαρακτηρίσε ἡ διακεκριμένη βυζαντινολόγος, πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σορβόνης, Ἑλένη Γλύκατζη-Ἀρβελέρ τὸν Ἅγιο Νεόφυτο τὸν Ἑγκλειστο (12ος αἰῶνας), μιλώντας στὸ Α' Διεθνὲς Συνέδριο γιὰ τὸν Ἅγιο, τὸ ὁποῖο διοργανώθηκε στὴν Πάφο ἀπὸ τὴ ὁμώνυμη Σταυροπηγιακὴ Μονὴ (26.4.2009).

Στὴν εἰσήγησή της στὸ συνέδριο ἡ κ. Ἀρβελέρ τόνισε ὅτι ὁ Ἅγιος Νεόφυτος εἶναι τὸ «κλειδί» γιὰ τὴ στέρεη ἑλληνικότητα τῆς Κύπρου.

«Ὁ Ἅγιος Νεόφυτος δὲν ἔζησε πολὺ, ἄρα δὲν πρόφτασε νὰ δεῖ τὸ μαρτύριο τῶν Κυπρίων μοναχῶν ἀπὸ τοὺς Λατίνους. Ἡ ἀντιπαλότητα αὐτὴ μὲ τοὺς Λατίνους συνέτεινε στὸ νὰ συνειδητοποιηθοῦν οἱ ὑπόλοιποι Ἕλληνες στὴν αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας, ἀλλὰ καὶ οἱ μετέπειτα Ἕλληνες», ἀνέφερε ἡ κ. Ἀρβελέρ καὶ ἐπισήμανε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς: Ὁ Νεόφυτος ἱστορικὰ εἶναι ὁ Ἅγιος, πού μὲ τὸ πολυπληθέστατο ἔργο του, ἄγγιξε προβλήματα τοῦ λαοῦ, ὄχι προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μου ὁ πρῶτος λαϊκὸς ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας, ἄλλωστε γνωρίζει τὰ ἀπλά γράμματα τοῦ ἀπλοῦ κόσμου.

Ὁ Ἅγιος Νεόφυτος πιστεύει ἀκόμη στοὺς αὐτοκράτορες τῆς Πόλης, ὅταν ἡ Κύπρος βρισκεται ὑπὸ τὴν κατοχὴ τοῦ Ριχάρδου ἢ τῶν Λουζινιανῶν.

Σύμφωνα μὲ τὴν κ. Γλύκατζη-Ἀρβελέρ, ἡ Κύπρος δὲν ἔπαυε ποτὲ νὰ θεωρεῖ ἑαυτὴν μέλος ἀκέραιο τοῦ πραγματικοῦ κέντρου τῆς ἐποχῆς, τῆς Κωνσταντινούπολης. Ἡ Κατάσταση αὐτὴ, σημείωσε, εἶναι πού διατήρησε τὴ σημερινὴ ζωντάνια τῶν Κυπρίων. «Ὅπως πάντα λέω», ἐπισήμανε, «φραγκοκρατούμενο, ἑνετοκρατούμενο, βενετοκρατούμενο ἢ οὔτιδήποτε ἄλλο, αὐτὸ τὸ νησὶ μένει χάρις στὴν τοπολαλία τὴν κυπριακὴ καὶ τὶς πολυάριθμες ἐκκλησίες καὶ Ἁγίου του, ὁ τόπος τῆς Ρωμοσύνης».

Κατὰ τὴ διάρκειά τοῦ Συνεδρίου ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς, Ἐπίσκοπος Χύτρων κ. Λεόντιος, παρουσίασε τὴν ὀλοκληρωμένη ἐξάτομη ἔκδοση τῶν ἔργων τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου.

Εἰρηνικὴ ἐπίσκεψη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου στὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος καὶ ἡ Συνοδεία του ἀναχώρησαν τὸ βράδυ τῆς 1ης Μαΐου 2009 γιὰ τὴ Δαμασκό, γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν ἐπίσημη εἰρηνικὴ ἐπίσκεψη στὸ Παλαίφατο Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας. Τὸν Μακαριώτατο συνόδευσαν ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος, οἱ Θεοφιλέστατοι Χωρεπίσκοποι Ἀρσινόης κ. Νεκτάριος καὶ Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχιμανδρίτης Ἱερώνυμος Πυλιώτης καὶ ὁ Διάκονος Κυπριανὸς Κουντούρης.

Κατὰ τὴν ἄφιξη τοῦ Μακαριωπάτου στὸ ἀεροδρόμιο τῆς Δαμασκού ὑποδέχθηκαν τὴν ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας καθὼς καὶ ὁ Πρέσβυς τῆς Κύπρου στὴ Συρία κ. Εὐστάθιος Ὁρφανίδης.

Τὴν 2α Μαΐου 2009 ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος ὑποδέχθηκε μὲ τὴ Συνοδεία του στὸ Πατριαρχεῖο τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου καὶ εἶχαν ἐγκάρδια συνομιλία. Στὴ συνοδεία τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας προστέθηκαν ὁ Μητροπολίτης Χαλεπίου κ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος μετέφραξε στὰ Ἑλληνικὰ καὶ στὰ

Ἀραβικὰ, ὁ Μητροπολίτης Ζάχλι κ. Σπυρίδων καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀβραάμ ἀπὸ τὸ γραφεῖο τοῦ Πατριάρχου. Οἱ δύο Προκαθήμενοι ἀντάλλαξαν σκέψεις καὶ μοιράστηκαν προβληματισμοὺς γιὰ τὴν Ἐκκλησία, τὶς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν Κύπρου καὶ Συρίας, τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐκπαίδευσης τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας, τὶς σχέσεις μὲ τὸ Ἰσλάμ, τὸν Διαθρησκειακὸ Διάλογο, τὸ Κυπριακὸ, τὸ Οἰκολογικὸ πρόβλημα καὶ τὴν προοπτικὴ ἐντονότερης συνεργασίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὸ μέλλον.

Ἐν συνεχείᾳ οἱ δύο Προκαθήμενοι μὲ τὶς Συνοδεῖες τοὺς μετέβησαν στὸ Προεδρικὸ Μέγαρο, ὅπου τοὺς ἀνέμενε ὁ πρόεδρος τῆς Συρίας Bashar al-Assad. Ὁ Πρόεδρος Ἀσσαντ καλωσόρισε τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στὴ Συρία καὶ ἐξέφρασε τὴ χαρὰ του γιὰ τὴν εὐκαιρία πού δόθηκε στὴ χώρα του νὰ τὸν φιλοξενήσει. Εὐχαρίστησε τοὺς δύο Προκαθήμενους γιὰ τὴν καλὴ σχέση τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τόνισε τὴν ἀνάγκη νὰ γίνονται τέτοιες συναντήσεις. Ἐξέφρασε τὴν εὐχαρίστησή του γιὰ τὴν ἀγαπητικὴ αὐτὴ σχέση καὶ γιατί ὁ Μακαριώτατος γνωρίζει τόσα πολλὰ γιὰ τὴ Συρία. Ἀναφέρθηκε στὴν ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴ χώρα του καὶ τόνισε τὴ συνεχῆ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὴ Συρία ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ ὡς σήμερα.

Προσφωνώντας τὸν Πρόεδρο ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος σχολίασε πὼς ἡ Κύπρος, πού εἶναι γειτονικὴ χώρα, πρέπει νὰ προσέξει καὶ πρὸς τὴν Ἀνατολή, ὄχι μόνο πρὸς τὴ Δύση, καὶ ἀναφέρθηκε στὸ ἔργο τὸ ὁποῖο σχετίζεται μὲ τοὺς νέους.

Ὁ κ. Χρυσόστομος συμφώνησε πὼς ἀκριβῶς ἡ ἐπίσκεψη ἔχει αὐτὴ τὴ σημασία. Στὴν Κύπρο τόνισε δὲν εἶχαμε καμιά φορὰ θρησκευτικὸ πρόβλημα καὶ στὰ σημερινὰ ἀδιέξοδα μᾶς ὁδήγησαν ἄλλοι, πού ἀριστοτεχνικὰ μεθόδευσαν τὴ σύγκρουση. «Οἱ θρησκευεῖες», τόνισε ὁ Μακαριώτατος, «πρέπει νὰ συμβάλλουν στὸ πλησίασμα τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸν ἄλλο, ὄχι γιὰ νὰ ἀνέχεται ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀγαπήσει ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ κι ἐμεῖς πρέπει νὰ ἐργαστοῦμε πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση, γιὰ νὰ ἔχουμε καὶ τὴν εὐλογία Του, τόνισε κλείνοντας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Πασχάλιον Μήνυμα

Ἄναστασίου

Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου
καὶ πάσης Ἀλβανίας

«Μὴ φοβεῖσθε». (Ματθ. 28:10).

«Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς», εἶπε, ὁ ἄγγελος Κυρίου στίς μυροφόρες, τίς ὅποιες εἶχε κυριεύσει «τρόμος καὶ ἔκστασις» πρὸ τοῦ κενοῦ τάφου· «οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε. Ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν» (Ματθ. 28:6). Σὲ λίγο, ὁ ἴδιος ὁ ἀναστάς Χριστός, «λέγει αὐταῖς· μὴ φοβεῖσθε». Καὶ στή συνέχεια, στὸν κύκλο τῶν πποημένων καὶ φοβισμένων μαθητῶν Του, τόνισε: «Τί τετραγαμένοι ἐστὲ καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;» (Λουκ. 24:38). Καὶ δείχνοντάς τους τὰ σημάδια τῆς σταυρώσεως στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια, τοὺς βεβαίωσε μὲ τὴν παρουσία Του γιὰ τὸ θαυμαστὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεώς Του.

«Μὴ φοβεῖσθε!». Τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως κηρύσσει διαχρονικὰ τὴν ἐλευθερία ἀπὸ κάθε αἰτία φόβου. Ἡ νίκη τοῦ Χριστοῦ συνέτριψε τὴν κυριαρχία τῶν δαιμονικῶν δυνάμεων, γεφύρωσε τὸ χάσμα μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ ἀποκατέστησε τίς σχέσεις τους. Τὴν ὄντολογικὴ σημασία τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως ἀποκάλυψε, μὲ μέτρο μοναδικὸ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: Ὁ Ἰησοῦς ἐγένε ἀνθρώπος καὶ ἀποδέχθηκε τὸ Πάθος «γιὰ νὰ καταργήσῃ μὲ τὸν θάνατό του αὐτὸν πὺ ἐξουσίαζε τὸν θάνατο, δηλαδὴ τὸν διάβολο, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ ἀπελευθερώσῃ ὄσους ὁ φόβος τοῦ θανάτου τοὺς εἶχε καταδικάσει νὰ εἶναι δοῦλοι σ' ὄλη τους τὴ ζωὴ» (Ἐβρ. 2:14-15), Ὁ ἀναστάς Χριστός εἶναι πλέον ἡ ἀρχὴ τῆς νέας ἀνθρωπότητος, «ἀπ' τοὺς νεκροὺς πρωταναστημένος, ὥστε νὰ γίνῃ σὲ ὅλα ἐκεῖνος πρῶτος» («ἔστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσι αὐτὸς πρωτεύων» Κολασ. 1:18-22). Μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἔχει ἀρχίσει μιά νέα μορφὴ ὑπάρξεως γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ βεβαιότητα τῆς Ἀναστάσεως, ἡ πεποίθησις ὅτι δόθηκε σ' Αὐτὸν «πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς» (Ματθ. 28:19) ἐλευθέρωσε τοὺς μαθητὲς ἀπὸ κάθε εἶδους φόβο καὶ ἀγωνία. Καὶ τοὺς μεταμόρφωσε σὲ

τολμηροὺς καὶ γενναίους κήρυκες τῆς νέας ἐν Χριστῷ ζωῆς.

«Μὴ φοβεῖσθε!». Στὴν ἐποχὴ μας ἔχουν πληθύνει οἱ φόβοι πὺ ἀπειλοῦν τὴ ζωὴ μας. Τὸν τελευταῖο μάλιστα καιρὸ ἔχουν ἐνταθεῖ καὶ ἀπὸ τὴ γενικότερη ταλαιπωρία πὺ προκαλεῖ ἡ παγκόσμια οἰκονομικὴ κρίσις. Νέοι καὶ παλαιοὶ φόβοι κυκλώνουν τὴ σκέψῃ μας καὶ σφίγγουν τὴν καρδιά μας. Μέσα σ' αὐτὴ λοιπὸν τὴ βαρὴ ἀτμόσφαιρα ἔρχεται ἡ ἐορτὴ τῆς Ἀναστάσεως νὰ καλέσει κάθε πιστὸ σὲ μίᾳ πορεία ἐλευθερίας ἀπὸ τὸν φόβο:

Ἀπὸ τὸν φόβο αὐτῶν πὺ μᾶς ἐχθρεύονται, ἀπὸ τὸν φόβο πὺ δημιουργεῖ ἡ ἀδικία καὶ ἡ σκληρότητα τῆς κοινωνίας μας. Ἀπὸ τὸν φόβο πολύμορφης ἁμαρτίας πὺ διεισδύει στὴν ὑπαρξή μας καὶ τὴν ἀλλοτριώνει. Ἀπὸ τὸν φόβο τοῦ πόνου, τῆς ἀνέχειας, τῆς ἀσθένειας, τῆς μοναξιάς, τῶν κινδύνων καὶ θλίψεων πὺ ἀπειλοῦν τὴ ζωὴ μας. Ἀπὸ τὸν φόβο τῶν πιεστικῶν προβλημάτων τῆς καθημερινότητος. Ἀπὸ τὸν φόβο τοῦ ἀγνώστου, τῆς ἀποτυχίας, τῆς ἀβεβαιότητος γιὰ τὸ μέλλον. Καὶ τὸ κορυφωμα τοῦ μηνύματος τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὸν φόβο τοῦ θανάτου, τοῦ δικοῦ μας καὶ τῶν ἀγαπημένων μας, φόβο πὺ συνθλίβει τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ. Ἡ ἐορτὴ τῆς Ἀναστάσεως δὲν ἀναγγέλλει ἀπλῶς, ἀλλὰ μᾶς προσκαλεῖ νὰ μετασχουμε στὴν ἐλευθερία πὺ μᾶς χάρισε ὁ Χριστός.

Ἡ ἐλευθερία αὐτὴ, βεβαίως, στηρίζεται στὴν πίστη. Ἡ Ἐκκλησία, ἀναφωνώντας δοξολογικὰ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη!», δὲν καταφεύγει σὲ ἐπιχειρηματολογίες γιὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἀλήθεια πὺ κηρύσσει. Ὅσοι πιστοὶ! «Εὐτυχισμένοι ὅλοι πὺ πιστεύουν...». Ἀρκεῖ, βεβαίως, ὅπως ἐπισημαίνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, νὰ μένουμε στὴν πίστη, θεμελιωμένοι καὶ σταθεροί· «καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου» (Κολασ. 1:23).

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ διαλύει τὸν φόβο διότι συναρμόζεται μὲ μίᾳ ἐκκλησιαστικῇ δυνάμει, καί, ἰδιαίτερα αὐτὴ τὴν ὀλόλαμπρη ἐορτὴ, καλούμεθα νὰ νιώσουμε «τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ)» (Ἐφεσ. 1:19). «Τὴ δυνάμει Του αὐτὴ τὴν ἔδειξε μὲ τὸ νὰ ἀναστήσῃ τὸν Χριστὸ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ νὰ τὸν βάλλῃ νὰ καθήσῃ στὰ δεξιὰ Του στὸν οὐρανό, πάνω ἀπὸ κάθε ἀρχὴ καὶ δυνάμει καὶ κυριό-

τητα, πάνω από κάθε τι που ανήκει όχι μόνο στον τωρινό αλλά και στον μελλοντικό κόσμο» (στίχ. 20-21).

Αυτή η έλευθερία από τον φόβο, δώρο του Άναστάσιου, πρέπει να διαμορφώνει τη στάση της ζωής μας: «Ύμεῖς ἐπ’ ἐλευθερίαν ἐκλήθητε, ἀδελφοί»· με την σαφή όμως προσθήκη: «μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκὶ ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις» (Γαλ. 5:13).

Ὁ Χριστός, ἡ ἐνυπόστατη καὶ ἔνσαρκη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν θυσία Του στὸν Σταυρὸ καὶ τὴν νίκη τῆς Ἀναστάσεως, διατρένωσε τὴ μοναδικὴ δύναμη τῆς ἀγάπης, ποὺ ἐλευθερώνει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ κάθε μορφὴ φόβου. Ὅσοι εἶναι ἐνωμένοι μαζί Του ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ ἀξιῶνται νὰ ζοῦν τὴν ἀλήθεια ποὺ ἀποκαλύπτει, ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ’ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον. Ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει (περιέχει τιμωρία), ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ» (Α΄ Ἰω. 4:18).

Ἄς χαροῦμε, λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἰδιαίτερα αὐτὲς τὶς ἡμέρες τοῦ Πάσχα, τὴν ἐλευθερία ἀπὸ κάθε μορφὴ φόβου, βαθαίνοντας τὴν πίστη μας καὶ τὴν ἀγάπη μας στὸν νικητὴ τοῦ θανάτου καὶ Κύριο τῆς ζωῆς μας. Ἀκόμη, ἄς θυμίσουμε καὶ στοὺς φοβισμένους ἀδελφούς μας ὅτι «Χριστὸς ἀνέστη!».

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἵποδείξεις τοῦ Πάπα πρὸς τοὺς καθηγητὲς τῶν Θρησκευτικῶν

Ἡ διδασκαλία τῶν Θρησκευτικῶν στὸ σχολεῖο δὲν ἀποτελεῖ σὲ καμία περίπτωση παρέμβαση στὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἀποτελεῖ παράδειγμα ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, ὑπογράμμισε ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄ Ὁ Πάπας μίλησε στίς 28.4.2009 σὲ συγκέντρωση καθηγητῶν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν ἀπὸ ὅλη τὴν Ἰταλία, παρόντος καὶ τοῦ Καρδινάλιου Ἄντζελο Μπανιάσκο, Προέδρου τῆς Συνόδου τῶν Ἰταλῶν Ἐπισκόπων. Ὁ Πάπας τόνισε ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας στὰ σχολεῖα καθιστᾷ τὸ σχολεῖο καὶ τὴν κοινωνία ἀληθινὰ ἐργαστήρια πολιτισμοῦ καὶ ἀνθρωπισμοῦ, στὰ ὁποῖα, ἀνακαλύπτοντας τὴ μοναδικὴ συμβολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ, κάθε ἄνθρωπος προετοιμάζεται νὰ ἀνακαλύψει τὸ καλὸ καὶ νὰ ἀναπτυχθεῖ μετὰ ὑπευθυνότητα». Κάλεσε ἐπίσης τοὺς

διδάσκοντες τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νὰ μὴν προετοιμάζονται μόνον σὲ ἀνθρώπινο, μορφωτικὸ καὶ παιδαγωγικὸ ἐπίπεδο, ἀλλὰ πρωτίστως νὰ θυμᾶται ὅτι ἔχει τὴν εὐθύνη νὰ καταδείξουν ὅτι ὁ Θεός, γιὰ τὸν ὁποῖο μιλοῦν μέσα στὴν τάξη, εἶναι τὸ οὐσιαστικὸ σημεῖο ἀναφορᾶς τῆς ζωῆς τους.

Συμπαράσταση τοῦ Πάπα πρὸς τοὺς Χριστιανούς τῆς Παλαιστίνης

Τὴ Μέση Ἀνατολὴ ἐπισκέφθηκε περὶ τὰ μέσα Μαΐου τ.ἔ. ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄. Ἡ περιοδεία του ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Ἰορδανία καὶ συνεχίσθηκε στὸ Ἰσραήλ καὶ στὰ ἐδάφη τῆς Παλαιστινιακῆς Ἀρχῆς. Στίς 13 Μαΐου ὁ Πάπας ἐπισκέφθηκε τὴ Βηθλεὲμ καὶ τέλεσε τὴ Θεία Λειτουργία στὴν πλατεῖα μπροστὰ ἀπὸ τὸ Ναὸ τῆς Γεννήσεως. Κατὰ τὴν ὁμιλία του ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διαβεβαίωσε τοὺς Χριστιανούς τῆς Παλαιστίνης καὶ ἰδίως αὐτοὺς ποὺ κατοικοῦν στὴ Γάζα ὅτι ἔχουν τὴν ὑποστήριξη καὶ τὴν ἀλληλεγγύη ὄλων τῶν Χριστιανῶν τοῦ Κόσμου ὥστε νὰ μποροῦν νὰ ἰδρῶν χωρὶς ἐμπόδια Ναοὺς καὶ κοινότητες. Ὁ Πάπας Βενέδικτος κάλεσε τοὺς Χριστιανούς νὰ μὴν φοβοῦνται καὶ νὰ οἰκοδομοῦν τοπικὲς ἐκκλησιαστικὲς κοινότητες, ὡς ἐργαστήρια διαλόγου, ἀνοχῆς καὶ ἐλπίδας, ἀλληλεγγύης καὶ ἐμπρακτοῦς φιλανθρωπίας. Τόνισε ἐπίσης ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη ὄχι μόνον γιὰ νέες οικονομικὲς καὶ κοινοτικὲς δομές, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο γιὰ μία νέα «πνευματικὴ» ὑποδομή. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ τὸ Ρωμαιοκαθολικὸ πρακτορεῖο ZENIT ὁ Πάπας ἀπευθύνθηκε καὶ στοὺς Ρωμαιοκαθολικούς τῆς Λωρίδας τῆς Γάζας, οἱ ὁποῖοι ἀνέρχονται σὲ 300 χιλιάδες σὲ σύνολο πληθυσμοῦ 1,5 ἑκατομμυρίου κατοίκων. Ἐξέφρασε τὴ λύπη του γιὰ τὴν ἀπώλεια καὶ τὸν πόνο καὶ ἐπιβεβαίωσε τὴν ἀλληλεγγύη του στὸ τεράστιο ἔργο τῆς ἀνοικοδομήσεως.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Οἱ πρόεδροι τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Κοινοβουλίου συζητοῦν μετὰ τοὺς εὐρωπαίους θρησκευτικὸς ἡγέτες

Στίς 11.5.2009 περίπου εἴκοσι ἐκπρόσωποι τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ

Ίσλάμ συνήλθαν στα κεντρικά γραφεία της Έπιτροπής μετά από πρόσκληση του προέδρου της Ευρωπαϊκής Έπιτροπής κ. Jose Manuel Barroso, για έναν άτυπο διάλογο με την Ε.Ε. Στη σύσκεψη συμπεροέδρυσαν ο πρόεδρος της Έπιτροπής κ. Barroso και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Hans-Gert Pöttering. Η έφετινή σύσκεψη έπικεντρώθηκε σε μία μεγάλη ευρωπαϊκή και παγκόσμια πρόκληση: Τη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση και τις ήθικες παραμέτρους της ευρωπαϊκής και της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης.

Πρόκειται για την πέμπτη έτήσια σύσκεψη των προέδρων των οργάνων της Ε.Ε. με τους θρησκευτικούς ήγέτες, μετά από πρωτοβουλία του προέδρου Barroso τὸ 2005.

Όπως δήλωσε ο πρόεδρος Barroso: “Καθώς συνεχίζεται η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, γίνεται ὄλο και πιὸ σαφές ὅτι έχει φθάσει πλέον η στιγμή να συμφιλιωθεί η οικονομική διακυβέρνηση με τις θεμελιώδεις ήθικες αξίες μας, πάνω στις ὁποῖες στηρίχτηκε για πάνω από 50 χρόνια τὸ ευρωπαϊκὸ ἔργο. Η Έπιτροπή έχει λάβει σημαντικές πρωτοβουλίες πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτό, μεταξύ ἄλλων για τὴ ρύθμιση των χρηματοπιστωτικῶν αγορῶν, με σκοπὸ νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ αἴσθηση εὐθύνης και σταθερότητας στις οικονομίες μας.”

Ὁ πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Hans-Gert Pöttering τόνισε τὰ ἑξῆς: “Οἱ πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζοῦν ἑξαιρετικά ἑνδιαφέρουσες ἀπὸ οικονομική ἀποψη στιγμές. Σε κάτι τέτοιες στιγμές χρειάζεται νὰ ἐμφανιστοῦν στὸ προσκήνιο τόσο ἡ

Εὐρώπη, ὡς κοινότητα θεμελιωμένη σε αξίες, ὅσο και ἡ κοινοτική ἀρχή της ἀλληλεγγύης. Οἱ κοινές λύσεις πὸν ἀναζητοῦμε πρέπει νὰ συνδέονται ἄρρηκτα με τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια και νὰ ἐγγυῶνται ὅτι καλύπτουν ὄλα τὰ μέρη της κοινωνίας μας. Η συμβολή της θρησκείας και τῶν ἐκκλησιῶν εἶναι πρωταρχικής σημασίας ὡς πρὸς αὐτό, δεδομένου ὅτι πολὺ συχνὰ αὐτοὶ οἱ παράγοντες ἀναλαμβάνουν τὴ φροντίδα και ἐργάζονται για τὰ πλέον εὐάλωτα μέλη τῶν κοινωνιῶν μας.”

Οἱ συμμετέχοντες στη σύσκεψη ἐνθάρρυναν τις προσπάθειες της Ε.Ε. νὰ συντονίσει, νὰ τονώσει και νὰ καθοδηγήσει τὴ δράση για τὴν ἐνίσχυση της ρύθμισης τῶν χρηματοπιστωτικῶν αγορῶν, τὴν ἀναζωογόνηση της οικονομίας και τὴ δράση στὸν τομέα της ἀπασχόλησης τόσο στην Εὐρώπη ὅσο και σε παγκόσμιο ἐπίπεδο. Τόνισαν ἑπίσης τὴν ἀνάγκη ἡ κοινοτική δικαιοσύνη νὰ παραμείνει στὸ προσκήνιο της λήψης ἀποφάσεων, και ὑπενθύμισαν ὅτι σε καιροὺς κατὰ τοὺς ὁποῖους ἡ ἀνεργία και ἡ φτώχεια ἐξακολουθοῦν νὰ ἀναρριχῶνται σε τόσο ἀνησυχητικά ἐπίπεδα, οἱ κοινωνίες μας πρέπει νὰ εἶναι σε θέση νὰ δροῦν ἀπὸ κοινοῦ και νὰ ἀναπτύξουν και νὰ ὑλοποιοῦν συγκεκριμένα μέτρα για νὰ δαμάσουν τις ἐπιπτώσεις της κρίσης πάνω στους πολίτες της. Ὑπογράμμισαν τέλος τὴ δέσμευσή τους νὰ βοηθήσουν ὥστε νὰ ἀναζωπυρωθεῖ τὸ αἶσθημα της ἀλληλεγγύης σε ὄλους τους Ευρωπαίους κάθε θρησκευτικής κοινότητας και πεποίθησης και νὰ ἐμπνεύσουν περαιτέρω ήθικες αξίες στη συμπεριφορὰ τῶν οικονομικῶν και χρηματοπιστωτικῶν παραγόντων.

Τὴν Έκκλησία της Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησε ὁ Πανιερώτατος Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Ἀθανάσιος.

